

RYTAS. VAKARAS. GYVENIMAS

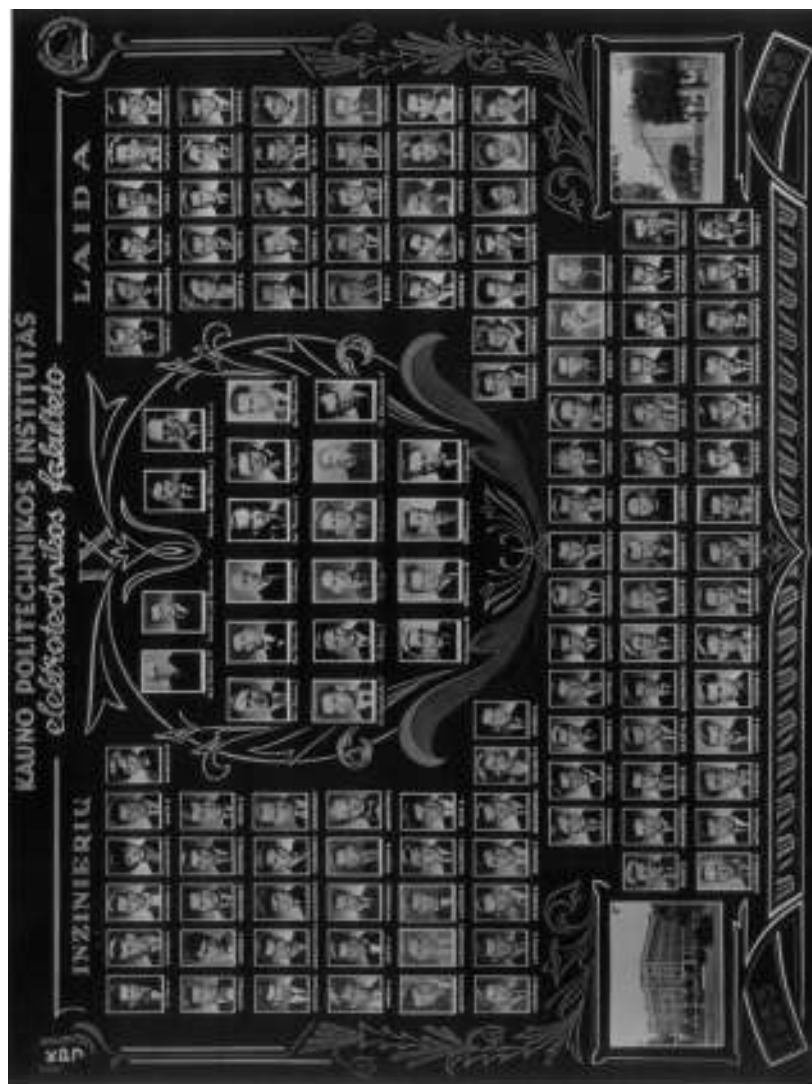
Biografijos, apmąstymai

RYTAS. VAKARAS. GYVENIMAS

*KPI Energetikos specialybės 1958m. laidos inžinierių
mintys apie save ir bendrakursius.*

Parengė T.Sinkevičius

2005m.

RENGĖJO ŽODIS

Mintis apie šį leidinį kilo ruošiant susitikimą penkiasdešimtmėčiui nuo studijų pradžios pažymėti. Per tą pusę amžiaus jau neteko vos ne trečdalis iš tuometinio nerūpestingų, smalsių ir daug žadančių jaunų žmonių būrelio. O laikas bėga, bendravimo galimybės mažėja, tad vartydami šios knygelės puslapius prisiminsime ne tik bendramokslių veidus, bet ir mintis. Tai ir buvo vienas argumentų šio leidinio naudai. Antras – išsigilinti ir labiau pažinti save. Arba – parodyti įvairiais motyvais grįstą nenorą gilintis. Trečias – papildomas užsiėmimas nuobodžiaujantiems pensininkams tiek ruošiant, tiek skaitinėjant knygelę.

Visi, dalyvavę 2003m. rugsėjo 5 d. susitikime Giruliuose (žr. nuotr.) šiai minčiai pritarė. Taip ir gimė ši knygelė.

Net paviršutiniškai pasklaidžius leidinio lapus, kyla įvairių minčių. Pavyzdžiui: tiek stilius, tiek poelgiai atspindi žmogų ir jo aplinką. Arba – kiekvienas nuoširdus gyvenimo aprašymas turi išliekama vertę, kaip to laikmečio liudijimas. Gi mūsų pragyventas laikotarpis ne tik sunkus, jis įdomus ir pamokantis. Kaip ir kituose panašiuose memuaruose, mūsų knygelėje iškyla nors užslėpta, bet skaudū prarastos kartos tema. Manau, prarastos, nes aktyviems savo gyvenimo kūrėjams šiais laikais galimybės nepalyginamai didesnės, o mes, deja, jau nuošaly...

Susitikime Giruliuose aptarėm ir galimus leidinio ruošimo sunkumus. Jie iš tikrųjų atsirado ir iššaukė tą dviejų metų inkubacinį periodą. Pirmiesiems paruošusiems pažadėtą medžiagą Gražvydui G., Marytei B. ir Juozui P. kai kurių bendramokslų delsimą paaiškinti netikėjimu projekto sėkme. Žinoma, galima kritikuoti galutinį rezultatą, bet jeigu daugumai mūsų leidinukas duos peno prisiminimams apie jaunystę ir apie sudėtingą mūsų kartos pragyventą laikotarpį, šis užmanymas bus prasmingas.

Reikėtų padėkoti aktyviausiems kūrėjams ir pagalbininkams – Jurgiui P., Gražvydui G., Albertui V., Česlovui J., Juozui P., Sauliui K. ir Antanui J. Būtina paminėti Jehošuą (Stasį) Š., akimirksniu sureagavusį į mūsų nutarimą, bei paakinusį atsilipti Jakovą K. Leidinį ruošiant spaudai daug techniškai prisidėjo mano sūnus Gediminas.

Ši kolektyvinės kūrybos knygelė skirta uždaram skaitytojų ratui, tad jos amžius ribotas, bet gal ji užsibus ir mūsų artimų žmonių knygų lentynose. Tikriausiai joje pasitaikė klaidų ar interpretacijų, nes kiekvienas tą patį įvykį mena kitaip, o pačius įvykius kiekvieno atmintis atrenka taipgi savaip, bet tai teliks tarp mūsų, kaip papildoma autorių apibūdinanti detalė.

Tekstų redagavimas buvo minimalus ir neprofesionalus. Tai veikiau buvo korektoriaus darbas. Mes iš anksto susitarėme, kad leidinys bus liberalus. Gi kalbininkai kartais vardan gramatikos pagadina stilių ir iškraipo mintis.

Nuotraukas iliustracijoms ne visi pateikė. Teko rankioti iš privačių albumų. Vadovavomės sąlyga, kad jos būtų grupinės su pažįstamais veidais. Gal kas nors jomis nepatenkintas, tačiau negalima kaltinti veidrodžio...

Elektroninę knygos versiją galima rasti internete adresu: www.dovanok.lt/elen

*LIUDVIKAS ALGIMANTAS
BAGDONAVIČIUS*

Gimiau 1935 m. kovo 27d. Vilkaviškio rajone mokytojo šeimoje. 1953 metais baigiau Marijampolės vidurinę mokyklą, 1958 metais baigiau studijas Kauno Politechnikos institute, įgydamas elektros stovių, tinklų ir sistemų inžinieriaus specialybę. 1972 metais Maskvos Aviacijos institute apgyniau technikos mokslų kandidato disertaciją.

1958 – 1961 metais dėščiau elektrotechnines disciplinas Vilniaus Elektromechaniniame technikume. 1961 – 1992 metais dirbau Vilniaus Radijo matavimo prietaisų mokslinio tyrimo institute inžinieriaus, vedančio inžinieriaus, vyresnio mokslinio bendradarbio ir sektoriaus vedėjo pareigose.

1993 – 2001 metais dirbau Energetikos ministerijoje, Energetikos agentūroje ir Ūkio ministerijoje vyriausiojo inžinieriaus, vyriausiojo specialisto pareigose.

*Su gëlėmis draugo
jubiliejuje*

ALGIMANTAS BAIKŠTYS

Gimė 1933 m. birželio 26 d. Žeimelio miestely, Pakruojo raj. valstiečių šeimoje. Tėvai turėjo 18 ha žemės Joniškio raj. Grigonių km.

Mokėsi Blauzdžiūnų pradžios mokykloje, Žeimelio progimnazijoje, vėliau, tėvams persikėlus į Šiaulius, J. Janonio vidurinėje mokykloje. 1952 m. baigė Šiaulių darbo jaunimo vidurinę mokyklą ir įstojo į KPI Elektrotechnikos fakultetą. Dėl ligos vienus metus turėjo akademines atostogas ir institutą baigė 1958 m. Dirbo Šiaulių Elektros tinkluose techninio skyriaus inžinierium. Dirbdamas neakivaizdiniu būdu mokėsi inžinierių pasitobulinimo fakultete, kurį baigęs 1962 m. dėl įtempto mokymosi ir darbo vėl susirgo ir grįžo į inžinieriaus pareigas Elektros tinkluose 1965m. 1986 m. dėl sveikatos būklės perėjo į lengvesnį darbą – elektros perdavimo linijų trasų eskizavimą, o 1993 m. išėjo į pensiją ir po kurio laiko mirė.

T. Sinkevičius

*DANĖ VOLĖ GRAUSLYTĖ
BALTRUŠAITIENĖ*

Gimiau 1934 m. gegužės 16 d. Kaune, inteligentų šeimoje. Mokiausi ir 1953 m. baigiau II – ją Kauno mergaičių gimnaziją. Jaunystėje sportavau – užsiiminėjau menine gimnastika, vėliau plaukimu.

1953 m. įstojau į KPI Elektrotechnikos fakultetą ir 1958 m. apgynusi diplominį darbą “Klebonišchio HES elektriniai įrengimai“ įgijau inžinierės – elektrikės specialybę.

Baigusi institutą dirbau daugelyje darboviečių: pagal paskyrimą – Vandens ūkio projektavimo institute, Elektros tinklų projektavimo instituto Lietuvos kompleksinio projektavimo skyriuje, Kauno elektros tinkluose. Ilgiausiai, 13 metų, dirbau Kauno dirbtino pluošto kombinatė. Anksti, sulaukusi vos 55 metų, išėjau į pensiją.

Dabar gyvenu Kaune, V. Krėvės prospekte.

*1998m. susiūkime
Dubingiuose*

LINAS BARANAUSKAS

Gimė 1936 04 12d. Mažeikiuose. 1943 m. pradėjo lankyti mokyklą. Baigęs institutą dirbo Sibire – valstybiniame treste “Orgres”. 1960 m. pabaigoje perkeltas į Lietuvos VEEV centrinę relinės apsaugos, automatikos ir matavimų tarnybą vyresnioju inžinieriumi, 1964 m. paskirtas elektros laboratorijos viršininku, 1970 – tarnybos viršininko pavaduotoju – laboratorijos viršininku. 1979 m. apgynė technikos mokslų kandidato disertaciją.

Mirė 1989 07 27 d. Palaidotas Vilniuje, Karveliškių kapinėse.

Iš energetikų leidinio

Su grupės draugais

*ROMUALDAS BARZDA
BRADAUSKAS*

Gimiau 1931 07 08 Kaune , Savanorių prospekte. Ant kalno, kur mediniam namely prabėgo vaikystė. Tėvas buvo matininkas, mama – namų šeimininkė. Dėdė Juozas Barzda Bradauskas, generolas, statė kareivines ir iš atliekamų plytgalių surentė trijų aukštų namą. Čia praleidau paauglio metus.

Mokiausi Laisvės Alėjoj, Pirmoj gimnazijoje, nes ten tėvo sesuo dėstė matematiką. Mokiausi prastokai, nes mintys sukosi apie muziką ir panas. Iki tol, kol buvau neatsakingai paskiepytas nuo šiltinės, dėl ko ja ir susirgau. Po jos išimetė kitos ligos ir dvejiems metams mokslai nutrūko. Lovoj daug skaičiau, mokiausi anglų kalbos ir atpračiau nuo ankstesnių žalingų įpročių. Kai nuėjau į Saulės vidurinę mokyklą, ten pagarsėjau kaip geras mokinys. Mokyklą baigiau aukso medaliu, kas ir dabar užregistruota atitinkamame valstybės registre. Mėgau radiotechniką, todėl stojau į KPI. Nors mandatinėje komisijoje ir išsižadėjau represuoto dėdės, mane į radistus nepriėmė, kad nepriečiau prie valstybės paslapčių. Priėmė tik kandidatu į elektrikų grupę, tačiau jau po pirmos sesijos tapau visateisiu studentu. Menu, kaip trečiam kurse komjaunimo konferencijoje viešai pasidalinau nuostaba, kad dešimtmetis po karo vis dar reikia stovėti eilėse prie duonos. Mane net pasiūlė rinkti į biurą, bet nepraėjau. Apskritai valdžiai beveik niekad neįtikdavau. Tik antram kurse buvau fizikų būrelio pirmininku.

Praktikavausi Leningrado ir Petrašiūnų elektrinės e. Diplominis darbas – ETL į Kaliningradą skaičiavimas. Ženijausi ketvirtam kurse, merginą iš bohemos.

Pradėjau dirbti Klaipėdos Elektrožuklės laboratorijoje, kuriai vadovavo apsukrus žmogus, būsimas politikas Stasys Malkevičius. Po metų žmona mane partempė atgal į Kauną, dėl ko labai apgailstavau.

Kaune išbandžiau keletą darbų: Petrašiūnų VRE laboratorijoje, Automatizavimo priemonių gamykloje, Pramprojekte. Nuo 1962 m. pradžios pradėjau dirbti žurnale “Mokslas ir technika”. Čia apsisotojau net 11 metų. Matyt, žurnalisto darbas atitiko mano būdą. Po žurnalo beveik keturis metus dirbau vyr. redaktorium televizijos propagandos redakcijoj – pokalbiai su darbo klasės atstovais, nutuokiančiais, kokias problemas galima kelti į viešumą... Toliau – vyr. enciklopedijų redakcija. Ten 1985 m. susirgau insultu ir išėjau, pradėjau dirbti anglų kalbos repetitorium ir laisvu žurnalistu.

Per tą laiką turėjau vienuolika moterų, trys iš jų – teisėtos žmonos. Pritariu vieno humoristo minčiai, kad vedybos yra lyg narvas su nemokamu sūriu, į kurį visi veržiasi, paskiau stengiasi ištrūkti. Vadovaujuosiu taisykle, kad niekad nereikia priešintis pagundai, nes kas tau kenkia, niekada netraukia. Šia tema norėčiau pateikti keletą girdėtų minčių.

Jaunam vyrui žmona yra meiluzė, vėliau – draugė, galiausiai – slaugė... Mano atveju šias funkcijas vykdė atskiros žmonos. Kai žmonos platus protas ir siaura talija susikeičia vietomis, tuomet ir seksas užleidžia vietą pilvo pasotinimui. Jeigu dar ir nusileidi į uždraustą zoną, tai dažnai išgirsti palyginimą su orangutangu, mėginančiu groti smuiku. Tai užgauna savimeilę, nors ir pats slapčiomis jauti, kad sotūs pietūs ant stalo mieliau nei žmonos išmanymas apie viduramžių literatūrą... Kažkas meilę taikliai palygino su šviesos fotonu. Jei ją mėgini sučiupti kaip dalelę, ji nuvilnija nežinon, o jei užmeti tinklą bangai, ji pasislepia kaip smiltelė paplūdimyje. Meilė tampa nebe meile, jei ji nustoja būti paslaptim. Manau, kad meilė yra pereinamasis procesas ir turi vieną priešą – gyvenimą...

Pragyvenau daug metų, turiu sukaupęs patirties. Patirtis yra lyg šukos, dovanojamos nuplikusiems. Įsigijau patriotizmo bei politikos supratimo. Pagal Byroną, nors aš myliu savo šalį, bet nemyliu savo tautiečių. Įsitikinau, kad tas, kuris nežino nieko, bet mano žinąs viską – tinkamiausias kandidatas į politikus.

Turėjau tris blogus bruožus: silpną valią, prastą sveikatą ir vis labiau silpstantį protą. Vyrai, išgėrę daugiau skysčio, greičiau suserga

smegenų suskystėjimu. Nėra abejonių, kad dėl daugelio nuodėmių degsiu pragare. Beje, Vatikane nustatyta, kad nei velnių, nei smalos katilų nėra. Pragaras – ne vieta, kur kankinama, bet amžina Dievo neregėjimo būseną, tamsi vieta, apribota neįveikiamų jėgų, kur yra tik amžinas laukimas. Amžinas...

Gyvenimas tęsiasi. Jaunystėje neįstengęs gauti trokštamo, dabar esu priverstas tenkintis tuo, ką turiu. Senatvėje turėtų likti trys ištikimi draugai – pinigai, senas šuo ir sena žmona. Gera tam, kas turi vilčių dėl pirmojo, tačiau neužtenka, kad tu mylėtum pinigus, reikia, kad ir pinigai mylėtų tave. Turiu dvi dukteris, abi gyvena užsienyje. Abi padeda pagal galimybes.

Toliau, draugai, irklaukite tokiomis irklais, kuriuos davė likimas. Jis nėra erelis, jis prisėlina kaip žiurkė. Jei žiurkės juoko dėlei išmeta mus iš laivo, lieka dvi galimybės – nuskęsti arba išplaukti. Jei pasiseks, išplauksi su riebia žuvim dantyse...

Talkon

MARIJA STONYTĖ BYLIENĖ

Aš gimiau Lietuvos pajūryje – Klaipėdoje 1933 m. spalio 18 d. Buvau trečia ir paskutinė dukra šeimoje. Klaipėda ir jūra man liko kaip šviesios bet trumpos vaikystės neblėstantis prisiminimas. 1939 metais vokiečiai užgrobė Klaipėdą ir mano vaikystės pasaka baigėsi. Šeima išvažiavo į Kauną. Tapome pabėgėliai, toliau okupacijos, karas, sunkus pokaris...

1940 metais turėjau pradėti lankyti pradžios mokyklą, bet manęs nepriėmė, nors labai norėjau mokytis. Iki septynių metų trūko pusantro mėnesio ir pagal rusų įstatymus buvau per jauna. Po metų pradėjau lankyti Kauno 15-tą pradžios mokyklą. O čia pasirodė, kad aš pirmam skyriui netinku. Laisvai skaičiau bet kokią knygą, skaičiau iki begalybės, tad mokytoja nutarė, kad turiu pereiti į antrą skyrių. Pabuvau kelias pamokas su antrokais ir išėjau namo. Buvau jau apsipratus su klasiokais ir nenorėjau jų palikti. Kitą dieną, kai mane vėl pasiuntė į antrą skyrių, išėjau namo ir negrįžau į mokyklą visą savaitę. Mano protestą mokytoja suprato ir paliko mane ramybėje.

1945 metais įstojau į Kauno 3-čią mergaičių gimnaziją. Klasėje visą laiką buvo daug mokinių, vidutiniškai apie 45-kias. Baigėme mokyklą 43 mergaitės. Klasė pastoviai pirmaudavo pagal pažangumą ir drausmę, bet nebuvo vieninga. Gal dėl to, kad mūsų buvo per daug, gal kad buvome labai skirtingos. Po baigimo nei karto nesusitikome.

1953 metais įstojau į Politechnikos institutą, elektros stočių, tinklų ir sistemų specialybę. Daug kas manęs klausia, kodėl pasirinkau tokią vyrišką specialybę? Sunku atsakyti. Mano svajonė buvo geologija. Viliojo kelionės, ieškojimai ir atradimai. Bet seserys buvo išvažiavusios iš Kauno ir mama labai nenorėjo manęs išleisti. Tėtis siūlė pasirinkti radiotechniką, kuria pats domėjosi. Į radistus nepatekau, nors egzaminus išlaikiau gerai /buvo tik vienas ketvertas/. Man tada nebuvo skirtumo, nes viskas buvo pakankamai neaišku. Buvę mokytojai stebėjosi mano pasirinkimu, laikė mane lyriška mergaite, netinkama tokiai specialybei. Jie tikriausiai buvo teisūs. Bet tai matyt buvo mano lemtis. Čia sutikau mano gyvenimo draugą, su kuriuo mes ir dabar kartu.

Pirmais studijų metais buvome keturios mergaitės, vėliau likome tryse. Visos puikiai sutarėme, bet Vanda su Daiva sumanė pereiti į pramonininkų grupę. Kvietė ir mane, bet aš buvau ištikima savo pastoviam charakteriui ir likau grupėje viena. Visi vaikinai buvo šaunuoliai, bet jie buvo vaikinai...

Bandau prisiminti, o kokie buvo mano grupės draugai. Daugiausia buvo Algių, priskaičiuoju jų net penkis. Pagal abėcėlę pirmas – A. Baikštys. Visad susirūpinęs mokslų sėkme, nepasitikintis savo jėgomis, nors Jam visai neblogai sekėsi. Dažnai Jį drąsindavau, nes mačiau, kad Jam to labai reikia. A. Ivanauskas šiek tiek mįslinga asmenybė. Man atrodydavo labai rimtas, nelabai linkęs į bendravimą. Gal tai subjektyvi nuomonė? Paprastai besišypsantis draugiškas A. Linartas man atrodė geras žmogus, neblogai sutariantis su draugais. A. Kučinskas man patikdavo. Visada paprastas. Su juo bendrauti nebuvo sudėtinga. Labai patikimas kritiniais atvejais. Taip norėčiau, kad nebūtų pasikeitęs iš pagrindų. Pagaliau A. Šakėnas – toks nuostabus vaikinai. Visada geranoriškas, visada supratingas ir niekada neįžeidžiantis, visada besistengiantis padėti. Reto intelekto žmogus. Tai ir visi Algiai. Romas B. labai įdomus filosofas. Jis tikriausiai pasirinko ne tą specialybę. Gal turėjo būti humanitaras. Visada su juo būdavo įdomu pakalbėti. Apie Zigmą G. ne daug galėčiau pasakyti. Mažai bendraudavom, apie Jį daugiau žinojau tik iš grupiokų pasakojimų. Neveltui per susitikimą 40 metų po baigimo proga Jis manęs paklausė, ar mes mokėmės toje pačioje grupėje. Aktyviausias grupės dainininkas, linksmuolis, anekdotų karalius Gražvydas G. visada buvo šaunus vaikinai. Visus penkis metus išsilaikęs seniūnu Česlovas J. nuostabiai mokėdavo laviruoti tarp draugų ir fakulteto vadovų. Stengdavosi galimai mažiau žymėti žurnale pravaikštininkus ir gelbėti miegalius, tik pats pramiegoti negalėdavo. Liudą B. prisimenu amžinai skubantį ir visad vėluojantį. Į egzaminą atbėgdavo jam įpusėjus

arba besibaigiant. Vienintelis žydų tautybės studentas grupėje – Jakovas K. Įdomus vaikinai, mėgdavo pafilosofuoti su manim. Šiek tiek pervertindavo savo galimybes. Šalia Jakovo beveik visada būdavo Alfonsas K. Buvo draugai. Alfonsas buvo geras žmogus kitiems, bet blogas sau, manau, silpnoko charakterio. Tolimų nuotolių bėgikas Petras L. Prisimenu Jį labai „kūda“ ir galvodavau, kad tai nuo bėgiojimo. Ir kalbėdavo Jis lyg bėgdamas, labai greitai ir sunkiai suprantamai, bet nuoširdžiai. Visada šiek tiek kandus ir pasitikintis Albertas N. Jis niekada nebijojo pasakyti savo nuomonę visais klausimais ir man tai patiko. Savo nuomonę turėdavo ir Rimas N., bet ji ne visad sutapdavo su manąja. Būdavo labai pasitikintis savim ir šiek tiek pasipūtęs. Gal man taip tik atrodė. Povilas M. buvo darbštus ir pareigingas. Praėjęs kariško muštro mokyklą, į viską žiūrėjo rimtai. Retai matydavau besišypsantį, nors buvo geras žmogus. Motociklistas, fotografas, filmų kūrėjas Adolfas M. Grupėje Jis atrodė turtingiausias, nes tais laikais tokios prabangos, kaip motociklas, niekas grupėje neturėjo. Bet man atrodė, kad Jis tuo nesidžiaugia ir buvo paprastas vaikinai. Ramus, bet šiek tiek stačiokiškas buvo Jurgis P. Besimokant mažokai su Juo teko bendrauti, bet man atrodydavo, kad Jis rimtas žmogus. Mano pagrindinis laboratorinių darbų porininkas būdavo Tautvydas S. Jis laboratorinius padarydavo beveik be mano prisilietimo. Nespėdavau Jam padėti. Likdavo tik darbų aprašymas. Šiaip šaunus vaikinai. Sergiejus Š. – sudėtingoko charakterio, bet geras žmogus. Jis buvo sąžiningas studentas, gal net per daug. Pagal sąrašą paskutinis – Petras Š. Sunkoka Jį charakterizuoti. Buvo flegmatiškas, šiek tiek pašaipūnas, bet anaiptol ne piktybiškas. Tai ir viskas, ką galiu pasakyti apie grupės draugus.

Baigus Politechnikos Institutą buvau paskirta į Žemės ūkio statybos projektavimo institutą. Po keletos metų mūsų elektrikų skyrių pervedė į Pramoninės statybos projektavimo institutą, o 1963 metais mūsų skyriaus pagrindu sukurtas „Energosietprojekto“ šiaurės vakarų skyrius. Tris kartus keitėsi mano darbovietės pavadinimas, bet darbas nesikeitė. Visus 32 darbo metus projektavau 0,4 ir 10 kV elektros linijas Lietuvos žemės ūkio elektrifikavimui. Padėjau elektrifikuoti kaimą Vilniaus, Panevėžio, Pasvalio, Biržų, Kupiškio, Rokiškio, Kėdainių rajonuose. Darbas buvo nelengvas. Pradžioje mūsų institutas buvo neturtingas. Neturėjom mašinų ir tekdavo pražingsniuoti visas numatomų projektuoti linijų trasas, kartais labai ilgas. Nueini iki linijos galo, paskutinis autobusas jau išvykęs, tad žingsniuoji atgal 10 ar daugiau kilometrų. Kelis kartus teko nueiti net 30 km. Vėliau praturtėjome tiek mes, tiek elektros tinklų įmonės, todėl dirbti tapo žymiai lengviau.

Darbą pradėjau inžinieriaus pareigose. Susikūrus “Energosiet-projektui” buvau paskirta grupės vadove. Tada institute moterys – grupių vadovės buvo tik dvi. Grupėje turėdavau iki aštuonių žmonių. Tekdavo ne tik organizuoti darbą, mokyti kitus, bet ir pačiai dirbti, vykdyti planą. Nelengva būdavo dirbti su žmonėmis, ypač tik baigusiais institutą. Paprastai visus įtraukdavau į darbą ir su visais gerai sutardavau. Ypač “mandras” buvo vienas vyrukas. Pradžioje labai maištavo, viskas jam netiko. Pamažu jį perauklėjau ir jis tapo geru darbuotoju bei draugu. Sutikau jį praėjus keleriems metams po mūsų išsiskyrimo. Pasisakė esąs laimingas, kad pirma darbovietė buvo mano grupė, nes gavo pamokas, kaip reikia dirbti su žmonėmis. Jis dabar nemažo kolektyvo vadovas. Dirba su žmonėmis taip, kaip dirbau aš, ir jam puikiai sekasi... Ar gali būti didesnis mano darbo įvertinimas?

Darbo reikalais daugiausia susitikdavau su Gražvydu, kurio tinklų zonoje dirbau. Jis buvo pagrindinis mūsų “šefas” ir daug kuo padėdavo. Kartais susitikdavau su Jurgiu, kartais su Tautvydu. Jei ne mūsų susitikimai kas penkeri metai, su kitais buvusiais grupės draugais niekada nebūtumėm susitikę.

Ištekėjau 1956 metais. Užauginau du sūnus. Tame pačiame Politechnikos institute vyresnysis išgijo automatikos, o jaunesnysis – kompiuterininko specialybės. Abu sukūrė šeimas. Vyresnysis turi du sūnus, o jaunėlis – tris sūnus ir dvi dukras. Vyriausias mūsų vaikaitis jau Vilniaus universiteto ketvirto kurso studentas. Gi jauniausia dukraitė tik dviejų metų.

Su vyru Povilu esame aistringi kelionių mėgėjai. Tarybiniais metais sava mašina apkeliavome Lietuvą, Latviją, Estiją, Rusiją, Kareliją, Krymą, Kaukazą, Užkarpatę. Turistiniu traukiniu keliavome po Vidurinę Aziją. Lėktuvais skridome į Užbaikalę, Archangelską, Kamčiatką. Buvojau Lenkijoje ir Vokietijoje. Pusantrų metų gyvenau Sirijoje. Atgavus nepriklausomybę su turistinėmis grupėmis keliavome po Italiją, Ispaniją, Šveicariją, Prancūziją, Norvegiją-Švediją, Egiptą, Slovakiją. Noras keliauti nepraėjo. Svajonėse dar liko šalys, kurias noriu aplankyti, o kol yra svajonių – gyvenimas tęsiasi.

RIMVYDAS DARGUŽIS

Gimė 1935 m. kovo 3 d. Panevėžyje, mokėsi Panevėžio I-joje vidurinėje mokykloje, nuo 1953 m. – KPI Elektrotechnikos fakultete. 1958 m., įgijęs inžinieriaus – elektriko kvalifikaciją, pradėjo dirbti Kauno elektros tinklų elektros laboratorijos meistru. Nuo 1962 m. perėjo dirbti į Energetikos statybos tresto Kauno mechanizuotosios kolonos darbų vykdytoju. 1971 - 1984 m. dirbo šios įmonės viršininku. Pablogėjus sveikatai, vėliau dirbo gamybos ir technikos skyrių inžinierium.

Daug prisidėjo prie Lietuvos kaimo elektrifikavimo, už gerą darbą ne kartą apdovanotas vyriausybinių institucijų padėkos ir garbės raštais, energetikos ir elektrifikacijos žymūno ir kitais ženklais.

Mirė 2002 m. gegužės 11 d. Palaidotas Karmėlavos kapinėse.

Gražnos Dargužytės – Beleckienės atsiminimai apie brolių Rimvydą

Kai aš gimiau, broliui buvo 17 metų. Visi namiškiai ir artimi draugai jį vadino Rimu. Atmintyje išliko „skambino Rimutis, atvažiuos Rimutis, kada grįš Rimutis?“

Brolis baigė J. Balčikonio gimnaziją ir Panevėžio muzikos technikumą, fortepijono specialybę. Galėjo dirbti muzikos mokytoju, bet tas darbas jo nedomino ir mokslus tęsė Kauno politechnikos institute.

Aš jį pamenu jau kaip studentą, kai mes su tėveliu kas sekmdienį ryte į autobusų stotį nešėme mamos prigaminto maisto siuntinius, o vakare eidavome atsiimti tuščios dėžės. Retkarčiais joje būdavo įdėtos lauktuvės man (knygutė, atvirukas, saldainiai ir t.t.). Koks tai būdavo džiaugsmas!

Labiausiai laukdavau brolio grįžtant. Tuomet namai prisipildydavo jo draugų ir man, mažylei, netrūkdavo jų dėmesio. Kvepėjo mamos kepamais pyragais, bandelėmis (mama buvo puiki šeimininkė).

Namuose buvo pianinas, kuriuo brolis retkarčiais pagrodavo. Man, penkerių metų sesytei, įkyriai prašant jis išmokė pagroti pirmą dainą iš klausos. Tada tėveliai pagalvojo, kad ir mane reikėtų mokyti muzikos. Taip aš savo gyvenimą paskyriau šiai specialybei.

Tėvų namai visad traukė brolių. Kaune sukūręs šeimą, nepraleisdavo nei vieno švenčių neaplankęs tėvus, kur buvo laukiamas jau su žmona ir vaikais.

Vyriausiojo brolio rūpestį jaučiau visą gyvenimą. Domėjosi mano mokslais, studijom, o pasiekimais džiaugėmės kartu.

Apie gimnazijos ir kurso draugą Rimą

Susipažinau su juo sunkiais pokario metais. Su tėvais, ieškančiais valdiško darbo, 1949 m. atvykome iš Kėdainių ir apsistojomė nuomojamame kambarėlyje viename iš Liaudies (dabar A.Smetonos) gatvės skersgatvių. Gretimam name gyveno Dargužių – inteligentų, šviesių puikių žmonių - šeima. Mokėmės su Rimvydu vienoje tuometinės I-sios berniukų vidurinės mokyklos klasėje. Mūsų klasė buvo garsi ne tik pažangumu, bet ir organizuotumu. Turėjome dainos ansambliauką, skudučių ansamblį, tuomet garsų visoje Šiaulių srityje, nemaža klasiokų dalyvavo garsiam mokyklos dūdų orkestre, aktyviai sportavome.

Rimas nebuvo stiprios sveikatos, tad vietoj sporto aikštelių, tėvų paskatintas, mokėsi muzikos ir baigė muzikos mokyklos fortepijono klasę, juolab kad ir namuose kaip senelių palikimas stovėjo senas fortepijonas. Rimas taipgi pūtė bosinę triūbą gimnazijos, vėliau KPI dūdų orkestruose.

Rimvydo patarimu, kartu su juo pradėjau studijuoti Elektrotechnikos fakultete, tapome energetikais. Kartu pradėjome dirbti elektrotechnikos laboratorijose, jis Kauno, aš Panevėžio elektros tinklų įmonėse.

Susitikdavome dažnai, draugavome šeimomis, juolab kad ir jo jaunystės draugai panevėžiečiai Kaune buvo sukūrę bendruomenę. Jo gyvenimo draugė, medikė Aldona, be galo mielas žmogus, priimdavo mus visada kaip gimines, senus gerus bičiulius.

Panevėžyje savo ruožtu susitikdavome pas Rimo tėvus, taip pat tradiciniuose, ruošiamuose kas pekmetį, klasiokų susitikimuose.

Rimvydas nuo pat jaunų dienų buvo inteligentiškas, pasitempęs, be muzikos turėjo dar aistrą filatelijai, buvo Kauno filatelistų klubo pirmininkas. Tarp kitko, šiuo “hoby” Rimas užkrėtė ir buvusią energetikų vadovą Justiną Nekrašą.

Per visą darbo laikotarpį mus rišo tamprūs ryšiai. Jam dirbant Kauno statybos – montavimo valdyboje, jo žmonės elektrifikavo ir Panevėžio elektros tinklų zonas ūkius.

Deja, viskas turi pabaigą. Kaip šiandien prisimenu, kai 1998 m. vasarą Dubingių bazėje, per kurso draugų susitikimą, Rimvydas dirigavo mums giedant “Lietuva brangi”, kaip tada nuoširdžiai atsisveikino me, deja, visiems laikams...

G. Gudynas

ANTANAS GILYS

Antanas Gilys gimė 1932 m. vasario 3 d. Ukmergės rajono Jurdonių k.

1941 m. pradėjo lankyti Daumantiškių pradinę mokyklą, kurią baigęs mokėsi Gelvonų vid. mokykloje. 1958 m., baigęs Kauno politechnikos instituto elektros stočių, tinklų ir sistemų specialybės kursą buvo paskirtas dirbti energetiku į Jonavos baldų kombinatą. Nuo 1960 m. rugsėjo mėnesio pradėjo dirbti Klaipėdos elektros tinklų Šilutės rajono meistru, o nuo 1961 m. sausio mėnesio skiriamas šio rajono viršininku.

Kaip gabus organizatorius ir sumanus vadovas 1969 m. kovo mėn. 17d. Antanas Gilys buvo paskirtas Utenos elektros tinklų direkto-riaus pavaduotoju ir šiose pareigose dirbo iki mirties 1981m.

Antanas Gilys buvo darbštus, pareigingas darbuotojas, nenuilstantis organizatorius. Visas jėgas ir sugebėjimus jis skyrė energetikos vystymui.

Antanas Gilys aktyviai dalyvavo rajono visuomeniniame gyvenime, savo nuoširdžiu darbu ir visuomenine veikla pelnė pagarbą ir autoritetą.

Už nuopelnus darbe apdovanotas jubiliejiniu medaliu, atminimo ženklais, garbės raštais.

Pirmojoje santuokoje susilaukė 2 dukterų. Sūnus Antanas žengia tėvo pramintu keliu. 2001 m. baigė Kauno technologijos universitetą ir tapo diplomuotu inžinieriumi, dirba Utenos elektros tinklų relinės apsaugos ir automatikos tarnyboje. Žmona Stanislava tuose pačiuose elektros tinkluose dirba administracinį darbą.

S.Kutas

GRAŽVYDAS GUDYNAS

Gimiau 1935 m. gegužės 6 d. pačiame Žemaičių krašto šiaurės – vakarų pakraštyje, Mažeikių apskrities Židikų valsčiaus miestelyje, pirmosios Nepriklausomos Lietuvos inteligentų kartos šeimoje. Tėvas grynakraujis suvalkietis, kilęs iš Marijampolės apskrities Veiverių valsčiaus Veiverių kaimo Jonas Gudynas (1909 – 1999), baigęs dvimečius pradinių mokyklų mokytojų kursus Veiverių mokytojų seminarijoje, 1929 m. pradžioje atvyko pagal paskyrimą mokytojauti Židikų pradžios mokykloje. Jonas buvo vienintelis iš 9 Gudynų šeimos vaikų, gavęs profesinį išsilavinimą. Motina Bronislava Tamošauskaitė (1915- 2002), kilusi iš gausios žemaitiškos Narmontų (pagal senelės liniją) giminės, 1930 m. baigė pas tėvą keturias pradinės mokyklos klases. Kadangi jos tėviškė buvo Margininkų kaime, vos keturių kilometrų atstumu nuo Židikų, mokytojas dviračiu vis nuvykdavo pas ją pasisvečiuoti, pažiūrėti, kaip jo buvusi mokinė auga. Sulaukę jos pilnametystės, tėvai 1934 m. birželio 30 d. susituokė Kaune, Karmelitų bažnyčioje. Iki vedybų Bronislava sugebėjo baigti Joniškėlio žemės ūkio mokyklą ir Belvederio aukštesniąją pienininkystės mokyklą Seredžiuje (1932), įgydama pieno technologės ir buhalterės specialybes. Tarp kitko, Motina, pakeitusi pieno apdirbimo pramonės žinybą į energetikos (ne be mano rekomendacijos) išėjo į pensiją iš Panevėžio šilumos tinklų vyriausiosios buhalterės pareigybės. Tad mūsų namuose pieno ir knygų niekada netrūko. Tėvas smuikavo, namuose visą laiką buvo girdima muzika ir tik

bendrinė, graži lietuviška šnekta. Žemaitiškai išmokau bendraudamas su bendraamžiais, o taip pat su senele iš motinos pusės, kuri augino ir mano vaikus. Skaityti išmokau būdamas keturių su puse. Be to, būdamas tokio amžius vis vaidinau kunigą. Matyt, mane paveikė šviesaus atminimo tuometinio Židikų klebono, rašytojos Marijos Pečkauskaitės – Šatrijos Raganos globėjo Kazimiero Bukanto (1872 – 1961) įvaizdis. Klebonas gerai smuikavo, turėjo smuikelių kolekciją, tad jaunas mokytojas Jonas Gudynas buvo dažnas svečias klebonijoje. Pirmoji ir antroji bolševikinės okupacijos, karas blaškė mūsų šeimą po visus krašto kampelius. Tėvai vykdavo ten, kur gaudavo darbą. Mokytis pradėjau Smilgių pradinėje mokyklos (Panevėžio apskr.). Toje mokykloje, būdamas penkių su puse 1940 – siais pradėjau lankyti parengiamąją klasę. 1944 m. baigiau Kentaučių (Biržinės) pradinę mokyklą, netoli nuo Židikų, kurioje tėvas buvo ir mokytoju ir vedėju. Mokykla buvo dviejų komplektų. Tėvas mokė I – IV skyrių, jo pagalbininkė panelė mokytoja - II ir III skyrių vaikus. Mokiausi gerai, juolab, kad tėvas buvo labai griežtas ir reiklus. Be to, jis man liepdavo taisyti žemaitukų, kurie daugumoje rašydavo žodžius taip, kaip ir tardavo, rašinius. 1944 m., išlaikęs stojamuosius egzaminus, įstojau į Mažeikių gimnaziją, tačiau kuriam laikui likau „bemokslis“: karo veiksnių metu sudegė abu mano keturių klasių baigimo pažymėjimo egzemplioriai. Biržinė pateko į patį karo veiksnių epicentrą, nes netoli, už kelių šimtų metrų buvo strateginė geležinkelio linija Mažeikiai – Liepaja (Latvija) ir už kelių kilometrų Latvijos miestelis Vainodė, kurio apylinkėse vyko labai aršūs mūšiai, ketinant Raudonajai armijai pralaužti vokiečių gynybinę liniją, vadinajamą „Liepajos žiedu“. Tad mums, vaikams, 1944 – siais jau teko savo akimis išvysti karo baisumus. Tėvą suėmė NKVD, nes darydami kratą rado Hitlerio portretus, pakištus po laiptais. (klasėse kabojo J. Basanavičiaus ir V. Kudirkos portretai). Be to, krosnyje buvo aptikti apdegti likučiai knygų apie pirmojo bolševikmečio terorą. Mokykloje įsikūrė karo ligoninė, tad rusų kariuomenės vadai mums liepė palikti namus. Iki šalčių gyvenome žeminėje, įrengtoje už fronto linijos pas kaimyną ūkininką, po to, 1944 – 1945 – jų žiemą praleidome pas senelius Margininkų kaime, mamos tėviškėje.

1945 – jų vasaryje, motinai gavus darbą, iš gimtųjų kraštų persikraustėme į Kėdainius. Ten, Kėdainiuose tėvas atsitiktinai gatvėje sutiko seną savo prietelį, mokytoją S. Tįjūnaitį, buvusį „Žvaigždutės“ redaktorių, kuris, būdamas mokyklos vedėju, sutiko, kiek palankius, išrašyti man pradinės mokyklos baigimo pažymėjimą. Su šiuo pažymėjimu 1945 m. įstojau į Kėdainių berniukų gimnazijos pirmąją klasę.

Kėdainiuose buvo stiprus mokytojų kolektyvas. Gimnazijos direktorius – rašytojas Juozas Paukštelis vyresnėms klasėms dėstė lietuvių kalbą ir literatūrą; matematikas Seliava, buvęs Kėdainių Kultūrtechnikų mokyklos dėstytojas; gerus chemijos mokslo pagrindus davė mokytoja vadinama „Plumbum“, (deja, pavardės nepamenu); muzikos – Karaška, vėliau tapęs garsiu vargonų derintoju: piešimo mokytojo Vaškevičiaus praktiški patarimai, kaip laikyti rankose rašiklį pravertė visam gyvenimui, nors piešti taip ir neišmokau. Labai gera mokytoja ir žmogus buvo mūsų klasės auklėtoja šviesios atminties geografijos mokytoja Budrytė, anksti, nuo sunkios ligos išėjusi Anapilin. Pirmąjį dvejetą gavau, pamenu, iš karinio parengimo, po to, kai aš, vienas iš mažiausių klasėje, žingsniuodama rikiuotės paskutinėje eilėje atsiliečiau „Esu“, vietoje „Aš“. Šiaip mokiausi gerai, buvau vienas iš pirmųjų. Kėdainiuose baigiau keturias klases ir po mokyklų reformos, kada lietuviškos aštuonmetės gimnazijos buvo pervestos į vienuolikmetes vidurines mokyklas, 1949 m. rudenį su tėvais persikėlėme į Panevėžį, kur tęsiau mokslus Panevėžio pirmojoje berniukų vidurinėje mokykloje. Patekau į stipriausią - pagrindinę klasę, tad pirmuosius du – tris mėnesius sėdėjau tyliai, nes nepažinojau nei vieno klasioko, juo labiau visiškai nemokėjau aukštaitiško „panevėžietiško“ žargonu. Suolo draugas Vytautas Malčius, beje, penketą metų už mane vyresnis, vadino mane „mužiku“, mat buvau atvykęs iš mažesnio miesto, nemokantis „žmoniškos“ panevėžietiškos šnektos. Pirmosios Lietuvoje lietuviškos gimnazijos pedagogų kolektyvas buvo labai stiprus. Matematikas, mokyklos direktorius šviesios atminties Jonas Janulionis („Ponas“) paskutinėje, vienuoliktoje klasėje ruošė mus stojimui į aukštąsias mokyklas, davė net aukštosios matematikos pagrindus. Lietuvių kalbą ir literatūrą dėstė mokytojas Vincas Vitkauskas, vėliau poetas Elena Gabulaitė. Ypač stiprus buvo fizikas Antanas Daugaravičius („Dėdė“). Paskutiniuosius du metus chemiją dėstė chemikas Bronius Purnas, beje klasės auklėtojas paskutinėje klasėje. Istoriją dėstė garsi istorikė, mokslininkė Ona Girčiūtė – Maksimaitienė (1903 – 1999) Į sporto sąjūdį įsitraukėme skatinami Panevėžio sporto patriarcho, garsaus sportininko ir pedagogo Vilhelmo Variakojo (1912 – 1988), su kurio šeima gyvenome kurį laiką vienoje „komunalkoje“. Jo dėka, baigiant vidurinę patekau į garsią tuo metu Panevėžio jaunių krepšinio komandą, tapome Lietuvos jaunių čempionais. Be to iš mokytojo gavau geras stalo teniso pamokas, tad baigiau vidurinę apsikabinėjęs sporto atskyriais ir PDG (pasiruošęs darbui ir gynybai) antrojo laipsnio ženkliu. Su tokiomis „rekomendacijomis“ tuometinis elektrotechnikos fakulteto sporto kolektyvo pirmininkas tada

trečiakursis panevėžietis Vincentas Navickas (1930 – 1994) „perleido“ man savo postą. Čia prasidėjo nemalonumai, nes sporto nemėgo nei dekanas J. Matulionis, nei fakulteto komsorgas O. Didžiulis. Pirmasis man jau pirmajame semestre atėmė stipendiją (ne vien už tai, kad nebuvau išmokęs elipsės formulės išvedimo), antrasis baisiai supyko už tai, kad vietoje kolūkinės talkos likau organizuoti pirmakursių spartakiadą. Po to Didžiulis dar kelis kartus kvietė mane „ant kilimėlio“.

Gal dėl to, kad visiškai nemokėjau piešti (už mus klasėje piešė vėliau tapę architektais Kazimieras Balėnas ir Jonas Brazys (1935 – 2002)), pabijojau kartu su grupe klasiokų stoti į KPI Hidrotechnikos fakultetą, kelininkų specialybę, kur pirmasis egzaminas buvo piešimo. Tad, prikaltintas savo klasioko Rimvydo Dargužio (1935 – 2002), kartu su juo pradėjome studijas Elektrotechnikos fakultete. Įstojau visiškai atsitiktinai, tiek būsimos specialybės pasirinkimo, tiek stojamųjų egzaminų laikymo aspektais. Paskutinį lemiamą penketą parašė matematikas, fakulteto dekanas Jonas Matulionis, su kuriuo radome bendrą kalbą kaip panevėžiečiai, matematiko (mano mokymosi metais ir mokyklos direktoriaus) Jono Janulionio auklėtiniai. Juo labiau, kad stojamųjų uždavinukai buvo, mano supratimu, buvo „vaikiški“.

Panevėžiečiai Kaune

Ir taip penkeri metai studentavimo pilna to žodžio prasme. Mokslas davėsi nelengvai, nes visada labai trūko „paskutinės nakties“. Sportas (žaidžiau krepšinių fakulteto, o nuo trečio kurso ir Veterinarijos akademijos rinktinėse), stalo tenisą žaidžiau fakulteto rinktinėje, daina (dainavau KPI akademiniame chore), preferansas ir kiti užsiėmimai atimdavo daug laiko. Gerai dar, kad panos menkai rūpėjo, nes buvau palikęs Panevėžyje pirmąją meilę, su kuria, baigęs mokslus, ketinau apsiženyti. Tai buvo labai smulki ir kukli mergaitė, pagrandukė iš biednos šešių vaikų šeimos, kuri „apžavėjo“ mane, jau abiturientą, per 1953 – jų Naujųjų Metų sutikimą, kurį suorganizavo suaugesniais kavaleriais buvę klasiokai su Panevėžio II ir IV mokyklų gimnazistėmis. Pasekmėje – užsimezgė ilgalaikė draugystė, kuri tapo lemtinga dviems poroms.

Per visus studijų metus, nors gamybinių praktikų Vilniaus TE-3 ir Leningrado TE-2, bei priešdiplominės praktikos metu „Kolenergo“ Šiauriniuose tinkluose, jau ir teko „paragauti“ energetiko duonos, nebuvau apsisprendęs, tiksliau, nesvajojau apie būsimą darbovietę, tačiau tvirtai žinojau viena – grįšiu į Panevėžį. Ten liko mano tėvai, paauglystės ir jaunystės draugai, na ir pirmoji meilė. Juolab, kad ir tuometinis, senasis Panevėžys, ramus, švarus ir žalias miestas buvo visos Lietuvos jaunimo ir netik jaunimo, traukos centras. Parvykau į tėvų tuometinius „namus“ – vieno kambario komunalinį butą. Jau birželio 1-ją, antrasis iš grupės (po Romo Barzdos – Bradausko), „susirašėme“, švogeriai ir švogerkos suorganizavo vestuves (visi jie gyveno kaimiškoje troboje, padalintoje į keturias dalis) ir tuojau pat, 1958-ųjų rugpjūčio 16-ją, šeštadienį, išėjau į darbą. Darbą gavau taip pat atsitiktinai, kaip ir įsigijau specialybę. Nors oficialiai buvau paskirtas dirbti elektros skaitiklių laboratorijos meistru, Energijos realizavimo įmonės Panevėžio skyriuje (tarp kitko, atsisakęs paskyrimo į geležinkelių žinybą, kuri perleidau Tautvydui), patekau į Panevėžio elektros tinklų ir elektrinių rajoną, vėliau pervadintą Panevėžio elektros tinklais. Tuomet, praėjus vieneriems metams nuo elektros tinklų įmonės įsteigimo, labai trūko specialistų su aukštesniu techniniu išsilavinimu vakantinėms skyrių ir tarnybų viršininkų vietoms užpildyti. Tad, susėdę prie alaus bokalo su dviem senais pažįstamais – mūsų fakulteto 1956 m. absolventais Vincentu Navicku (1930 – 1994) ir Algimantu Naruševičium (1933 – 1992), kurie jau dirbo techninių skyrių viršininkais, pirmasis – Elektros tinkluose, antrasis – Energetikos statybos tresto Panevėžio elektros montavimo valdyboje, nutarėme, kad mano darbo vieta – tinkluose, elektro-

techninėje laboratorijoje. Kadangi laboratorijos laikinu vadovu buvo paskirtas praktikas - elektrikas, šviesios atminties Silvestras Raudonis, beje žemaitis, kilęs iš tų pačių kraštų kaip ir mano protėviai, baigęs amatų mokyklą ir ten dirbęs gamybinio mokymo meistru, buvau paskirtas jo vieton. Man, niekad nedirbus jokio praktiško darbo, elektrolaboratorija buvo labai gera praktinio darbo ir teorinių žinių pritaikymo praktikoje mokykla. Tuo metu jau prasidėjo „kolūkinio“ kaimo elektrifikavimas, jungimas prie aukštosios (tuo metu – 6 kV įtampos), laboratorijoje dirbome tik šešiese, tad teko ištisas šešias, neretai ir visas septynias dienas per savaitę važinėti po tinklų aptarnaujamos zonos laukus ir dyzelines elektrines bandant elektros įrenginių izoliacijos stovį. Neužilgo mane paskyrė vadovauti kartu ir transformatorių remonto dirbtuvėms. Tad darbo ir rūpesčių užteko. Niekas tuo metu bendradarbių neskirstė (bent mūsų kolektyve) pagal išsilavinimą ar pareigas. Vienintelis kriterijus buvo kaip ir šeimoje – pagal amžių ir patirtį. Tad praktinio darbo įgūdžių ir gyvenimo tiesų mokėmės iš vyresniųjų, jiems perteikdami savo teorines žinias.

Dirbant elektrolaboratorijoje atsirado ir nauji – šeimyniniai rūpesčiai. Pamečiui gimė vaikai: sūnus ir dukra.

Matyt, būčiau ir ilgeliau užsibuvęs laboratorijoje, juolab, kad įsisavinau tik vieną, izoliacininko, specializaciją, o relinės apsaugos ir automatikos srityje dar buvo daug nežinomo. Tačiau gyvenimas pakoregavo mano siekius: V. Navickui išėjus statyti elektroninių vamzdelių gamyklos, mane tuometinis įmonės direktorius pervedė gamybinio – techninio skyriaus viršininku. Elektrolaboratorijoje palikau jauną inžinierių elektriką Leoną Mikalajūną, vėliau kopusį tais pačiais tinklų „hierarchijos“ laiptais, išskyrus tai, kad aš, būdamas vyriausiuoju inžinieriumi, tik pavaduodavau direktorių Bronių Zapalskį (1927 – 1999), o jis dešimtmetį buvo įmonės vadovu. 1965 m., kaip atitinkančiam visus reikiamus kriterijus (jau buvau įstojęs į partiją) Justinas Nekrašas, tuometinis Lietuvos energetikų vadovas, pasiūlė man vyriausiojo inžinieriaus postą. Truputį pasispardęs turėjau sutikti, nes mano kontrargumentai buvo, jo nuomone, nerimti: pernelyg jaunas mano amžius ir posto „atėmimas“ iš amžiumi gerokai vyresnio, mano tėvų kartos, tuometinio vyriausiojo inžinieriaus Juozo Puodžiūno (1916 – 1990). J. Nekrašas tuos argumentus atmetė: „aš, pasakė, trisdešimties metų jau buvau ministru, o dėl Puodžiūno, tai ne tavo reikalas“. Vyriausiuoju inžinieriumi dirbau pačiu nedėkingiausiu ir sunkiausiu Lietuvos energetikams laikmečiu. Labai sparčiais tempais vyko kaimo elektrifikavimas, skirstomasis 10 kilovoltų tinklas neatitiko elementariausių saugumo

atžvilgiu techninių reikalavimų (nesukompensuotos įžemėjimo srovės 10 kV skirstomajame tinkle, pernelyg ilgi tarp atramiai, mažų skerspjuvių, nekokybiškai pagaminti aliuminijaus laidai, nebuvimas tinkamų priemonių pasikėlimui į atramas ir kt.), provincijoje rajonų elektros tinklų skyriuose nebuvo dispečerinio valdymo, tad Panevėžio elektros tinkluose, kaip niekur kitur, vienas po kito pasipylė nelaimingi atsitikimai. 1969 – jų vasarą, kada per keturias dienas žemosios įtampos tinkle žuvo du mūsų žmonės (elektrikais vadinti jų nedarbu), apsisprendžiau tame poste nebedirbti. Tą sprendimą pagreitino ir neigiami sveikatos pokyčiai. Tad po garsiosios kolegijos, kur man buvo pasiūlyta pažadėti daugiau „neturėti nelaimingų atsitikimų“, 1969 m lapkritį atsistatydinau iš vyriausiojo inžinieriaus pareigų.

Man buvo pasiūlyta dirbti vyriausiojo inžinieriaus pavaduotoju, naujai paskirto vyriausiojo inžinieriaus S. Gylio „patarėju“. Beje, tokio – vyriausiojo inžinieriaus pavaduotojo - etato dar nebuvo nei vienoje Elektros tinklų įmonėje. Kada nebebuvo jam (S.Gyliui) reikalingas, buvau „išmestas“ kaip čigonas per tvorą į Panevėžio elektros tinklų rajoną, kur reikėjo pakeisti ilgametį viršininką, sulaukusį pensijinio amžiaus Henriką Blinstrubą (1910 – 1990). Ten dirbau nuo 1971 iki 1976 – jų. Darbas Panevėžio miesto ir rajono tinkluose mane užgrūdino kaip vadovą ir „pakaustė“ kaip inžinierių, kadangi teko dažnai vienvaldžiai spręsti daug įvairaus pobūdžio socialinių klausimų, rasti išeitį iš konfliktinių situacijų. Be to, kurį laiką buvau vienintelis diplomuotas inžinierius skyriuje. Direktoriaus Zapalskio pakviestas, grįžau vėl į savo ankstesnes, vyriausiojo inžinieriaus pavaduotojo pareigas, kadangi toks etatas jau buvo oficialiai įvedamas visuose sistemos elektros tinkluose. Tose pareigose dirbau iki išėjimo iš pirmosios ir paskutinės darbovietės 1999 metų pabaigoje, išdirbęs iš viso 41 metus, 4 mėnesius ir 15 dienų. Atrodo, buvau vienintelis energetikos sistemoje inžinierius, nedirbęs eiliniu, iš pirmos darbo dienos „viršininkėlis“. Matyt tas viršininkavimas ir ūmoka žemaitiškas būdas kartais prasimuša bendraujant su žmonėmis, ypač su savaisiais, namiškiais. Be to esu gimęs Kiaulės metais, pagal Rytų horoskopą – Jautis (kaip, beje, mano abu vyresnieji vaikaičiai), tad esu iškrėtes nemaža kiaulysčių ir daug kartų bandęs, kaip ir dera jaučiams, „pramušti kakta sieną“.

Dirbdamas visą laiką vadovaujamą techninį darbą įsisavinau keletą taisyklių: pirma – niekad netrukdyk žmonėms dirbti, nebent tai būtų surišta su saugumo technikos pažeidimais; antra – mokėk ne tik bausti, bet ir skatinti žmones už sąžiningą darbą; Trečia – pirmiausia ištikus bėdai ieškok būdų jai pašalinti, o tik po to ieškok kaltininkų. Kas

liečia karjeros reikalus tvirtai įsitikinau, kad kiekvienam „kartelė“ yra pakelta į jam pasiekiamą aukštį, tik nevalia jos kelti dar aukščiau, nes neperšokus galima krintant skaudžiai susižeisti. Ir dar – norint tapti vyriausiuoju inžinieriumi arba jo pavaduotoju, būtina prieš tai būti aplamai inžinieriumi.

Gyvenimas parodė, kad viena iš jo vertybių yra pastovumas. Tuo gali didžiuotis: dirbau visą amžių toje pačioje darbovietėje, pagal įgytą specialybę, jau bemaž pusė amžiaus gyvenu su ta pat pačia. Tie patys, dar nuo jaunystės laikų mano ir šeimos draugai. Net kirpėja ir stomatologė tos pačios, deja vis rečiau pas jas lankausi – nebėra būtino reikalo. Priešpaskutinio gyvenimo etapo – perėjimo nuo ankstyvosios senatvės prie tikrosios, vėlyvosios - laikotarpiu stengiuosi būti pagal galimybes aktyvus, bendrauti su vaikais ir vaikaičiais. Jų keturi – trys vyrukai ir Eglutė. Jiems šiemet suėjo 19, 17, 11 ir 8 – ri. Pastarasis, antrokas Dominykas, vienintelis gimęs ne Panevėžyje, o Vilniuje. Sūnus, Arnoldas g.1969 m. dirba firmoje. Jo žmona, vienmetė su juo Vilniaus Universiteto absolventė - lituanistė, mokytojauja Panevėžio Katalikiškoje vidurinėje mokykloje. Dukra Margarita, g. 1960 m, baigusi Vilniaus Universitetą turi dvi specialybes: bibliografės – bibliotekininkės ir anglistės, dirbuojasi M.Mažvydo nacionalinėje bibliotekoje ir Vilniaus (Jeruzalės) XIV-je vidurinėje mokykloje.. Jos vyras Artūras Raila, g. 1962 m. Panevėžio apylinkėse – skulptorius, Vilniaus dailės akademijos docentas. Visus mano gentainius vienija 2000 – siais įsigyta sodyba Ignalinos rajone, esanti labai vaizdingoje vietovėje „unt kalnalio“. Sodybos gyventojai, jų buvo tik dvi kartos, penki žmonės, išėję Anapilin paliko mūsų genčiai didžiulę dviejų galų trobą. Visai arti du ežerai, Aukštaitijos nacionalinis parkas, kurio viduryje, Vaišnoriskėje (Utenos raj.) praleista net 20 vasarų, užaugo 3 vyresnieji vaikaičiai. Gaila, kad šioje, dabar jau mūsų giminės, sodyboje nebesisvečiuos mama, kurią palaidojom praėjusią žiemą, sulaukusią 87 – rių. Tėtušis mirė anksčiau, 1999 – siais sulaukęs 89 – rių. Jie ilsisi šalia vienas kito Panevėžio, vadinamosė Ramygalos gatvės, kapinėse. Taip, mano ir vaikų šeimų narių, surištų kraujo ryšiais tebėra tik dešimt. Iš senosios – tėvų – kartos Žemaitijoje liko jauniausia motinos sesuo prižiūrinti pagal išgales tai, kas liko iš tėviškės ir protėvių (mano senelių ir prosenelių] Narmontų šakos kapavietes. Kiti proseneliai – Gudynai palaidoti Veiverių kapinaitėse.

Išėjęs iš energetikos sistemos, 2000/2001 mokslo metais išleidau technikų elektrikų – vadybininkų laidą vietiniame Politechnikume. Po to, pusantrų metų kartu su energetikais veteranais, vadovaujant inž.

Mykolui Rutkauskui talkinau ruošiant reglamentus skirstomiesiems elektros tinklams eksploatuoti. 2003-siais, sutinkant Panevėžio įkūrimo 500 metų jubiliejų, kartu su panevėžiete istorike J.V.Čiplyte, parašėme Panevėžio miesto savivaldybės elektrinės, dirbusios 1923 – 1944 metų laikotarpiu, istoriją. Ši knygelė skirta senosios elektrinės darbuotojams (su gera dešimtim jų man darbo pradžioje teko dirbti ir bendrauti), jų triūsui elektrifikuojant Panevėžį atžymėti. Knyga išvydo dienos šviesą 2004-ųjų vasarą. Planuose – nauji sumanymai. Bus ar nebus jie įgyvendinti nežino Aukščiausias.

Jūsų ištikimas grupiokas Gražvydas – Jonas Gudynas

ALGIS IVANAUSKAS

Gimiau 1933 m. Kaune. Čia praėjo mano vaikystė, čia pradėjau lankyti pradžios mokyklą. 1940 m. Lietuvai atgavus Vilnių ir į jį iš Kauno perkėlus Lietuvos universitetą, kuriame dirbo mano tėvai, Vilniuje atsidūriau ir aš. Čia 1951 m. baigiau Vilniaus I berniukų gimnaziją. Mokydamasis labai domėjausi technika, užsiiminėjau aviamodelizmu ir buvau, kaip tada sakydavo, didelis radijo mėgėjas, todėl tolesnis kelias man buvo aiškus, studijuosiu techniškus mokslus, o konkrečiai - elektrotechniką. 1951 m. įstojau į Kauno politechnikos instituto Elektrotechnikos fakultetą pasirinkdamas elektros stočių ir tinklų specialybę. Studijų metais sušlubavus sveikatai turėjau padaryti 2 metų pertrauką.

Mokyklos ir studentavimo pradžios metai buvo žiaurios stalinizmo prievartos ir grėsmės išlikimui metai, tačiau 1953 m. nugaišus „tautų tėvui“ ta įtampa šiek tiek atlėjo. Naujai įkurtos taip vadinamos Liaudies ūkio tarybos padėjo išlaikyti Lietuvoje čia baigiančius aukštąsias mokyklas specialistus. Įdomu buvo tai, kad ir Kaune gyvenusių rusų tarpe tada kilo šioks toks sutrikimas dėl tokios įvykių eigos. Kai kurie iš jų pradėjo traukti atgal į Rusiją, o jų vietas užiminėjo lietuviai specialistai. Patraukė atgal ir kai kurie Politechnikos institute dirbę atvykėliai.

Studijų metais teko sutikti nemažai gerai savo specialybę išmanusių, studentų tarpe gerbiamų ir šviesų atsiminimą palikusių dėstytojų, kaip prof. A. Novodvorskis, v.d. Jodikaitis, doc. Jurgis Zdanys, doc. R. Chomskis, prof. Leonas Kaulakis, v.d. Augustaitis ir Bartkevičius. Įdomios buvo Petrašiūnų elektrinės vyr. inž. Linkaičio elektros stočių kurso paskaitos, kuriose jis nuolat keldavo aktualias Lietuvos energetikos problemas ir tolimesnę jos plėtros kelią, bei ragino mus, būsimuosius inžinierius, jomis domėtis ir spręsti. Dėl savo pasirinktos specialybės niekada nesu nusivylęs.

Baigęs studijas ir gavęs inžinieriaus diplomą, gavau paskyrimą į Kauno Pramprojektą. Čia iš karto teko sėsti prie elektros pastočių projektavimo. Darbas buvo įdomus, nes greitai buvo galima išvysti ir darbo rezultatus. Tačiau aplinkybės susiklostė taip, kad padirbėjus ten apie metus persikėliau gyventi į Vilnių, kur pradėjau dirbti inžinieriumi Specialiame konstravimo biure prie Vilniaus elektrinio suvirinimo gamyklos, vėliau pertvarkytos į Visasajunginio elektros suvirinimo mokslinio tyrimo instituto filialą. Čia išdirbau apie 5 metus, tačiau visą laiką įkyriai lindo mintis ir noras siekti ko nors daugiau. Gyvenime dažnai būna taip, kad koks nors atsitiktinumas gali daug ką pakeisti. Vieną dieną savo vadovybės pavedimu buvau porai dienų komandiruotas padirbėti vertėju Vilniuje veikusioje technikos parodoje. Joje susitikau su į parodą atvykusiu KPI prorektoriumi ir Automatikos ir skaičiavimo technikos katedros vedėju doc. R. Chomskiu, kuris, pasidomėjęs kuo dabar užsiimu, pasiūlė neiekvoti laiko rutinai ir stoti į aspirantūrą. Papasakojo apie katedroje vykdomus naujus darbus ir tyrimus. Sužinojau, kad prof. Kemėšis užsiima kalbos signalų analize, doc. S. Vosylius ir doc. A. Lašas vaizdų atpažinimu, telemechanikos srityje dirba iš aspirantūros Leningrade grįžęs doc. O. Švėgžda. Faktiškai visi šie darbai siejosi su kibernetika, kuri mūsų studijų metais buvo vadinama buržuazine „lženauga“ (pseudomokslu), todėl traukė savo naujumu. Susidomėjęs šiomis naujovėmis 1964 m. perėjau dirbti inžinieriumi į doc. S. Vosylius vadovaujamą rašmenų automatinio atpažinimo ir skaitymo grupę, kuri dirbo pagal sutartį su „Sigmoid“ SKB, o po metų įstojau į aspirantūrą. Tarp kitko „Sigmoid“ SKB tais klausimais ir problemomis užsiiminėjo kartu su mumis mokęsis inž. R. Našliūnas. Technikos mokslų kandidato disertaciją, kurios tema buvo grafinės informacijos įvedimo į skaičiavimo mašinas įrenginių tyrimas, apgyniau 1971 m. Po aspirantūros baigimo buvau paliktas dirbti KPI (dabar KTU). Darbą pradėjau asistentu, vėliau buvau pakeltas vyr. dėstytoju, o 1974 m. docentu. Teko skaityti automatinio valdymo teorijos, automatikos ir telemechanikos,

optimizavimo pagrindų, automatikos elementų ir kt. disciplinų paskaitas. Apvaliaisiais 2000 m. atsisveikinau su man mielu ir labai draugišku Valdymo technologijų katedros kolektyvu ir išėjau į pensiją. Užauginau dukrą ir sūnų, dar auga dvi anūkės ir anūkas.

Du sirgaliai

ČESLOVAS JOCIUS

Gimiau šv.Kalėdų antrąją dieną (užregistruotas 1934 01 06d.) Girkalnio kaime Raseinių rajone 15 ha žemės valdžiusioje valstiečio šeimoje. Žemė buvo gražioje vietoje: iš vienos pusės Girkalnio miestelis, iš kitos už 20 m progimnazijos pastatas, toliau senosios Žydu kapinės ir gretimų ūkininkų valdos. Išilgai visos mūsų žemės prateka nedidelis šaltiniuotas Šetupio upelis, bet mums, vaikams, jį patvenkus vandens būdavo iki kaklo. Tik gyvulius man buvo sunku ganyti palei miestelėnų daržus. Sodyboje buvo labai didelis ir tvarkingas senelio išaugintas sodas.

Šeimoje buvome penki vaikai: vyresnis brolis ir trys sesės, viena iš jų jaunesnė.

Mokslus pradėjau vos ne ant kiemo buvusioje Girkalnio progimnazijoje. Tačiau mokymasis, pamokų ruošimas nebuvo pirmą kartą rūpestis. Karui persimetęs į Lietuvą, mama liko su 5 vaikais ir nemažai ūkiu, todėl mokytis buvo galima tik atlikus būtinus kasdieninius darbus. Tada žibalinę lempą apguldavome iš visų pusių. Girkalnio progimnazijoje bene labiausiai per visą savo gyvenimą mėgau sportą: dalyvavau akrobatų būrelyje, sukiojais ant skersinio, atrasdavome laiko kvadratum su savo gamybos kamuoliu, kitiems žaidimams.

Gyvendamas Girkalnyje karo ir pokario laikotarpiu bene labiausiai brendau "politiškai". Gretimai esančioje progimnazijoje gyveno vokiečių kariuomenė, o karui baigiantis joje ir mūsų sodyboje - rusų kariuomenė. Sode buvo jų virtuvė, štabo žeminė. Jiems išvažiuavus mums pakakdavo ir šovinių, ir įvairių ginklų. Pokario laikotarpiu būdavo liūdna, kai po trėmimų Sibiran, į mokyklą jau neateidavo klasės

draugai, nelikdavo pažįstamų šeimų. Miestelyje išguldydavo nušautus “priešus”, o vėliau naktimis juos bet kur pakasdavo. Labai mėgo juos sumesti ir į mūsų daržovių laikymo rūsius (duobes). Viename rūsyje vienu metu buvo sukišta net apie 13 žmonių palaikų. Tik neseniai, prieš 15 metų, jie buvo perlaidoti į kapines.

Tokioje aplinkoje prabėgo mano ankstyvoji vaikystė.

Baigęs Girkalnio progimnaziją vienerius metus mokiausi Ra-seinių vidurinėje mokykloje, o dvejus paskutiniuosius metus Klaipėdoje Donelaičio vardo vidurinėje mokykloje (dabar Vytauto Didžiojo gimnazija). Nuo mokymosi Klaipėdoje iki instituto baigimo visur ir visada mane lydėjo skurdas. Nežiūrint į tai, 1953 metais buvo nepaprastai didelis džiaugsmas įstojus į Kauno Politechnikos institutą elektrotechnikos fakultetą, kuriame net į dvi grupes susirinko bendraminčiai iš visos Lietuvos. Nežiūrint įvairiausių sunkumų studijų metai buvo malonūs, nes juos lydėjo jaunatviškas išradingumas ir optimizmas. Apie studijų metus nereikia ir rašyti, nes į kiekvieno iš mūsų atmintį apie juos daug kas įsirašė taip stipriai, kad nepamiršime kol gyvi būsime.

*Studentiška
praktika
Jūrmaloje*

Baigęs institutą 1958 metais buvau paskirtas dirbti į Pramoninės statybos projektavimo institutą Kaune. Čia stengiausi projektuoti vis naujos srities objektus, nes žinojau, kad pradedančiam dirbti yra ne gėda nežinoti, o būtina įsigyti papildomų žinių, reikia tobulėti. Iš stambesnių projektų pažymėčiau “Klaipėdos miesto perspektyvinė elektros tinklų schema”, “Lietuvos 10 kV elektros tinklų perspektyvinė schema”.

1960 m. vedžiau vilnietę studentę, todėl persikėliau į Vilnių ir pradėjau dirbti to paties instituto Vilniaus filiale. Čia tarp įvairių pramonės objektų elektros tinklų teko projektuoti 110 kV elektros liniją, 110/6 kV rajoninę transformatorinę pastotę ir kt. 1964 metais perėjau dirbti į Vilniaus elektros tinklus, prisijungimų ir gamybos organizavimo tarnybos viršininko pavaduotoju. Pasėdėjus ant projektuotojo kėdės, čia buvo labai įdomus darbas, patiko. Nuo techninių sąlygų išdavimo, projektų derinimo iki pastatytų 10 kV tinklų priėmimo komisijos vadovo. Vilniaus miesto 6 kV elektros tinklus pervedėme į 10 kV. Čia per dešimtį darbo metų įgyta patirtis buvo labai naudinga.

1973 metais buvau pakviestas dirbti į Komunalinio ūkio projektavimo institutą vyriausiojo specialisto - elektriko pareigose. Institutui patenkinus mano prašymą dėl pagerinto trijų kambarių buto suteikimo, šiose pareigose išdirbau iki instituto susmulkinimo iki skyrių, skyrelių, bei jų "prichvatizavimo", atkūrus Lietuvoje nepriklausomybę. Darbas šiose pareigose buvo labai įdomus, o tobulinant savo žinias buvo galimybė išvažinėti visą buvusią Tarybų Sąjungą: visas respublikas, Sibirą iki Vladivostoko, dalyvauti "moksliniu klausytoju" daugumoje visasąjunginių kvalifikacijos kėlimo seminarų.

Šis darbas, sukaupia patirtis ir žinios pravertė ir dabarčiai: užregistravau individualią vieno pensininko įmonę. Ir čia, dirbdamas namuose, laisvu darbo grafiku užsidirbau gana didelį "pensijinį priedą", kuris galutinai sutriuškino skurdą, taip kankinusį jaunystėje. Toks priedas leidžia ramiai užbaigti savo žemiškąjį gyvenimą.

Turiu du sūnus, kurie yra baigę VU medicinos fakultetą, vieną anūką studentą, anūkę devintos klasės moksleivę. Pažymėtina, kad anūkas buvo daugkartinis Matulionio vardo matematikų konkursų dalyvis ir prizininkas.

Stažuojamės

DALIUS STEPONAS JURKŪNAS

Gimiau 1935 m. rugpjūčio 3 d. Viktorinos km. Veisėjų r. mokytojo šeimoje. 1953 m. baigiau Marijampolės Rygiškių Jono berniukų vidurinę mokyklą, o 1953 m. baigiau Kauno Politechnikos instituto elektrotechnikos fakultetą. Baigęs institutą 7 metus dirbau pagal institute įgytą specialybę (inžinieriaus energetiko) Vyriausioje energetikos ir elektrifikacijos valdyboje inžinieriumi, skyriaus viršininko pavaduotoju. Susižavėjęs mikroelektronika, 25 metus dirbau vedančiu konstruktoriumi ir laboratorijos viršininku mokslinio tyrimo institute „Venta“. Atkūrus nepriklausomybę, aš trumpai dirbau Lietuvos geležinkelių generalinėje direkcijoje, vėliau Energetikos ir Ūkio ministerijose vyriausiojo specialisto, skyriaus viršininko pareigose.

Nuo 2002 m. rugsėjo mėn. kartu su žmona gyvenu pensininkų gyvenimą.

Savo meninius polinkius stengiausi įgyvendinti 15 metų dainuodamas vyrų chore „Varpas“ ir 16 metų įvairiuose mišriuose choruose.

Didžiausią įtaką mano pasaulėžiūrai padarė vaikystėje patirti įvykiai – KGB naktinė krata ir tėvo areštas 1945 m. (įskundus dviem jo mokiniais), tėvo ištrėmimas į Vorkutą bei gyvenimas su darbo neturinčia motina ir broliu. Dėl savo pasaulėžiūros aš niekada nebuvau pionieriumi, komjaunuoliu, komunistų partijos nariu, nors gyvenime tai man trukdė stojant į institutą (esant stojamųjų egzaminų balui 4.9, bu-

vau priimtas tik kandidatu, studentu tapau žymiai vėliau, iškritus nepažangiems studentams), tai neleido man su choru „Varpas“ išvykti į koncertines keliones į kapitalistines šalis, užimti aukštesnes kaip laboratorijos viršininko pareigas ir t. t.

Baltųjų naktų šventėje

ANTANAS PETRAS JUŠKA

Gimiau 1936 06 29 Šakių apskrityje, Žvirgždaičių valsčiuje, Vyžpinių kaime. Čia, tarp Nenupės ir Novos gyveno mano seneliai Juozas Juška ir Jonas Gustainis, turėjo po du valakus žemės. Mokiausi Antabūdžio pradinėje mokykloje, Barzdų progimnazijoje, Griškabūdžio vidurinėje mokykloje, kurią baigiau 1953 metais.

1958 m. baigiau KPI ir pagal paskyrimą dirbau Vilniaus Elektros tinklų Druskininkų ir Antalieptės skyriuose meistru, vėliau Lentvario skyriaus viršininku.

1961 m. pradėjau dirbti Lietuvos MA Energetikos institute. Pirmuosius tris metus buvau aspirantu, vėliau dirbau Kompleksinių energetikos tyrimų laboratorijoje jaunesniu moksliniu darbuotoju, vyr. moksliniu darbuotoju, sektoriaus vadovu, laboratorijos vadovu. 1970 m. apgyniau kandidato disertaciją.

1969 – 1990 m. dar dirbau Lietuvos energetikos vystymo nuolatinės komisijos moksliniu sekretoriumi. Prieš tai ši komisija 1965 m. išleido Lietuvos energetikos rodiklių rinkinį už 1950 – 1964 metus (rusų kalba). Buvęs šios komisijos pirmininkas akad. A. Žukauskas pasiūlė man tęsti šį darbą. Parengiau, redagavau ir MA Fizikinių techninių energetikos problemų instituto vardu išleidau šiuos informacinius

statistinius energetikos techninės – ekonominės apžvalgos bei analizės leidinius:

Lietuvos energetika (1965 – 1970), Kaunas, 1972, 269 p. ;

Lietuvos energetika (1971 – 1975), Kaunas, 1977, 317 p. ;

Lietuvos energetika (1976 - 1980), Kaunas, 1983, 481 p.

1990 m. buvau perkeltas į steigiamą Energetikos ministeriją ir paskirtas Energetikos ir Šilumos ūkio departamento direktorium. Po ministerijos reorganizavimo dirbau jai priklausančioje Energetikos agentūroje. Nuo 1997 m., sujungus kelias ministerijas, dirbau naujai įsteigtoje Ūkio ministerijoje Energetikos strategijos skyriaus vyr. specialistu.

1993 m. parengiau ir Energetikos institutas išleido [lietuvių ir anglų kalbomis] leidinį “Lietuvos energetika: elektros, šilumos, kuro ir energijos balansai [1980 – 1992]”. Nuo tol pradėti leisti analogiški kasmetiniai informaciniai – statistiniai leidiniai apie energetiką.

1993 – 2005 m. parengiau, o kartu su Energetikos instituto specialistais išleidome trylika leidinių “Lietuvos energetika, Energy in Lithuania” už 1992 – 2004 metus.

Dirbant Lietuvos energetikos institute bei Energetikos ir Ūkio ministerijose per 43 metus vienas arba su bendraautoriais parengiau per 220 mokslinių ir mokslo populiarinimo darbų [straipsnių, pranešimų konferencijoms, energetikos vystymo programų ir kt.], kurie publikuoti šalyje ar užsienyje. 1994 – 98 m. energetikos reformos ir energijos balansų raidos klausimais skaičiau pranešimus Florencijoje, Lauenburge, Kopenhagoje, Rygoje (Baltijos asamblėjoje) ir kt.

*Pirmoji
praktika*

1996 – 2000 m. dar dirbau Seimo visuomeniniame energetikos komitete. 1982 – 1996 m. buvau Kauno politechnikos instituto Valstybinės egzaminų komisijos pirmininku. Per 15 metų Elektros sistemų katedroje diplominius projektus apgynė 425 elektros sistemų ir per 800 elektros tiekimo specialybių inžinierių.

Domiuosi baltų (ypač prūsų ir jotvingių) istorija. Dalyvavau Vilniaus zanavykų bendrijos veikloje, parengiau leidinį "Griškabūdžio kalendorius 2000". Mėgstu keliones. Anksčiau pabuvojau visose buvusiose sąjunginėse respublikose, aplankiau nemažą vietovių nuo Karpatų ir Kolos iki Baikalo, Isykulio ir Sevano. Vėliau aplankiau beveik pusę Europos valstybių.

Žmona Aldona, su kuria esame kartu jau 40 metų, yra baigusi Vilniaus pedagoginį institutą (geografė) ir 35 metus dirbo Lietuvos energetikos instituto Hidrologijos laboratorijoje. Nuo 2001 m. abu pensijoje.

ALFONSAS KAKLAUSKAS

Į KPI Elektrotechnikos fakulteto mūsų 51/9 grupę Alfonsas Kaklauskas atvyko baigęs Kėdainių vidurinę mokyklą. Šeima su tėveliais, sesute ir broliuku gyveno Josvainių miestelyje. Tai gražus, gyvas miestelis prie plento Cinkiškis – Kėdainiai, su didinga bažnyčia, šalia Šušvės upės. Prie upės Alfa praleisdavo daug laisvalaikio, maudydavos, žvejodavo. Ypač su malonumu prisimindavo pagautas lydekas.

Dar būdamas moksleivis Alfonsas konstruodavo radijo aparatus, juos taisydavo kaimynams. Šis polinkis padėjo jam pasirinkti specialybę. Mes jį pažinome kaip nuoširdų, gabų, draugišką kolegą, kuris sugebėjo ir gerai mokytis, ir smagiai linksmintis.

Baigus institutą pradėjo dirbti Žemės ūkio statybos projektavimo institute. Čia darbo buvo daug, prasidėjo spartus Lietuvos ūkio elektrifikavimas. Kaip darbštus ir produktyvus darbuotojas buvo skatinamas ir aukštinamas pareigose.

Dėl projektavimo organizacijų reorganizavimo Alfonsas atsidūrė Pramoninės statybos projektavimo institute, žemės ūkio sektoriuje. Iš čia Alfa ir aš buvome pervesti į baigiamą statyti Kauno hidroelektrinę, tačiau Pramprojektui užprot estavus, mus grąžino atgal. Sukūrus “Energosietprojektą” į jį buvo pervesti žemės ūkio sektoriaus elektrikai. Čia Alfonsas išaugo iki projekto vadovo pareigų, jam darbas sekėsi, sutarė su bendradarbiais. Tai buvo sėkmės darbe ir gyvenime metai.

Iki šio laiko mėgo medžioti, plaukioti skuteriais, Šioje sporto šakoje pasiekė aukštų rezultatų, tapo sporto meistras.

Tačiau vėliau sėkmė nūsikus. Teko grįžti į Žemės ūkio projektavimo institutą, kuriame ir buvo pradėjęs darbo veiklą. Iš čia išvyko dirbti į tėviškę, stambų Josvainių kiaulininkystės kompleksą. Josvainiuose ir baigė žemišką gyvenimą, čia mirė, čia ir palaidotas.

Ačiū, Alfa, už tuos su Tavimi maloniai praleistus metus, džiugias jaunystės valandėles. Linksmas ir mielas likai mūsų atmintyje.
Č. Jocius

Į priverstinį darbą kolūkyje

JAKOVAS KALAMICKAS

Gimiau Kaune 1935 06 06 d. Ten ir mokiausi, kol 1958 m. baigiau KPI. Ten prasidėjo mano darbo biografija, kuomet pirmo kurso pradžioje išvažiavau dirbti į kolūkį. Baigus institutą buvau pasiūstas į Petrašiūnų SMV dirbti meistru.

Pirmas objektas – Klaipėdos mėsos kombinato 110 kV pastotės užbaigimas. Pastotę turėjome užbaigti revoliucijos švenčių garbei, bet dar prieš tris dienas kažkas naktį išleido iš transformatoriaus alyvą, sumirkė joje skudurus ir padegė. Dėl tokio “šventinio” fejerverko turėjau nemalonų susitikimą su OBCHSS.

Dirbti buvo sunku, nes trūko įrankių ir medžiagų. Problema buvo išspręsta paprastai – mūsų SMV perdavė Maskvai, Centroelektrosetstroj trestui. Tad aš 1959 m. gegužės pradžioje tapau šio tresto Vilniaus montavimo skyriaus Nr. 6 meistru. Vadovai buvo rusai (viršininkas Medviedskych, vyr. inžinierius – patyręs montuotojas technikas Kaščejev). Kartu su “maskoliais” į Lietuvą atvažiavo įrankiai ir medžiagos, užtat turėjom dirbti ten, kur mus siuntė.

Daugiausiai darbų atlikome Lietuvoje, bet nemažai turėjome dirbti Latvijoje, Baltarusijoje ir net Ukrainoje (Rovno 110 kV pastotė).

1959 – 1963 m. Lietuvos energetika smarkiai vystėsi. Buvo pastatytos Kauno, Vilniaus ir Elektrėnų 330 kV pastotės. Tokios pastotės buvo sumontuotos Liepojoj, Daugpily ir Kaliningrade.

1963 metais Lietuvos energetikų vadai nusprendė, kad pakaks gražinti į Maskvą Lietuvai skirtus pinigus ir mus pervedė į Energetikos statybos tresto Elektros tiekimo linijų SMV (virš. J. Ankudavičius, vyr. inž. A. Baronas). Aš buvau pervedtas darbų vykdytojo pareigose, o nuo tų metų lapkričio pakeltas į vyr. darbų vykdytojo pareigas.

Tarp rusų karininkų ir bendrakursių

1963 12 14 d. vedžiau ir nuolatinės komandiruotės tapo našta, bet vis vien tęsiau šį darbą dar ketverius metus. 1967 11 12 d. buvau pervestas į Lietuvos energetikos valdybos Tinklų ir pastočių tarnybą grupės vadovo pareigas. Tarnybos viršininku buvo S. Gaušys, pavaduotoju – L. Mirkinas. 1970 04 29 d. tarnyba suskilo į dvi – Tinklų ir Pastočių. Aš buvau pervestas į Pastočių tarnybą (virš. Žilys) tose pačiose pareigose.

1972 04 20 d. savo prašymu buvau atleistas iš pareigų – išvažiavau į Izraelį.

Ir štai Izraelis. 1972 05 15 d. nusileidome Ben Gurion vardo aerouoste. Tų metų liepos 17 d. nekeisdamas pavardės pradėjau dirbti Izraelio elektros kompanijoje piečiausiame mieste Eylat inžinieriaus elektriko pareigose. Prižiūrėjau elektros stoties, kuri ne tik gamino elektros energiją, bet ir gėlino jūros vandenį, elektros įrengimus – šešias 161 kV pastotes, taip pat Eylato rajono 161, 110, 36 kV ir žemos įtampos tinklus. Be to man tekdavo inspektuoti naujus objektus prieš pajungiant elektros energiją. Atsakomybė didelė, nes nenorėjau sutepti Kauno politechnikos instituto absolvento vardo. Temperatūra vasarą saulėje siekia 60 laipsnių C. Darbo laikas neterminuotas – pradėdavau 6 val. ryto, o grįždavau namo apie 11 val. vakaro. Taip dirbau penkis su puse metų, kol 1978 m. sausį buvau pervestas į tos pačios kompanijos Cen-

tro pastočių tarnybą inžinierium. Čia teko aptarnauti 36 aukštos įtampos pastotes.

1982 m. liepos mėnesį dalyvavau konkurse ir gavau naujai kuriamos Centro ir Pietų dispečerinės tarnybos viršininko postą. Čia dirbau iki pensijos.

2000 m. birželio 30 d. išėjau į pensiją. Bendras darbo stažas – 14 metų Lietuvoje ir 28 metai Izraelyje, viso 42 metai. Per tuos metus apsivedžiau, išauginau ir ištekinau dukrą, palaidojau žmoną ir padedu auginti du anūkus. Duok, Dieve, jiems ir mums visiems daug sveikatos ir ilgų, gerų gyvenimo metų.

Ryšon Le Cyon, 2005 02 04

*SAULIUS BERNARDAS
ALOYZAS KUTAS*

Gimiau 1935 m. birželio mėn. 21d. Kupiškyje muzikos mokytojo-vargonininko ir pradinių klasių mokytojos šeimoje. 1938 m. šeima persikėlė gyventi į Kėdainių apskrities Šėtos miestelį.

Baigiau Šėtos vidurinę mokyklą 1953 m. ir įstojau į Kauno Politechnikos instituto Elektrotechnikos fakultetą, kurį baigęs 1958 m. pradėjau dirbti Lietuvos energetikos sistemoje. Pirmosios pareigos — dispečerinės tarybos režimų inžinierius, vėliau dispečeris, tarybos viršininkas. 1969-1972 metais buvau Energijos realizavimo įmonės direktorius, o nuo 1972 m. iki 1990 m. Vyriausiosios energetikos ir elektrifikacijos valdybos vyriausiojo inžinieriaus pavaduotojas. Elektrotechnika buvo ta mokslo sritis, kuri man leido dirbti elektrotechninių režimų, elektros tinklų valdymo, jų automatizavimo ir telemechanizavimo, elektroapgautos, energijos taupymo srityse. Šiais klausimais rašiau straipsnius, pranešimus, knygeles. Jų yra virš 40. Verčiau iš rusų kalbos techninės eksploatacijos, elektroapgautos taisyklės. Manau, kad tai

buvo svarbu išlaikant ir įtvirtinant lietuvių kalbą energetikų bendruomenėje.

1990 m., atkūrus Lietuvos nepriklausomybę ir įkūrus Energetikos ministeriją, tapau ministro pavaduotoju, o 1996 m. buvau energetikos ministras. Tada teko daug bendradarbiauti su Ignalinos atominės elektrinės vadovais, suprasti jų problemas bei technologiją. Užimamos pareigos ir Lietuvos energetikos atvirumas išplukdė į tarptautinius vandenį, teko bendrauti su tarptautinių organizacijų, daugelio valstybių kompanijų specialistais.

Nuo 1997 metų iki dabar dirbu Vaistytinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininku.

Esu Pasaulio energetikos tarybos Lietuvos komiteto, Europos branduolinės energetikos draugijos, Tarptautinės energetikos ekonomistų sąjungos narys, žurnalo „Mokslas ir technika“ redakcijos narys.

Tėvai mirę. Žmona Marytė, ekonomistė, jau 46 metai greta, dukra Eglė - chemikė. dukra Saulė - gydytoja, anūkė Marija - moksleivė.

Esu įsitikinęs, kad Lietuvos energetika pakankamai stipri, techniškai pažangi, energetikai savo darbo meistrai. Energetika niekada nebuvo kliūtis Lietuvos ūkio raidai. Labiausiai norėčiau, kad to nebūtų ir ateityje.

„Lietuvos energijos“ poilsiovietėje

ROMAS LAUKAITIS

Romas Laukaitis gimė 1935 m. sausio 19 d. Alytuje. Tėvai – paprasti Dzūkijos krašto žmonės. Šeimoje Romas buvo pirmas vaikas. Po keleto metų sulaukė brolio. Taip šeimoje augo du vaikai. Tėvams išsiskyrus vaikai augo su motina. Romas pradžios mokyklą pradėjo lankyti 1941 metais, būdamas 6 metų, ir buvo pats jauniausias mokinukas klasėje. Mokėsi prieš karą buvusioje žydų mokykloje, dėl to vėlesnėse klasėse šie mokiniai buvo vadinami „žydukais“. Kaip prisimena Romo klasės draugai, tuo metu „žydukų“ mokyklą pradėjo lankyti 63 mokiniai, o iš jų vidurinę baigė tik 4. To priežastis – karas, pokario metai, sudėtingas rezistencijos kovų laikotarpis.

Mokslas Romui sekėsi puikiai, buvo geras ir pažangus mokinys, gerbiamas ir mylimas draugų ir pedagogų. Visose situacijose Romas kiek galėdamas vengė konfliktų ir klasės draugai neprisimintų nė vieno atvejo, kad jis būtų su kuo nors rimtai susipykęs. Gyveno pakankamai kukliai, stengėsi neapsunkinti šeimos, kurią išlaikė viena motina. Buvo ypatingai tvarkingas ir darbštus ne tik mokykloje, bet ir namuose. Daug padėjo motinai namų ūkyje. Daugumoje atvejų mokytojai ir netgi mokinių tėvai Romą nurodydavo kaip pavyzdį kitiems padykusiems ar darbo vengiantiems vaikinams.

Romas buvo aktyvus mokinys ir sportininkas. Buvo klasės rinktinės narys tinklinio, krepšinio ir futbolo komandose. Neblogai žaidė stalo tenisą.

1953 metais baigęs Alytaus vidurinę mokyklą, Romas įstojo į Kauno politechnikos instituto Elektrotechnikos fakultetą. Neturėdamas tvirto materialinio pagrindo gyveno bendrabutyje ir vertėsi kukliai. Su tikru dzūkišku užsispyrimu siekė užsibrėžto tikslo – mokytis, užbaigti

institutą ir įgyti norimą specialybę. Buvo stropus ir pavyzdingas studentas, bendrakursių gerbiamas ir vertinamas.

1958 metais baigė institutą, įgydamas inžinieriaus-elektrotechniko vardą ir elektros tinklų ir sistemų specialybę. Užbaigęs institutą, visi su nekantrumu laukė skirstymo komisijos, tikėdamiesi gauti priimtinių paskyrimų darbui respublikos įmonėse. Labai populiarios buvo vietos energetinės sistemos įmonėse. Skirstymo metu Romas nustebino ne tik kurso draugus, bet ir komisiją, pareikšdamas pageidavimą vykti dirbti į stambias Sibire statomas įmones. Paklaustas, kodėl taip pasirinko, atsakė norįs įsigyti didesnės patirties, o tik po to grįžti į Lietuvą, būdamas aukštos klasės specialistu. Kaip tarė, taip ir padarė. Į Lietuvą grįžo po kelerių metų, turėdamas daug patirties montuojant ir derinant relinės apsaugos, automatikos ir valdymo procesų sistemas. Grįžęs į Lietuvą, įsidarbino Energetinės sistemos valdyboje, relinės apsaugos ir automatikos tarnyboje. Dirbdamas šioje tarnyboje, ilgą laiką kuravo Klaipėdos elektros tinklų regiono 110–330 kV tinklų relinės apsaugos ir automatikos eksploataciją ir jos darbą, nagrinėjo įvykusias avarijas ir jų priežastis. Šiame darbe Romas pasižymėjo kaip sumanus, principingas ir reiklus darbuotojas.

Nors Romas buvo aukštos kvalifikacijos technikos specialistas, tačiau jis puikiai suprato, kad šiuo metu, naujų technologijų amžiuje, inžinieriui būtinos ir ekonominės žinios, todėl jis įstojo ir baigė ekonomikos fakultetą.

Bet Romas nebūtų Romu, jeigu jis liktų dirbti ten, kur viskas išsiaiškinta, viskas suprantama ir nebelieka neaiškių dalykų. Jam visada reikalingos naujovės. Todėl visų nuostabai atsisakė gero ir prestižinio darbo energetinėje sistemoje ir įsidarbino montažinėje organizacijoje, vykdančioje maisto pramonės įmonių automatikos sistemų montazo ir derinimo darbus. Darbai buvo vykdomi įvairiuose respublikos miestuose ir už jos ribų. Komandiruotės ir toks nepastovus darbas privertė viengungį Romą sulaukti brandaus viengungiško amžiaus. Bet ir užkietėję viengungiai palūžta. Sutiko Romas jauną ir labai gražią gimnazistukę. Įsimylėjo ir sukūrė šeimą. Reikalingas lizdelis pastovesniam gyvenimui. Romas persikelia į gimtąjį Alytų ir įsidarbina statomame Alytaus mėsos kombinate vyriausiuoju energetiku. Gavo butą. Susilaukė dukros, o kiek vėliau ir sūnaus.

Romas buvo pilnas energijos, judrus, visuomet ieškantis naujovių. Gal būt todėl jis negalėjo ilgai išbūti vienoje darbovietėje. Jis vėl pereina į kitą darbą. Kurį laiką dirba energetiku naujai Alytuje pastatytuose sporto rūmuose. Tačiau Romui čia „per ankšta“ ir jis veržiasi į

platesnius vandenį. Įsidarbina firmoje, užsiimančioje priešgaisrinės automatikos sistemų montażu ir derinimu. Šiame darbe jis išbuvo iki išėjimo į pensiją 2003 metais.

Romas turėjo labai tvirtas etines-moralines, religines, politines ir filosofines nuostatas ir šių nuostatų nuosekliai laikėsi visą gyvenimą. Ypač vertino draugystę, todėl nė vienas klasės ar kurso draugų susitikimas neįvyko be jo iniciatyvos. Buvo optimistas, labai mylėjo motiną, savo vaikus ir anūkus. Visą gyvenimą, neišskiriant ir sovietmečio, buvo uolus katalikas. Labai džiaugėsi Lietuvai atgavus nepriklausomybę.

Romas mylėjo gyvenimą ir sunkiai sirgdamas labai troško gyventi. Netgi paskutinėmis gyvenimo dienomis, jau būdamas sunkus ligonis, tiesiog stebino savo valia ir įnirtingomis pastangomis nugalėti ligą. Deja, kova buvo nelygi. Liga buvo sunki ir nepagydoma, tačiau Romo dvasiškai nepalaužė. Jis nesiskundė, nesiguodė, apie savo negalią vengė kalbėti. Iki paskutinio širdies tvinksnio Romas išliko tvirtos dvasios ir iš gyvenimo išėjo oriai. Mirė Romas 2004 metų spalio 30 d. Palaidotas Alytaus kapinėse.

Tokius prisiminimus Romas paliko apie save draugų ir artimųjų širdyse.

J. Peseckas

Tarp būsimųjų energetikų

ANTANAS LIEPINIS

Gimiau 1934 m. kovo 2 dieną Rokiškio rajone. Pradinę mokyklą pradėjau lankyti 1943 m. ir baigiau 1945 m. Tais pat metais įstojau į Rokiškio berniukų gimnaziją, vėliau pavadintą Pirmąja vidurine mokykla. Baigęs mokyklą įstojau į KPI Elektrotechnikos fakultetą, kur 1958 m. gavau inžinieriaus elektriko diplomą.

1957 metais pradėjau dirbti projektavimo institute "Lietprojektas". Po metų, įsikūrus projektavimo institutui "Pramprojektas", buvau pervedtas į jį vyresniu inžinierium. Projektavau aukštos įtampos (35 ir 110 kV) elektros perdavimo linijas. Daug linijų projektavau kartu su kitais inžinieriais, o ETL-35 kV Marijampolė – Kalvarija, Kalvarija – Šeštokai, Šeštokai – Simnas ir Šeštokai – Lazdijai projektavau vienas. Pagal mano projektą pastatytos šios linijos dar ir dabar tebestovi.

1960 metais pradėjus statyti Lietuvos elektrinę perėjau dirbti į statybos direkciją vyresniu inžinierium, o elektrinei pradėjus veikti buvau paskirtas elektros cecho pamainos viršininku. 1965 m. buvau paskirtas elektrinės eksploatavimo vyr. inžinierium (inspektorium), o 1976m. – eksploatavimo tarybos viršininko pavaduotoju kuro transporto ūkiui. 1983 - 95 metais buvau Tobulinimo ir kontrolės tarybos vyr. inspektorius eksploatavimo reikalams. Nuo 1995 m. iki išėjimo į pensiją (2004m.) – saugos darbe ir inspekcijos grupės viršininku.

1996 metais kartu su grupe inžinierių (aštuoni autoriai) išleidiome leidinį "Saugos taisyklės eksploatuojant elektros įrenginius". Šios taisyklės galioja ir šiandien.

2002 metais gavau Lietuvos Respublikos prezidento padėką.

Vedžiau 1958 metais. Žmona iki pensijos dirbo pradinių klasių mokytoja. Susilaukėme dukros ir dviejų sūnų. Dukra baigė KTU, tapo pramoninės elektronikos inžiniere. Vienas sūnus tapo veterinarijos gydytoju, kitas – inžinierium – šilumininku. Mūsų atžalos augina keturias dukras.

1964 metais pradėjau dainuoti Elektrėnų mišriame chore, vėliau susikūrus vyrų chorui "Energetikas" perėjau į jį ir sėkmingai dalyvauju iki šiol.

Iš studijų metų atmintin įstrigo studentiškos statybos. Dalyvavau statant Bublį HES Kaišiadorių rajone ir Antanavos HES Marijampolės rajone. Bublį HES lankiausi ir prabėgus penkiasdešimčiai metų.

Per visą laikotarpį po instituto baigimo daugiausia bendravau su Albertu Valikoniu, nes kartu dirbome Lietuvos elektrinėje. Nenutrūksta ryšys ir su Sauliumi Kutu.

Antroji profesija

PETRAS BRONIUS LIEPONIS

Gimiau 1935 m. vasario 16 d. Znavykijoje, Šakių apsk. Lukšių val. Pūstauniškių kaime, stamboko ūkininko šeimoje. Prastokos pamiškių žemės (turbūt neveltui ir kaimas gavo tokį vardą) nelėmė lengvo gyvenimo. Jį dar apkartino likimas ir laikmetis. 1943 metais netekau jauniausio broliuko, o dar po trijų metų ir motinos. Tai likimo smūgiai. Na o tas vaikystės laikmetis, apie jo sunkumus galima daug pasakoti, todėl ką teko matyti ir pajusti mūsų kartai, nelinkėčiau kitoms.

Laikmetis ir likimas šiek tiek pablaškė mano vaikystę ir geografinę prasmę. Mokslo — Klevinių pradinė, Vilkaviškio, Kybartų, Šakių (Lukšiuose) gimnazijos, Griškabūdžio vidurinė mokykla. Gyventa — Pūstauniškių, Mažiškių kaimuose, Lukšių miestelyje. Visa tai jau atskirta 50-ties metų riba. O po to penki studijų metai Kaune ir jau virš keturiasdešimt penkerių Aukštaitijoje (Antalieptė, Anykščiai, Ukmergė - reiškia vėžlio žingsneliais slenku link tos savo Znavykijos).

Jeigu pagal gyvenamas ir darbo vietas nelikau save labai sėslu, tai pagal darbo vietas, tuo pasižymiu. Pagal paskyrimą darbinę veiklą pradėjęs Antalieptės HES statyboje, toliau keliavau tik perkėlimo tvarka — Anykščių SMV, Ukmergės raj. Vykdomasis komitetas ir ... nuo 2000 — jų liepos jau be paskyrimo, o savo noru “užtarnautame poilsyje”.

Apie tai, kas lieka už 50 metų ribos (iki 1953 rugsėjo 1 d.), palieku dar egzistuojančių klasės draugų susitikimams ir prisiminimus pradėdau nuo 1953 metų vasaros, kai mes trys “iš Griškabūdžio” pasibeldėm į Kauno Politechnikos Instituto duris. Beldėmės, matyt, ne be reikalo, nes mums - Antanui, Tautvydui ir man - tos durys buvo atidarytos visiems penkiems studijų metams, per jas ir išėjome į tą visiškai savarankišką gyvenimą, gavę ne tik žinias, bet ir įsigiję būrį puikių draugų, kurie ir po penkiasdešimt metų, nuėję gana skirtingus gyvenimo kelius, vadina vienas kitą mielais kolegomis...

Kad sugrįžti į tuos metus, turbūt reikia pradėti nuo anuometinių “subjektyvių vertinimų” dabar diktuojamų minčių. Prieš mane išrašas iš manosios 1953 — 1958 metų studijų knygelės, kuri šiek tiek pakoreguoja to laikmečio prisiminimų likučius. Jeigu tikėti ten užfiksuotais mano studentišku žinių vertinimais, tai man patiko teorinė mechanika, metalų technologija, hidraulika, elektrotechnikos pagrindai, šiluminė technika, pramoninė elektronika, relinė apsauga ir sistemų automatika, energetikos ekonomikos organizavimas ir planavimas, elektros stočių projektavimas, elektrinių šiluminė dalis. Manau, kad nelabai patiko, ir tą lyg patvirtina tas išrašas, fizika, marksizmas - leninizmas, pereina-mieji procesai, na, ir be jokios abejonės - braižyba.

Atskirai apie aukštąją matematiką. Matematika man visada patiko ir neblogai sekėsi. Manau, kad ji man suteikė pasitikėjimą, pasirenkant studijas, ji “nepavedė” ir per stojamųjų egzaminų aukštokai pakeltos kartelės įveikimą. Bet tame įskaitos knygelės išrašė aukštosios matematikos vertinimas - išūsinis ketvertas. Manau, kad tai tik mūsų dekanu Matulionio reiklumo patvirtinimas. Na o bėdų su dekanu nei per jo paskaitas nei per egzaminus neturėjau (jo pajuokavimo “ko čia stovi prie lentos kaip mineralas” man neteko sulaukti).

Taigi po tokios išangos galima ir subjektyviai pasamprotauti apie tą praeitį. Kada jaunas žmogus supranta ko jis nori iš savo ateities, kada jis blaiviau įvertina savo galimybes? Manau, kad tie, kurie apdovanoti pašaukimu (kas, kaip ir kada žmogų “pašaukia” lai atsako filosofai), į gyvenimą ir ateitį nueina tiesiausiu keliu. Tokie mano mažojoje (3-jų merginų ir 9-nių vaikinų) klasėje mano manymu buvo broliai Martynas ir Adolfas, - vienas tapo garsiu poetu, kitas dailininku; prie jų priskirčiau ir tapusius puikiais miškininkais — Antaną E. ir Bronių K. Kiti manau kelią rinkomės šiek tiek blaškydamiesi tarp atsiveriančios įvairiapusiškos pasiūlos ir savo galimybių. Mano atveju tai išties mintys į ateitį nevedė labai aiškiu keliu. Viliojo tikslieji mokslai, ypač tie, kurie artino prie problemų, nagrinėjamų mokslinėje fantastikoje, arba bent

priešakiniuose mokslo frontuose. Ne, niekada nesvajojau apie mokslininko karjerą, bet įdomus galintis praplėsti akiratį darbas visada masino.

Ne mažiau masino ir miškininko specialybė, leidžianti visada būti gamtoje, nebuvau abejingas ir literatūrai, visada mane domino informatika, statistika ir jos analizė, pagaliau ir žurnalistika. Na o pasirinkimo svarstyklės nusvėrė man labai patraukliai nuskambėjusi nauja automatikos specialybė KPI Elektrotechnikos fakultete; įtaką padarė ir tai, kad čia rengėsi stoti du geri klasės draugai, o ir egzaminų asortimentas mane nelabai baugino (gal tik išskyrus rusų kalbą, iš kurios išties susigriebiau tą vienintelį ir gana silpną ketvertą).

Tokia didelė subjektyvumo dozė nėra atsitiktina, nes be abejo reikės toliau šiek tiek aiškintis, kodėl aš išklydau iš to grynosios specialybės kelio. Tad dabar šiek tiek chronologijos ir objektyvesnių faktų.

Ankščiau nepaminėjau dar vieno mano potraukio - sporto. Vidurinėje mokykloje buvau šioks toks sportininkas, žaidžiau mokyklos krepšinio rinktinėje, jėgas išbandžiau lengvojoje atletikoje, stalo tenise, netgi šachmatuose ir šaškėse.

*Pagerbtas tarp
studentų*

Laimėjęs KPI pirmakursių spartakiadoje kilometro ir trijų kilometrų bėgimus, tapau instituto lengvaatlečių rinktinės nariu. Teko dalyvauti Sąjunginėje studentų spartakiadoje tuometiniame Leningrade. Didžiausias mano sportinis pasiekimas - Kauno miesto čempionas 10 km bėgime - atvėrė man duris į 1956 metų Lietuvos spartakiadą o per ją - į Pirmąją Tautų spartakiadą Maskvoje. Deja, tik dėl savo kaltės, Vilniuje pasirodžiau žemiau savo galimybių ir į Maskvą nebevažiauvau. Tai buvo mano kelio didžiajame sporte pabaiga, nors su aktyviuoju sportu (krepšiniu, slidinėjimu, sveikatingumo užsiėmimais) dar ilgai draugavau, o pasyviu jo dalyviu (sirgaliumi), ypač krepšinio, turbūt išliksiu visados. Meilė sportui tikriausiai persidavė ir mano vaikams, o jų sportiniai pasiekimai (sūnaus krepšinyje, dukros lengvojoje atletikoje ir triatlone) buvo gerokai aukštesni nei mano.

Studijos man sekėsi pusėtinai, todėl apie jas per tuos penkis metus tik geri prisiminimai. Tačiau, deja, baigus ir pradėjus dirbti pagal paskyrimą Antalieptės HES statyboje, labiausiai reikėjo praktikos paprastuose dalykuose: kaip pastatyti atramą kalvotose vietovėse, kad išlaikyti normatyvinius laidų atstumus nuo žemės, kaip įtempti laidus, kad vasarą nebūtų per dideli įsvirimai, o žiemą netrūkinėtų nuo pertempimo. Kaip teisingai sucentruoti generatoriaus ir turbinos sujungimą kad vibracija netaptų avarine... ir daugelis, daugelis smulkmenėlių, kėlusių nemaža problemų pirmaisiais darbo metais, nes apie tokius dalykus neturėjau jokio supratimo. Vienas iš jų buvo kažkieno padaryta racionalizacija, 10 kV oro linijose vieną fazę įžeminti. Nuo šios racionalizacijos liepsnojo mūsų pastatytos medinės atramos, o kažkas iš kolegų tą dvilaidės oro linijos pavadinimą DPZ (nuo rusiškų žodžių “dva provoda zemlia” — du laidai žemė trumpinio), iššifravo kitaip (“durak pridūmal zazemlitj” — kvailys sugalvojo įžeminti).

Taigi nuo 1958 metų rudens aš jau savistovus žmogus - Antalieptės statybos montavimo darbų valdybos meistras - apgyvendintas barake greitai tapau labai mišrios draugijos pilnateisiu nariu. Inžinierių — teoretiką pradėjo palaipsniui papildyti kažkoks statybininko, raštvedžio, pasiuntinio ir buhalterio hibridas. Taip jau buvo, kad tokiu netapęs negalėjai žengti sekančio žingsnio karjere — tapti darbų vykdytoju.

Užbaigus Antalieptės HES statybą, Antalieptės SMV buvo sujungta su Anykščių SMA ir aš buvau perkeltas tolimesniam darbui į Anykščius, o čia buvusi statybos montavimo aikštelė tapo statybos montavimo valdyba. Tiesa labai nedaug trūko, kad būčiau pasilikęs dirbti naujai pastatytoje hidroelektrinėje.

Dėkingas likimui, kad čia patekau į nuostabaus žmogaus - Valdybos viršininko Teodoro Bitino rankas. Teko padirbėti įvairiose pareigose — gamybinio technikinio skyriaus vyr. inžinieriaus, vyr. ekonomisto, darbų vykdytojo ir pagaliau vyr. darbų vykdytojo. Dalyvavau mažos hidroelektrinės Ginučiuose, Bagdononių HES, vėliau Gondingos HES Plungės rajone statybose, montavau pastotes Pasvalio, Zarasų, Ignalinos, Vilniaus rajonuose, elektrifikavau kolūkius ir tarybinius ūkius Utenos, Anykščių rajonuose, tačiau įvairius objektus Anykščiuose. Tiems gana nestandartiniais, dažniausiai be projektų, darbams turėjau gerų specialistų, bet šiek tiek perdėto savo vertės supratimo pagadintų montuotojų grandį.

Pirmas galimų pasikeitimų mano darbinėje veikloje signalas buvo mano išrinkimas į Anykščių rajono DŽD tarybą. Tuo metu respublikoje papūtė nauji vėjai ir jos valdžia nusprendė, kad laikas visuose rajonuose vykdomųjų komitetų pirmininkų pavaduotojais - plano komisijų pirmininkais turėti inžinierius. Tai be abejojimo teisingas požiūris, nes rajonų vykdomuose komitetuose daugiausia dirbo žmonės, parinkti ne pagal profesiją, o pagal politinį patikimumą.

Mano apsisprendimui didelę įtaką darė ir tai, kad atėjo laikas galvoti apie šeimą, o toks klajokliškas darbas tam nelabai tiko. Tai patvirtino kolegų vyr. darbų vykdytojų pavyzdys, nes jie šeimose būdavo retoki svečiai. Prisdėjo dar nemažas moralinis spaudimas ir gundymas privalumais. Tokie buvo – geras butas, žymiai platesnis veiklos ratas.

Taigi 1963 metų rudenį aš jau persikeliu į Ukmergę ir pradedu dirbti rajono vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotoju - plano komisijos pirmininku. Pradžioje ir vėl daug kur pirmieji žingsniai priminė naktinę kelionę tamsiu mišku. Bet jau buvau ne tas 1958 metų meistrukas, dabar jaučiau pasitikėjimą savo jėgomis, juo labiau, kad poste pakeičiau nors ir gerą sąžiningą žmogų, tačiau aiškiai netinkantį rajono išaugusių ūkinių problemų nagrinėjimui ir sprendimui. Greta jau buvo ir gausus to pačio Kauno Politechnikos instituto auklėtinių - statybininkų, projektuotojų, energetikų, kelininkų, komunalininkų, pramonės įmonių inžinierių - būrys. Jaučiau jų paramą ir norą bendradarbiauti su to pačio instituto auklėtiniu. Juokais vadindavome vienas kitą "Baršausko vaikais".

Manau, kad šiandien daug kas iš inercijos tendencingai vertina tą mūsų praeitį, mato tik dvi spalvas - juodą ir baltą. Prieš mane 1967 metų nuotrauka, kurioje mes visi to meto respublikos miestų ir rajonų plano komitetų pirmininkai. Nežinau, kaip susiklostė daugelio iš jų tolimesni likimai, tik žinau, kad nei vienas iš jų netapo to meto stam-

besniu politiniu veikėju. Nemaža dalis tapo ūkiniais darbuotojais. Per tuos bendro darbo metus mes tapome lyg vienos šeimos nariais, ko negaliu pasakyti apie taip vadinamą rajonų nomenklatūrą. Mes dažnai susitikdavome Valstybinėje plano komisijoje, įvairiuose pasitarimuose, tobulinimosi kursuose ir pasidalindavom savom bėdomis ir patirtimi. Nuo mūsų nemažai priklausė, kaip gerinti reikalus vietiniame ūkyje, kaip išnaudoti esamas galimybes kažką gauti rajonui, miestui. Ir svarbiausia, nebuvo vienas kitam konkurentai, nes žinojome, kad visas byrėjo ne iš kaimyno, o iš to kiauroko maišo, vadinamo Gosplan SSSR.

Atėjo 1989 metai. Jų įvykius be abejo subrandino objektyvi istorinė raida, ją paspartino ryžtingi vyrai ir moterys. Įvykiai vystėsi beveik revoliucinių perversmų tempais. O revoliucijos paprastai pirmiau sugriauna ir tik paskui kuria. Aš nebuvo išstumtas iš tų revoliucinių pokyčių ir džiaugiuosi, kad jie bent jau Ukmergėje vyko sveiko proto ribose. Tie pasikeitimai pakeitė ir mano statusą - iš sovietinio valdininko tapau atgimstančios nepriklausomos valstybės tarnautoju. Iki 1995 metų dirbau Ukmergės rajono valdytojo pavaduotoju, o 1995 metais, paprašytas neišėiti į pensiją, dar penkis metus dirbau savivaldybės turto vyr. specialistu. Nors nuo 2000 metų liepos aš jau pensininkas, bet su rajono savivaldybe ryšys iki šiol nenutrūko.

Per tuos 40 metų pamilau Ukmergės kraštą. Daug gerų žmonių čia supo mane, graži gamta, patogi geografinė padėtis, galiausiai čia mano vaikų gimtinė. Turbūt neveltui kietai minkštas (ar minkštai kietas) kėdes palaipsniui buvo užėmę mano amžininkai iš "Suvalkijos lygumų". Čia verta dar kartą prisiminti amžiną klausimą, kas pirmiau - višta ar kiaušinis. (Ar suvalkiečius čia traukė vertingas kraštas, ar, atvirkščiai, Ukmergės kraštas traukė naudingus jo ateičiai žmones).

Ir pabaigai - kuo dabar gyvenu. Domiuosi politika, bet į jos virtuvę nelendu, man ji neatrodo švari. Nesu aiškiaregis, bet žymiai anksčiau, nei viena garbinga partija, suvokiau kaip svarbi tautai programa 2T+2V. Aš su žmona ne tik įvykdėm tą programą daugiau kaip prieš 30 metų, bet pasistengėm, kad ir mudviejų atžalos ją įvykdytų. Tad esu jau keturiskart senelis (jei politikai už tai kabintų ordinus, būčiau kaip tas senelis gensekas B...).

Mano silpnybė ne tik sportas, bet ir knygos, ypač mokslinė fantastika. Tai lyg smegenų gimnastika. Senatvėje pradėjau labai domėtis tuo, kas nelabai senai buvo mums neprieinama - įvairiais požiūriais apie netolimą istoriją. Kai matai tuos didelius skaudulius, netelpančius į mūsų moralinių vertybių skalę, noromis nenoromis ieškai atsakymų į klausimus, kurie nuveda tolyn nuo ateizmo. Tada užsikabinu už kažko-

dėl nuvertinto žodžio - laisvamanis. Tai ne tas pats buldozerinis ateistas, tai - laisvai manantis. Teisę laisvai manyti turbūt toleruoja ir krikščionybė, pripažįstanti žmogui Dievo duotą laisvą valią. Bet tai jau turbūt virš mano pasiūlytų "subjektyvių vertinimų". Vertinti subjektyviai ar objektyviai galima tik tai, ką tikrai žinai, gi aš lyg ir pripažįstu, kad vienintelės tiesos nėra, kaip nėra ir neklystančių, kad niekam nelemta žinoti tos galutinės tiesos. Tad čia dera dėti tašką.

Mano šeima

ALGIRDAS LINARTAS

Bėga laikas kaip pavasario vanduo upeliais. Neužilgo bus jau du metai nuo mūsų kursiojų energetikų susitikimo Giruliuose, kur buvo pritarta idėja bendromis pastangomis parašyti ir išleisti knygą apie mūsų absolventų gyvenimą ir veiklą baigus KPI. Gaila, negalėjau dalyvauti susitikime ir gal nepritarti knygos išleidimo idėjai. Tačiau gerbiu daugumos nuomonę (video kasetę peržiūrėjau du kartus) ir tik be gėdiškai vėluodamas šėdau brūkštėlėti keletą sakinių apie savo poinstutinius laikus.

Vienok mintis, kad išleisti mūsų memuarus poligrafinio leidinio pavidalu nėra racionalu, manęs nepalieka. Skaitytojų ratas ir leidinio tiražas bus mažas, o išleidimo kaštai pakankamai dideli. Dabar jau XXI amžius. Mano manymu, mūsų leidinį reikėtų išleisti kompaktinio diskelio (CD) pavidalu. Nemanau, kad mūsų kursiojai nerastų galimybių jį peržiūrėti, jei ne namuose, tai pas vaikus, ar vaikaičius. Daugiau tikėtina, kad į diskelio turinį retkarčiais žvilgtelės ir jie. Bandau išvardinti tokios formos leidinio pagrindinius privalumus, palyginus su tradicine knygos forma:

- 1) pigu,
- 2) reikės mažai vietos lentynoje,

3) galimybė kiekvienam pasidaryti reikiamą skaičių popierinių kopijų,

4) palikus diskelio turinį kompiuterio atmintyje, patį diskelį vasarai galima išvežti į sodą ir pakabinti tarp vyšnių ar trešnių. Skaičiau apie vieno sodininko patirtį, jis taip apsaugo uogų derlių nuo varnėnų ir kitų paukštelių - grobikų.

Tokį leidinio formos pakeitimą, palyginti su Giruliuose aptartu, manau, galima būtų suderinti su dauguma mūsų kursiokų.

Taigi, baigęs institutą gavau paskyrimą į Energetikos statybos tresto gamybos skyrių ir inžinieriaus pareigas bei 1000 rublių algą. Pradėjau dirbti 1958 m. rugpjūčio 18 dieną. Darbas gamybos skyriuje buvo nesudėtingas ir, sakyčiau, nuobodokas. Kiekvieną mėnesį tekdavo iš tresto statybinių - montavimo padalinių rinkti paraiškas medžiagoms ir įrenginiams, tikrinti jų pagrįstumą lyginant su statomų objektų projektais, sudarinėti suvestines ir perduoti jas tiekimo skyriui. Panašiai darydavom ir atliktų darbų suvestines bei kitus darbelius. Kadangi darbo metu likdavo nemažai laisvo laiko, tai iš nuobodumo pasiėmęs popieriuką ką nors piešinėdavau. Kartą pro šalį eidamas skyriaus viršininkas mano užsiėmimą pastebėjo ir sako: neblogą ranką turi. Pagalvojau - gausiu velnių, tačiau atsitiko blogiau. Jau nuo rytdienos gavau spalvotų pieštukų ir akvarelinių dažų ir užduotį - piešti įvairios tresto veiklos dinamikos grafikus ir kabinti koridoriuose bei tresto kabinetuose į tam skirtus standus. Laisvo laiko paraiškų suvestinėm daryti beveik ir nebeliko.

Diena iš dienos man vis stipriau neduodavo ramybės klausimas: kurių velnių dėl tokio darbo man 5 metus reikėjo trinti kelnių užpakalį į Instituto auditorijų suolus. Kartą pas mane į skyrių užėjo bendrakursis Mindaugas Masčinskas (deja, jau senai mus palikęs šioj ašarų pakalnėj vienus). Išsikalbėjom. Jis tuomet dirbo trestui pavaldžioje Vilniaus statybos montavimo valdyboje vyresniuju meistru, kurios kontora tuomet buvo Lentvaryje, pasisiūlė tarpininkauti, kad mane pervedimo tvarka priimtų į valdybą meistru. Taip ir padarėm, ir nuo 1958m. lapkričio 11 d. aš jau dirbau meistru. Alga buvo mažesnė - 900 rublių, tačiau gaudavau 50% lauko priedą, o darbas gyvesnis ir įdomesnis. Savo pavaldume įvairiu laiku turėjau tris ar keturias elektromontierių brigadas ir uždeginėjom Iljičiaus lemputes Trakų rajono kolūkiuose ir tarybiniuose ūkiuose. Statėme elektros tiekimo linijas iki 10 kilovoltų įtampos, statėme elektros pastotėles, darėme instaliacijas ūkinės paskirties ir gyvenamose patalpose. Darbų organizacija tada pas mus buvo gana prasta. Sakysime, mano žinioje dirbo keturios brigados keturiuose ūkiuose. Kiekviena iš jų tiesė linijas, statė pastotes, darė elektros instaliacijas pastatuose. Jokios specializacijos, ir taip pas visus meistrus. Brandinau mintis keisti darbų vykdymo tvarką, siūlyti valdybos vadovybei ruošti specializuotas brigadas, tačiau nesuspėjau, nes mūsų valdybą dėl labai nuostolingų darbo likvidavo. Pasirodo ir socializmo sąlygomis bankrotai buvo galimi.

Prie tokios valdybos darbo pabaigos prisidėjom ir mes, meistrai. Kiekvienas meistras ar darbų vykdytojas turėjom savo žinioje po sunkvežimį, kurį naudojom labai prastai, ir ne vien dėl savo kaltės. Dėl labai prastai organizuoto medžiagų tiekimo tekdavo kasdien ką nors vežioti į brigadas iš valdybos sandėlių - kartais keletą varžtų ar dėžę izoliatorių, ar dar ką nors. Svarbu buvo elektromonterius aprūpinti nors koku darbu. Viso to pasėkoje pagrindinę valdybos darbo nuostolių dalį sudarė transporto išlaidos. 1960 m. sausyje Vilniaus statybos montavimo valdyba buvo likviduota, o jos vietoje įkurta Aukštos įtampos linijų statybos valdyba. Siūlė man joje darbų vykdytojo darbą, pradžioje Šilutės rajone, vėliau kur Dievas duos. Pasirinkau paliuosavimą pagal etatų mažinimą su dviejų savaičių atlyginimo dydžio kompensacija. Mobilus gyvenimo būdas buvo ne man, jau šeimos galvai.

Taip 1960m. sausio 22 dieną baigėsi mano darbas pagal KPI įgytą energetiko specialybę.

Po 4 dienų, sausio 26 dieną jau dirbau tik prieš metus pradėjusioje veiklą sparčiai augančioje Vilniaus televizijos mazgų gamykloje. Ten dirbusi jaunesnė sesuo prikambėjo. Pradžioje dirbau inžinieriaus

pareigose vyriausiojo technologo skyriuje ir užsiiminėjau įvairių prietaisų konstravimu. Malonu buvo matyti savo sukonstruotus prietaisus gamyboje, tačiau tai tęsėsi gana trumpai, nes jau gegužės mėnesį gamyklos direktorius didesniu atlyginimu suviliojo pereiti dirbti vyresniuoju meistru į vyniojimo - surinkimo cechą, kuriame buvo gaminama galutinė įmonės produkcija - televizorių kreipiamosios sistemos, aukštavolčiai, jėgos ir įvairūs kiti transformatoriai.

Tų pačių metų rugsėjo mėn. šį cechą dalino į du. Surinkimo cechui paskyrė vadovauti mane. 1963 m. pradžioje cechas jau buvo išaugęs iki 750 darbuotojų. Toliau cecho auginti nebeleido. Po keletos dienų Liaudies ūkio tarybos vadovų ir partinių organų spaudimo sutikau nuo 1963 m. sausio 26d. atsisėsti į gamyklos direktoriaus kėdę. Spyriojais ne dėl formos, gerai žinojau tuometinę sunkią įmonės padėtį ir labai abejočiau ar išstempsiu.

Jau pirmomis naujo darbo dienomis pajutau didelį žinių stygį iš ekonomikos ir finansų, iš vadybos, civilinės teisės, darbo psichologijos ir pan. Gaila, bet aukštoji mokykla tuomet taip reikalingomis darbui žiniomis mūsų neapginklavo. Žinių spragas teko užpildyti saviruoša ir lankant specializuotus kursus, bet svarbiausiu sėkmingo darbo laidu laikiau protingesnių už save konkrečiai darbo sričiai pavaduotojų parinkimą. Tai pilnai pasiteisino.

Man pradėjus direktoriauti gamykloje dirbo 2200 žmonių. Sparčiai augant gamybos apimtims, augo ir darbuotojų skaičius, kuris 7-tojo dešimtmečio pabaigoje buvo pasiekęs apogėjų - 6950 žmonių. Toliau, įsivyravus Vilniuje darbo jėgos deficitui, po truputį jų skaičius mažėjo.

1965m. panaikinus Liaudies ūkio tarybą mus priglaudė TSRS Elektroninės pramonės ministerija. Neužilgo buvo pakeistas ir įmonės pavadinimas - Vilniaus radijo komponentų gamykla. Pagrindinė mūsų gaminių paskirtis buvo televizinė aparatūra, tačiau savo profilio gaminius gaminome ir karinei bei kosminei technikai (gaminių su mūsų įmonės ženklu galima rasti ir mėnulyje "Lunachodo - 1" aparaturoje).

Sėkmingam įmonės darbui daug pasitarnavo tai, kad mes išvystėme nuosavą konstruktorinę bazę - sukūrėme Specialųjį konstravimo technologijos biurą (SKTB, vėliau -YKB), kuris kūrė ne tik mūsų gaminius, bet ir specialias gamybos priemones jiems gaminti. Tai mums užtikrino kuriant naujus gaminius ir jų gamybos technologijas pakankamai didelį savarankiškumą. Mūsų gamykla ilgą laiką buvo vienintelė kreipiamųjų sistemų gamintoja visoje Tarybų Sąjungoje, o konstruktorinė bazė konkurentų neturėjo visą laiką.

Augant gamybai ir trūkstant darbo jėgos teko Baltarusijos Postavų rajoniniame centre 1976m. įkurti filialą, kurį greitai padarėme savarankiška gamykla ir pavadino „Belit“.

„Belito“ buvimas ir konstruktorinei organizacijai (YKB – Ypačingajam konstruktorių biurui) savarankiško statuso suteikimas leido mums 1977m. pabaigoje įforminti gamybinį susivienijimą „Vingis“. Taip mes išvengėme galimybės būti prijungtiems prie vieno stambaus Maskvos mokslinio - gamybinio susivienijimo. Tokiu būdu pasikeitė ir mano antpečiai - tapau gamybinio susivienijimo generaliniu direktoriumi.

Susivienijimas egzistavo iki 1991 m. spalio, o vietoj jo Vilniaus miesto įmonių rejestre buvo įregistruota Valstybinė įmonė „Vingis“. Nepriklausomybę nuo mūsų gavo ir „Belitas“.

Dar anksčiau prasidėjusi ekonominė suirutė mane, kaip įmonės vadovą, vargino ir fiziškai ir dvasiškai. Ypač sunku buvo įmonėms, kurių medžiaginių resursų tiekėjai ir pagrindiniai produkcijos pirkėjai buvo buvusios TSRS respublikose. Mes tokie ir buvom.

Artėjant 1994m. sausiui palaipsniui tvirtėjo mano pasiryžimas sulaukus pensinio amžiaus atsisakyti 31 metus eitų pareigų ir eiti į užtarnautą poilsį. Viena - jaučiau nuovargį, antra - tokioje ekonominėje suirutėje demokratiško vadovavimo stiliaus vadovas nebetiko, reikėjo autokrato. Kadangi 1993 m. pabaigoje jau virė įmonės privatizavimo virtuvė, teko gen. direktoriaus poste padirbėti dar iki akcinės bendrovės „Vilniaus Vingis“ steigiamojo susirinkimo, akcinės bendrovės įregistravimo ir įmonės perdavimo naujam vadovui 1994 metų kovo mėnesyje.

Po to dar 5 metus su trupučiu dirbau dviejose pramonės visuomeninėse organizacijose. Tikru pensininku tapau 1999m. liepą, baigęs darbą Vilniaus pramonės ir verslo asociacijos vykdančiojo direktoriaus pareigose.

Gyvenu dar su pirmąja žmona Regina. Išauginom sūnų Gintarą ir dukrą Eveliną, inžinierių mechaniką ir technikę programuotoją, abu gyvena ir dirba Vilniuje, abu sukūrė šeimas ir mums padovanojo du anūkus ir vieną anūkę.

Vasarą daugiausia gyvenam sode prie Salininkų. Sodo darbams mechanizacijos beveik nenaudoju. Stengiuosi savo fizinę formą pagal amžių palaikyti šiek tiek geresniame lygyje.

MINDAUGAS MAŠČINSKIS

Gimė 1934 metais Prienų rajone, Škėvonių kaime.

1953 metais baigė Prienų vidurinę mokyklą. Tais pat metais įstojo į Kauno Politechnikos institutą. 1958 metais baigė KPI Elektrotechnikos fakultetą, elektros stočių, tinklų ir sistemų specialybę.

Dirbo Lietuvos elektrinėje Elektrėnuose. 1962 metais apsivedė. Žmona – Danutė. Turi dvi dukras.

Vadovavo įkurtam Elektrėnuose KPI neakivaizdiniam skyriui.

1978 metais mirė. Palaidotas Vievio kapinėse.

Dukra Daina Pranckevičienė

Su studentais užsienyje

POVILAS MATELIONIS

Gimė 1929 02 10 d. Molėtų rajone, Antanavos vienk. valstiečio šeimoje.

Nuo 1935 iki 1939 m. mokėsi Laičių pradinėje mokykloje, 1941 m. – Alantos mokyklos penktame skyriuje, vėliau – Utenos gimnazijoje. Nuo 1946 m. mokėsi Rokiškio vid. mokykloje, kurią baigė 1949 m. Tais pat metais pradėjo dirbti Priešmaliarinėje sotyje. Nuo 1950 m. iki 1953 m. tarnavo Tarybinėje armijoje.

1953 – 1958 m. mokėsi KPI Elektrotechnikos fakultete. 1958 m. dirbo Antalieptės SMV inžinierium, nuo 1959 m. pervestas į Anykščių SMV gamybinio – techninio skyriaus viršininko pareigas. 1964 m. paskirtas valdybos vyriausiuoju inžinierium, o nuo 1971 m. iki 1987 m. dirbo tos pačios statybos – montavimo valdybos viršininko pavaduotoju.

Senas kareivis tarp jaunikių

Charakteristikoje, pasirašytoje Anykščių SKMK viršininko T. Bitino 1975 m., rašoma: “Dirbdamas GTS viršininko pareigose, drg. P. Matelionis ... gerai užsirekomendavo kaip gabus, darbštus ir sąžiningas darbuotojas. 1964 m. jis buvo paaukštintas pareigose – paskirtas kolonos vyriausiuoju inžinierium. Čia taip pat užsirekomendavo iš teigiamos pusės. Pavestą jam darbą atlikdavo gerai, kruopščiai, su meile prisidėdamas prie žemės ūkio elektrifikavimo. 1971 m. buvo pervestas į Viršininko pavaduotojo pareigas. Darbe techniškai stiprus, drausmingas, turi užsitarnavęs autoritetą dirbančiųjų tarpe.”

Nuo 1987 m. iki pensijos dirbo ten pat, gamybinio – techninio skyriaus viršininku. Mirė 2002 metais.

T. Sinkevičius

ALBERTAS NARGĖLAS

Gimiau 1935 m. kovo 14 d. Leliūnuose, Utenos apskrityje. Tėvai buvo ūkininkai ir turėjo 8 ha žemės. Šeimoje buvo 5 asmenys 3 vaikai (aš, sesuo ir brolis) ir tėvas su mama. Karo ir pokario metais gyvenimas buvo sunkus. Mokyti pradėjau 1941 m. Leliūnų pradinėje mokykloje, kuri vėliau buvo perorganizuota į progimnaziją. Ją baigiau 1949 metais ir pradėjau mokytis Utenos I vidurinėje mokykloje. Ją baigiau 1953 metais. Mokslas sekėsi gerai. Mokyklą baigiau sidabro medaliu ir turėjau teisę stoti į aukštąją mokyklą be stojamųjų egzaminų. Pasirinkau Kauno politechnikos instituto elektrotechnikos fakultetą automatizavimo specialybę, nes turėjau polinkį matematikai ir technikai, nors humanitariniai mokslai irgi sekėsi neblogai. Galiu paminėti, kad mano abitūros egzaminu rašinio apie P. Cvirkos “Brolybės sėklą” ištraukas išspausdino rajono laikraštis “Lenino keliu”

Rugsėjo pradžioje atvykęs mokytis sužinojau, kad paskirtas į elektros stočių, tinklų ir sistemų specialybės grupę 51/9 (vėliau pavadinta EE3/2). Buvo pasakyta, kad automatizavimo specialybės nebus ir aš dėl to labai nepergyvenau. Tačiau reikia pasakyti, kad neteko per daug nutolti nuo automatizavimo (šiuo atveju elektros energetikos sistemų automatizavimo) problemų ir šioje srityje dirbu iki šiol. 1958 m. baigiau KPI įgydamas elektros stočių, tinklų ir sistemų specialybės inžinieriaus-elktriko specialybę. Diplomą gavau su pagyrimu.

Ryškesni prisiminimai iš studijų laikų. Pirmą “nuotyki” kuri įsidėmėjau – tai TSKP trumpojo kurso knygos sudėginimas dalyvaujant keletui grupės draugų po egzaminų 1954 metais prie Nemuno, maždaug toje pat vietoje, kur dabar yra Kauno hidroelektrinė. Kitas atvejis – trumpalaikis apakimas stovint III rūmų valgykloje eilėje matyt dėl nepakankamo maitinimosi, apie kuri niekam nepasakojau. Prisimenu, kai grupės draugai III kurse mane draugiškai privertė įstoti į komjaunimą. Labai aktyvus šiuo klausimu buvo R. Navickas (Nogis), kurio namuose gyvenau. Vėliau net buvo mane išrinkę grupės komjaunimo sekretoriaumi. Neišdilo iš atminties ir tam tikras konfliktas su politinės ekonomijos dėstytoja (kiek atsimenu jos pavardė Rekevičienė). Neprisimenu, kokia proga aš pareiškiau, kad dėstomos teorijos niekam nevertos, nes aš per atostogas buvau priverstas vogti kolūkio šieną, kad kaime gyvenanti motina galėtų išlaikyti karvę. Dėl to man nieko blogo neatsitiko, nes jau buvo “atlydžio” laikai (apie 1955 m.) ir dėstytoja buvo pakankamai padori.

Savo grupėje artimiau draugavau su Romualdu Barzda, Rimvydu Navicku (Nogiu), Tautvydu Sinkevičiumi, Gražvydu Gudynu, Česlovu Jociumi ir Jurgiu Pesecku. Su gretimos grupės (51/8) studentais artimiau pradėjau bendrauti vėliau, kai kartu važinėjome į praktikas Leningrade ir Rygoje. Čia reikia paminėti Antaną Jušką ir Albertą Valikonį. Su dauguma iš jų bendrauju iki šiol.

Nuo pirmo kurso susidomėjau moksliniu darbu. Pradžioje studentišką mokslinį darbą dirbau fizikos katedroje (vadovavo asistentas E. Jaronis) ir vėliau perėjau į savo (elektros sistemų katedroje). Padarė išpūdį dalyvavimas SMD konferencijose už Lietuvos ribų – Taline (1955 m.) ir Rygoje 1958 m.

Atrodo, kad mokydamasis padariau neblogą išpūdį elektros sistemų katedros vedėjui prof. L. Kaulakiui (tuo metu dar docentui) ir vyresniajam dėstytojui A. Augustaičiui. Baigiamojo semestro metu jie man pasiūlė diplominio projektavimo metu paruošti nuolatinės srovės elektros sistemos modelio projektą. Aš sutikau ir tai padarė didelę įtaką tolimesniam gyvenimui. Pirmiausiai priešdiplominei praktikai (1958 m. vasario ir kovo mėn.) buvau pasiūstas į dvi vietas: į Rygos gamyklą, kuri gamino nuolatinės srovės modelius ir Maskvos projektavimo institutą “Теплоэлектропроект”. Rygoje studijavau modelių gamybos technologiją, Maskvoje – modeliavimo metodus. Be to Lenino bibliotekoje studijavau mokslinę literatūrą ne tik rusišką bet ir anglišką. Projektą padariau sėkmingai ir sėkmingai jį apgyniau. Modelyje buvo numatyta naudoti elektroninius stabilizatorius, kurių neturėjo Rygoje gaminami

modeliai. Be to sužinojau, kad toks modelis turėtų būti pagamintas pagal Lietuvos energetikos valdybos užsakymą. Kadangi katedroje pasilikti dirbti nebuvo galimybės nes nebuvo laisvų etatų, katedros vadovybė organizavo man paskyrimą į darbą Petrašiūnų elektrinėje, kad neišvažiuočiau iš Kauno ir galėčiau tęsti darbą prie modelio kūrimo. Dienomis dirbdavau elektrinėje o vakarais eidavau į katedrą dirbti prie modelio kūrimo.

Elektrinėje dirbau elektros laboratorijoje prižiūrėdamas relinės apsaugos ir automatikos įtaisus. Darbas patiko ir buvo įdomus, nes galima buvo pritaikyti tai, ko mokiausi institute. Tačiau jaučiau, kad darbas gamyboje nėra mano pašaukimas. Vien tai, kad kiekvieną rytą nieko negalvojant reikia keltis ir skubėti į darbą man nepatiko. Reikia pripažinti, kad įgyta patirtis vėliau man labai pravertė dirbant dėstytoju. 1960 m. pasitaikius progai stojau į aspirantūrą. Kadangi L. Kaulakis tais metais neturėjo teisės vadovauti aspirantams stojau pas doc. J. Zdanį, kuris tuo metu buvo bendrosios elektrotechnikos katedros vedėjas. Įstojęs atsidūriau dviprasmiškoje padėtyje – norėjosi tęsti darbą prie modelio kūrimo o Zdanys norėjo, kad aš tyrinėčiau diiferencinių transformatorių. Aš sukritikavau Zdanio pasiūlytą temą ir pasilikau dirbti prie modelio. Prieš mane niekas jokių sankcijų nesiėmė ir ėmiausi darbo savarankiškai. Docentui L. Kaulakiui pritariant pasiūliau sukurti specialų automatinį skaitmeninį matavimo prietaisą elektros sistemų modeliams ir jo veikimą pagrindžiančią “teoriją”, kuri būtina disertaciniame darbe. Aplinkybės taip susiklostė, kad įstojęs į aspirantūrą tęsiau darbus prie elektros sistemos modelio kūrimo, pradėtus diplominio projektavimo metu.

Prie modelių kūrimo išdirbau apie 25 metus. Modeliai visą tą laiką buvo tobulinami. Elektros sistemų katedroje veikė dirbtuvės, kurios gamino šiuos modelius. Jau minėjau, kad šie modeliai pagrindė mano kaip mokslo žmogaus ir dėstytojo tolimesnę karjerą. Pradžioje modelio kūrimas vyko gana vangiai nes nebuvo finansavimo. Man padarius projektą į šį darbą be L. Kaulakio įsijungė dėstytojai A. Augustaitis ir M. Bortkevičius. L. Kaulakis buvo darbo vadovas, A. Augustaitis rūpinosi panaudojimo metodika, M. Bortkevičius – konstruktyviniu išpildymu o aš buvau neoficialiu naujų idėjų generatoriumi. Pradžioje tyrinėjau srovės stabilizatorius (lempinius) ir sudarinėjau principinę schemą. Kai kurie fakulteto bendradarbiai į mūsų darbą žiūrėjo su pašaipą ir laikė tai nerimtu dalyku. Todėl aš ėmiausi automatinio skaitmeninio prietaiso kūrimo. Prietaisas buvo gana originalus ir sėkmingai veikė apie 15 metų, nors buvo ne grynai elektroninis bet elektromecha-

ninis. Vėliau lempinius modelio elementus pakeitėme tranzistoriniais. Greta to aš pasiūliau būdą, kaip nuolatine srove modeliuoti kintamosios srovės grandines ir buvo minčių šiuo pagrindu kurti greitai veikiančias hibridines skaičiavimo mašinas elektros sistemų modeliavimui ir valdymui. Nauji modeliavimo būdai buvo panaudoti paskutiniuose universaliuose modeliuose ir specializuotame Lietuvos elektros sistemos modelyje.

Iš viso buvo sukurta 10 nuolatinės srovės elektros sistemos modelių. Pirmasis buvo pagamintas 1961 metais, paskutinis 1982 metais. Į jų kūrimą buvo įsijungę ir daugiau katedros darbuotojų (A. Navickas, L. Markevičius, V. Ažubalis, V. Pauža ir kiti). Jie buvo naudojami Lietuvoje, Magnitogorske, Minske, Maskvoje. SSSR aukštojo ir specialaus vidurinio mokslo ministerijos šie modeliai buvo pripažinti pavyzdiniais, kuriais turėjo būti aprūpintos visų SSSR aukštųjų technikos mokyklų elektros energetikos profilio katedros. Aspirantas V. Ažubalis tyrinėjęs naujus modeliavimo būdus apsigynė disertaciją Leningrado politechnikos institute 1978 metais. Pagrindiniai modelių kūrėjai, jų tarpe ir aš, buvo apdovanoti premijomis ir medaliais. Aš buvau apdovanotas visasąjunginės G. Krzyżanovskio mokslinės draugijos premija (1964 m.), Lietuvos TSR valstybine premija (1967 m), Buvusios SSSR Liaudies ūkio laimėjimų parodos 2 sidabro (1964 ir 1965 m.m.) ir 1 bronzos medaliu (1971).

Tačiau apie 1980 metus paaiškėjo, kad šie darbai neturi perspektyvos. Mums dirbant prie modelių buvo sukurti didelės integrinės mikroschemos ir mikroprocesoriai, neregėtą tobulumą pasiekė kompiuteriai ir mūsų modeliams neliko vietos. Dėl to aš per daug nesigailiu, nes dirbti buvo malonu, modeliavimas neišnyko ir darbo patirtis su skaitmeninėmis technologijomis (skaitmeninio prietaiso kūrimas) praverčia ir dabar. Reikia paminėti, kad savotiška šių darbų taša buvo linijų gedimo vietos nustatymo prietaisų ir metodų tobulinimas. Automatinio prietaiso, kuris buvo naudojamas elektros sistemų modelyje, pagrindu buvo sukurtas fiksuojantis prietaisas, naudojamas gedimo vietos nustatymui. Buvo pagaminta keletas šių prietaisų bandomųjų egzempliorių. Šiuos darbus vykdė mano aspirantai Rimantas Deksnys (dabartinis elektros sistemų katedros vedėjas) ir grupės (51/8) draugas Linas Baranauskas. Jie sėkmingai apsigynė technikos mokslų kandidato disertacijas: R. Deksnys gynėsi 1975 m. KPI, L. Baranauskas – 1978 m (prie jo kapo teko sakyti kalbą 1989 m. rugpjūtyje) G. Krzyżanovskio energetikos institute Maskvoje. Už šiuos darbus buvau apdovanotas dar vienu Liaudies ūkio laimėjimų parodos bronzos medaliu (1974 m.). Bei kai

kurie gedimo vietos nustatymo metodai buvo pripažinti išradimais – gavome autorinius pažymėjimus.

Tolimesnė šios krypties darbų tąsa neišvengiamai vertė susidomėti naujomis technologijomis (skaitmeniniais metodais bei mikroprocesoriais) ir buvo pradėti bandymai kurti skaitmeninius relinės apsaugos įtaisus. Tai veiklos sritis, kuri pakeitė požiūrį į elektros sistemų valdymą. Tačiau didesnių laimėjimų šioje srityje pasiekti nepavyko. Neatsirado norinčių dirbti šioje srityje aspirantų ir netrukus pasirodė, kad rungtyniauti su Vakarų ir Japonijos specialistais šioje srityje beviltiška. Tačiau remiantis atliktais darbais katedroje atsirado kursas magistrams “Skaitmeniniai relinės apsaugos ir automatikos įtaisai” ir buvo modernizuota “Elektros sistemų automatikos“ laboratorija. Taigi, galima tvirtinti, kad pastangos šioje srityje nebuvo bevaisės. Nemažai elektros sistemų katedros auklėtinių dirba skaitmeninių apsaugų eksploatacijos bei projektavimo srityse.

Tačiau reikia sugrįžti prie savo, kaip dėstytojo, karjeros. Aspirantūros laiku nebaigiau (turėjau baigti 1963 m.) ir buvau paskirtas į elektros sistemų katedrą mokslinių tyrimų sektoriaus vyresniuoju inžinieriumi. Tęsiai savo darbus prie modelio ir savarankiškai baiginėjau disertaciją. 1965 metais buvo pasiūlyta dėstytojauti ir gavau vyresniojo dėstytojo pareigas. Iš karto savarankiškai pradėjau skaityti kursą “Elektros sistemų relinė apsauga ir automatika”, kurio pavadinimas laiko bėgyje šiek tiek kito ir kurį skaitau iki šiol. Dabar dėstau bakalaurams, magistrantams ir doktorantams šiuos kursus: relinė apsauga ir automatika, skaitmeniniai relinės apsaugos ir automatikos įtaisai, eksperimentinis elektros sistemų tyrimas ir elektros sistemų valdymo technologija. Mano dėstomi dalykai susiję su elektros sistemų automatinio valdymu.

Atokvėpis gamtoje 1970m.

Disertacijos gynimas (1966 m. pabaigoje) praėjo su tam tikromis komplikacijomis. Jau minėjau, kad aš savo darbo temą sugalvojau pats ir dirbau savarankiškai. Parašęs darbą ant viršelio užrašiau du vadovus (J. Zdanį ir L. Kaulakį) ir niekieno kito neskaitytą pristačiau gynimui į bendrosios elektrotechnikos katedrą (formaliai aš buvau jos aspirantas). Katedros darbuotojai norėjo mane sukirsti ir gerokai pataršė. Aš nepasidaviau, jie numojo į mane ranka, paliko ramybėje ir galų gale leido ginti disertaciją. Oficialus gynimas praėjo sėkmingai (oponentais buvo žinomi mokslininkai P. Baskutis ir P. Kemėšis) ir patvirtinimas iš Maskvos buvo gautas gana greitai (per 4 mėnesius). Čia noriu prisiminti docentą Jurgį Zdanį, kuris privačiai manęs atsiprašė už nepagrįstą kritiką katedros posėdžio metu ir už tai aš iki šiol jaučiu jam didžiulę pagarbą. Toliau karjeros reikalai klostėsi sėkmingai. 1968 metais man buvo patvirtintas pedagoginis docento vardas ir prasidėjo

įprastinis aukštosios mokyklos dėstytojo darbas. Kažkaip nepastebimai per sekančius keletą metų aš palaipsniui tapau prof L. Kaulakio dešiniąja ranka, nors buvau jaunesnis už seniau dirbančius dėstytojus. Norėdamas pagerinti materialines sąlygas (gauti butą) porą metų dirbau Elektrotechnikos fakulteto profesųjungos pirmininku. Vėliau manimi susidomėjo partinė organizacija (partorgas V. Žalys ir dekanas S. Masiokas) ir pasiūlė stoti į partiją (SSKP). Reikalas buvo labai aiškus – L. Kaulakiui artėjo septyniasdešimt metų ir KPI vadovybė nenorėjo jo laikyti katedros vedėjo pareigose. Įstojimas į partiją man garantavo katedros vedėjo pareigas. Aš kurį laiką spyriojau, bet ragintojai, ypač S. Masiokas apeliavo į mano patriotinius jausmus ir būtinybę gintis nuo atvažiuojančių iš Rusijos dėstytojų. L. Kaulakis ne vieną kartą irgi patardavo nevengti stojimo į partiją, turėdamas galvoje tuos pačius tikslus. Todėl 1972 metais parašiau pareiškimą. 1974 metai buvau išrinktas elektros sistemų katedros vedėju. Fakulteto partinė organizacija buvo ganėtinai liberali ir didelių kvailysčių nepridarė. Aš ten turėjau tam tikrą įtaką ir net buvau sekretoriaus pavaduotojas ideologiniam darbui. Nenoriu slėpti, kad tai davė ir apčiuopiamos materialinės naudos: kasmet buvo garantuotas kelialapis į Palangos poilsio namus, nereikėjo važiuoti su studentais dirbti į kolūkius, atsirasdavo lengvatiniai kelialapiai į ekskursijas. Reikia paminėti, kad partijai turiu būti dėkingas, kad gavau paskyrą automobiliui “Volga” pirkti, nors aš nelabai jos norėjau – automobilį pirkau todėl, kad kolegos nepalaikytų manęs kvailiu. Noriu paminėti, kad nebuvau visiškai paklusnus partijos narys – kai ką bandydavau kritikuoti remdamasis “grynuoju Lenino mokslu”. Todėl jau 1988 metų rugpjūtyje aktyviai įsijungiau į Sąjūdžio veiklą ir tie metai paliko gražiausius prisiminimus. Vėliau nestojau į jokias partijas ir nedalyvavau valdžios kūrimo veikloje, nes man atrodė, kad buvusiems TSKP nariams to nederėtų daryti.

Taigi nuo 1974 metų elektros sistemų katedroje užėmiau pakankamai tvirtas pozicijas, kurias daugiau ar mažiau išlaikiau iki šių dienų. Oficialioje biografijoje mano veikla aprašoma žemiau pateiktame tekste.

Darbo vietos ir pareigos:

1958 - 1960 m.m. – Petrašiūnų elektrinė, inžinierius.

1960 - 1963 m.m. – Kauno politechnikos institutas (KPI), aspirantas.

1963 - 1965 m.m. – KPI mokslinių tyrimų sektoriaus vyresnysis inžinierius.

1965 - 1968 m.m. – KPI elektros sistemų katedros vyresnysis dėstytojas.

1968 - 1974 m.m. – KPI elektros sistemų katedros docentas.

1974 - 1984 m.m. – KPI elektros sistemų katedros vedėjas.

1984 - 2003 m.m. – KPI (nuo 1990 m KTU) elektros sistemų katedros docentas.

Nuo 2003 m. – KTU elektros sistemų katedros profesorius.

1967 m apgynė technikos mokslų kandidato (daktaro) disertaciją; docentas nuo 1968 metų, profesorius nuo 2003 m.

Mokslino darbo sritis – elektros sistemų automatinis valdymas ir modeliavimas. Paskelbė apie 150 straipsnių elektros sistemų modeliavimo bei automatizavimo klausimais Lietuvos ir užsienio šalių (Rusijos, Ukrainos, Latvijos, Azerbaidžano, Latvijos, Lenkijos, Švedijos, Norvegijos, Vokietijos, Ispanijos) moksliniuose žurnaluose bei mokslinių darbų rinkiniuose. Reguliariai dalyvauja mokslinėse elektros energetikos krypties konferencijose, organizuojamose Lietuvoje, pirmininkauja posėdžiams. Skaitė mokslinius pranešimus įvairiose tarptautinėse konferencijose Maskvoje, Rygoje, Varšuvoje, Glivicėje, Bialostoke, Stokholme, Trondheime, Aachene. Su pranešimu dalyvavo tarptautinės automatinio valdymo federacijos pasauliniame kongrese (Barselona, 2002 m.).

Vadovavo ir vadovauja daugeliui biudžeto finansuojamų bei užsakomų mokslo darbams. Buvo įvairių komisijų svarsčių Lietuvos energetikos strategijos ir plėtros problemas, narys (1998 – 2000 m.m.). Dalyvavo ruošiant norminę techninę dokumentaciją: elektros įrenginių įrengimo taisykles, automatinio generacijos valdymo ir priešavarinės automatikos reglamentus (2001-2003 m.m.).

Paruošė šias mokymo priemones: Elektros sistemų relinė apsauga (1983 m.), Elektros sistemų automatika (1984 m.), Energetikos objektų automatinis valdymas (1987 m.).

Elektros energetikos specialybės studentams skaito šiuos kursus:

Relinė apsauga ir automatika 1 ir 2 (bakalaurams);

Eksperimentinis elektros sistemų tyrimas (magistrams);

Skaitmeniniai relinės apsaugos ir automatikos įtaisai (magistrams);

Elektros sistemų valdymo technologija (doktorantams).

Diplominių (dabar baigiamųjų) darbų gynimo komisijose dalyvauja nuo 1967 metų.

Vadovauja doktorantams – šeši jo vadovaujami doktorantai apgynė disertacijas. Yra energetikos ir termoinžinerijos mokslo krypties doktorantūros komisijos narys.

Už dalyvavimą sukuriant universalius nuolatinės srovės elektros sistemų modelius apdovanotas Lietuvos TSR valstybine premija (1967 m), Buvusios SSSR Liaudies ūkio laimėjimų parodos 2 sidabro (1964 ir 1965 m.m.) ir 2 bronzos medaliai (1971 ir 1973 m.m.) bei visasajunginės G. Kržyžanovskio mokslinės draugijos premija (1964 m.). 1970 m. apdovanotas medaliu “Už šaunų darbą pažymint V.I.Lenino šimtąsias gimimo metines“.

Vedžiau 1960 metais. Žmona Irena, su kuria gyvename jau 45 metus, ilgus metus dirbo KTU (KPI) grafinių darbų katedros dėstytoja (2002 metais išėjo į pensiją). Sūnus Vaidas (gimęs 1966 m.) yra nevedęs, inžinierius programuotojas ir dirba pagal specialybę.

Atšventęs septyniasdešimtmetį tą patį darbą tęsiu toliau. KTU rektoratas pratęsė darbo sutartį iki 2008 m. birželio 30 d. Tam matyt turėjo įtakos profesoriaus vardo suteikimas 2003 metais. Pasikeitus pedagoginių vardų suteikimo tvarkai (įvedus europinę tvarką) profesoriaus vardai buvo suteikti daugeliui docentų, negynusių habilituoto daktaro disertacijų, bet turinčių tam tikrus pasiekimus mokslinėje ir pedagoginėje veikloje. Aš buvau seniausias pagal amžių, kuriam buvo suteiktas šis vardas. Ta proga prisiminiau vieną seną palinkėjimą – 1953 birželyje po sėkmingų brandos atestato egzaminų klasiokas Ramelis (vardo neprisimenu) pasakė: “tu būsi profesoriumi”; jo pranašystė išsipildė lygiai po 50 metų.

Atsigręždamas atgal galiu tvirtinti, kad prabėgę metai padėjo pajusti gyvenimo pilnatvę. Nemanau, kad kažkas galėjo būti daug geriau. Labai abejoju ar mano gyvenimo istorija galėtų ką nors sudominti, ypač jaunos žmones.

Dabar jau pradedu džiaugtis paprastesniais dalykais. Jaučiu, kad bendrauti su kitais žmonėmis darosi sunkiau ir darbui atlikti reikia daugiau pastangų. Nekuriu ateities planų. Svarbiausia pakenčiamai praleisti kiekvieną dieną – juk kai kurios dienos būna saulėtos. Nenoriu daug galvoti nei apie praeitį nei ateitį. Nemanau, kad žmogaus pastangos gali ką nors labai daug nulemti. Reikia džiaugtis tuo, ką turi.

Įdedu interviu, duoto KTU laikraščiu “Studijų aidai” (2005-04-01), septyniasdešimtmečio proga ištrauką.

Apibūdinkite savo dabartinio mokslinio darbo specifika.

Dabar dirbu elektros energetikos sistemų automatinio valdymo srityje, kurie yra studijų metu pradėtų darbų tęsinys. Šie darbai labai

svarbūs užtikrinant elektros tiekimo patikimumą. Domiuosi elektros energetikos ateities perspektyvomis.

Kaip sutariate su studentais? Ar esate jiems griežtas?

Sutariu neblogai, egzaminuodamas vertinu esminius dalykus ir nesigilinu į smulkmenas. Su studentais stengiuosi elgtis korektiškai, tačiau jiems nepataikauju ir retkarčiais nevengiu pareikšti vieną kitą griežtesnę pastabą.

Kokiems užsiėmimams skiriate savo laisvalaikį?

Knygų skaitymui (daugiausiai istorijos ir filosofijos klausimais), klasikinės muzikos klausymui. Pavasarį, vasarą ir rudenį dirbu sode, tačiau tam neįėjau didelio potraukio.

Kokias žmogaus savybes vertinate labiausiai?

Sąžiningumą, dalykiškumą, humoro jausmą.

70-mečio jubiliejus

RIMANTAS NAŠLIŪNAS

Gimė 1935 metų rugpjūčio 2 dieną Alytaus mieste tamautojų šeimoje. Tėvas – Alfonsas Našliūnas – agronomas-inžinierius, kovose už Lietuvos nepriklausomybę apdovanotas Vyties kryžiaus ordinu. Motina – Aleksandra Rickevičiūtė Našliūnienė – akušerė. Tėvams, pirmaisiais pokario metais besislapstant nuo tarybų valdžios persekiojimų, teko nuolatos keisti gyvenamąją vietą, todėl Rimantas mokėsi Vilniaus, Čekiškės, Vilkijos, Kauno mokyklose. 1953 metais Šakių rajone baigė Kriukų vidurinę mokyklą. Toliau studijavo Kauno politechnikos institute elektros stočių, tinklų ir sistemų specialybę.

1958 metais baigęs institutą, rekomendavus docentui J. Zdaniui, pradėjo dirbti inžinieriumi Valstybinio žvejybos laivyno projektavimo instituto Klaipėdos skyriuje. Čia dalyvavo mokslinio tyrimo ir konstravimo darbuose, kuriant elektrožūklės aparatūrą (impulsinius generatorius), vadovavo mokslinėms ekspedicijoms elektrožūklės klausimais Baltijos, Šiaurės, Norvegijos ir kitose jūrose.

1960 – 1961 metais susivienijimo „Sigma“ Skaičiavimo mašinų specialaus konstravimo biuro (SM SKB) siuntimu, atsitraukiant nuo gamybos, studijavo Leningrado Kalinino vardo politechnikos institute ir įgijo antrąją - matematiniai ir skaičiavimo prietaisai ir įrenginiai - specialybę. Persikvalifikavęs 1962-1971 metais toliau dirbo SM SKB vyresniojo, vedančiojo inžinieriaus, laboratorijos vedėjo ir vyriausiojo

projekto konstruktoriaus pareigose. Čia jis betarpiškai dalyvavo ir vadovavo mokslinio tyrimo ir konstravimo darbų kompleksams, sukuriant pirmą TSRS rašmenų skaitymo įrenginį „Rūta 701“ (taip pat vieną iš pirmųjų pasaulyje rankraštinių skaitmenų pramoninį skaitymo įrenginį). Už įrenginio algoritminius bei techninius sprendimus atskirai ir kartu su bendradarbiais gavo 5 TSRS autorines teises bei eilę patentų užsienio šalyse (Anglijoje, Čekoslovakijoje, JAV, Japonijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje). 1968 m. už paminėtą mokslinio tyrimo ir konstravimo darbų kompleksą jam drauge su kitais specialistais buvo paskirta Lietuvos TSR respublikinė premija mokslo ir technikos srityje (šiuolaikinės Nacionalinės premijos atitikmuo), o 1969 m. - pirmoji Visasąjunginė akademiko S.Vavilovo premija už prietaisų, įrenginių ir sistemų moksliniams tyrimams sukūrimą. Skaitantis įrenginys „Rūta 701“ tarptautinėje Leipzigo mugėje buvo atžymėtas didžiuoju aukso medaliu bei kitų tarptautinių parodų diplomais. Už šiuos darbus Rimantas Našliūnas taip pat yra apdovanotas TSRS liaudies ūkio pasiekimų parodos aukso medaliu. Kuriant skaitantį įrenginį buvo tampriai bendradarbiaujama su Kauno politechnikos institutu, Vilniaus valstybiniu universitetu, Lietuvos mokslų akademija ir kitomis respublikos organizacijomis. Skaitančių įrenginių mokslinio tyrimo ir konstravimo darbai SM SKB stimuliuojo bei sąlygojo TSRS ir užsienyje pripažintos Lietuvos specialistų automatinio rašmenų atpažinimo srityje mokyklos sukūrimą.

Nuo 1971 m. dirbo įvairios paskirties kompiuterinių sistemų projektavimo ir eksploatavimo srityje

1971-1979 metais jis Lietuvos mokslinės techninės informacijos mokslinio tyrimo instituto informacinių sistemų kūrimo laboratorijos vedėjas, vyr. mokslinis bendradarbis. Už Lietuvos automatizuotos mokslinės techninės informacijos sistemos kūrimo darbus apdovanotas TSRS Liaudies ūkio pasiekimų parodos sidabro medaliu.

1979-1981 metais susivienijimo „Sigma“ Vilniaus automatizuotų valdymo sistemų projektavimo-konstravimo biure dirbo vadovaujančiu projekto konstruktoriumi, kur projektavo ir diegė įvairios paskirties automatizuotas valdymo sistemas.

1981-1994 metais dirbo Lietuvos statistikos komiteto Vyriausiojo skaičiavimo centro bei šio komiteto skaičiavimo centrų susivienijimo „Litmašinform“ vyriausiojo inžinieriaus bei direktoriaus pavaduotojo projektavimo klausimams pareigose. Čia jam buvo pavaldžios Lietuvos statistikos komiteto skaičiavimo centrų techninės ir programavimo tarybos.

1994-1998 metais - specialios paskirties akcinės bendrovės „Lietuvos farmacija“ automatizuotos valdymo sistemos skyriaus viršininkas

Nuo 1998 metų iki šiolei dėsto įvairias skaičiavimo technikas ir programavimo disciplinas Vilniaus Petro Vileišio aukštesniojoje transporto mokykloje (dabartiniame Vilniaus statybos ir dizaino kolegijos Petro Vileišio geležinkelio transporto fakultete). Savo darbinę veiklą ankstesniais metais taip pat derino su pedagoginiu darbu Kauno politechnikos instituto Vilniaus filiale, Vilniaus inžineriniame statybos institute, Vilniaus elektronikos technikume ir Vilniaus politechnikume.

Aktyviai reišėsi įvairiose tarptautinėse, visasajunginėse ir respublikinėse konferencijose bei mokslinėje techninėje spaudoje: paskelbė per 100 mokslinių techninių straipsnių, buvo eilės konferencijų pirmininku, organizacinių komitetų nariu bei jų leidinių vyriausiuoju redaktoriumi.

Su žmonomis, pedagoge Angele ir gydytoja-pediatre Albina, išaugino sūnus Audrių-inžinierių statybininką ir Liutaurą-verslo analitiką, magistrą, dukrą Ievą Jūrą – gydytoją pediatrę, jau sulaukė anūkėlių Jonuko ir Medutės.

Keletas studijų ir gyvenimo dienų asmeninių prisiminimų

Kai tau jau apie septyniasdešimt, noromis nenoromis peržvelgi ir bandai įvertinti nueitą gyvenimo kelią, nejučiomis mintyse iškeli sau utopinį klausimą „Ką gi pakartotum arba pakeistum šiame kelyje, esant tokioms galimybėms?“

Be abejojimo daugeliui iš mūsų gražiausiomis buvo moksleiviškos ir studijų dienos. Juk niekas taip nesuartina žmonių, kaip bendras mokslo žinių ir gyvenimo tiesų siekimas, pirmųjų žmogiškųjų vertybių įsisavinimas bei supratimas, pagaliau valiūkiškos moksleiviškos ir studentiškos išdaigos. Turbūt todėl kiekvienam iš mūsų šiandien neramiai suplazda širdys, kai sutinkame jau žilagalvius tų dienų bendražygius arba prisimename išėjusius Anapilin. Patys šviesiausi prisiminimai visus mus sieja su buvusiais mokytojais ir dėstytojais. Tomis vaikystės ir jaunystės dienomis, o eilėje atvejų ir tolimesniame gyvenime, Jie buvo antraisiais tėvais, išvedusiais mus į plačiuosius savarankiško gyvenimo vieškelius. Tokiais, mums, Kauno politechnikos instituto Elektrotechnikos fakulteto 9-sios inžinierių laidos absolventams, buvo profesoriai, docentai ir dėstytojai - tuometinis dekanas J. Matulionis, K. Baršauskas, P. Baskutis, L. Kaulakis, J. Zdanys, P. Kemešis, V. Nešukaitis, M. Bartkevičius, J. Šalna, A. Augustaitis ir daugelis kitų.

Tolimesniame gyvenimo kelyje man tikrai sekėsi. Vėlesnė mano darbinė veikla daugumoje atvejų buvo susieta su įdomia problematika, mokslinio tyrimo, projektavimo ir taikomųjų darbų sandūroje, dirbau kūrybingų žmonių kolektyvuose.

Gilius, neišdildomus gyvenimo prisiminimus paliko pirmasis darbas elektrožūklės laboratorijoje Klaipėdoje, į kurią patekome kartu su studijų draugu Romu Barzda Bradausku, šviesaus atminimo docento Jurgio Zdanio dėka. Apart nepaprastai įdomaus darbo, susieto su elektros srovės laukų poveikio žuvims tyrimais ir elektrožūklės įrenginių konstravimu, ekspedicijose vidutiniais žvejybos traleriais patyriau Baltijos, Šiaurės, Norvegijos ir kitų jūrų grožį bei rūstybę, žavėjausi vaizdžiomis Skandinavijos šalių, Farerų salų pakrantėmis, sniegynais ir ledynais, aukštus fontanus purškiančiais banginiais, pažinau daug tvirtų, draugiškų, tiesių ir teisingų, vyriškai grubių, jūros užgrūdintų žmonių. Savo pobūdžiu ir panašumu šis darbas man asociavosi bei priminė Žano Kusto, Turo Hajerdaro ekspedicijas.

Prie Rūtos 701

Tolimesnė darbinė veikla buvo susieta su skaičiavimo technikos ir programavimo sritimis. Toliau studijavau Leningrado Kalinino vardo politechnikos institute, plačiai žinomų profesorių ir pedagogų apsuptyje. Iš darboviečių šiose srityse išskirčiau Respublikinio susivienijimo „Sigma“ Skaičiavimo mašinų specialų konstravimo biurą. Jame dirbau automatinio rašmenų atpažinimo algoritmų kūrimo ir skaitančių automatų konstravimo srityse, jaunų, nepaprastai darbui atsidavusių, vienas kitą gerai suprantančių žmonių gretose. Šiame kolektyve vyravusią kūrybinę dvasią, jo narių žmogiškuosius santykius gana tikroviškai, tiesa rašytojo fantazijos papildytais faktais, savo romane „Žmonės man buvo geri“ aprašė Vytautas Girdzijauskas, kurį jis dedikavo skaitančio įrenginio „Rūta 701“ kūrėjams bei šeimai iš jų medžiagą savo herojams. Tiesa, nesirengiu baigti savo gyvenimo savižudybę, kaip vyriausias konstruktorius rašytojo romane.

Per eilę metų susivienijime „Sigma“ ir kitose giminingose elektronikos srities organizacijose Lietuvoje buvo sukaupta didžiulė įvairios paskirties kompiuterių, jų sistemų bei komponentų kūrimo, projektavimo ir gamybos patirtis, didžiulis kūrybinis šių sričių specialistų potencialas. Skaudu, kad atkovotos Nepriklausomybės sąlygomis (o tai yra ir išliks didžiausiu mūsų ir jaunesniųjų kartų laimėjimu) dėl neapgalvotų ir apmaudžių naujų ministerijų biurokratų bei šiuolaikinių politikų sprendimų bei ekonominių reformų ir pilietinės atsakomybės nepakankamumo, savanaudiškos privatizacijos sukuriuose žymia dalimi buvo sužlugdyta daugelis skaičiavimo technikos ir elektronikos pramonės organizacijų, nesugebėta jas nukreipti naujų technologijų kryptimi, nors tam buvo reikiamos prielaidos bei galimybės. Eilei šių sričių specialistų teko palikti pamėgtą darbą. Nemaža metų, lėšų ir pastangų prireiks šio prarasto Lietuvai naudingo mokslinio techninio potencialo atstatymui. Su nerimu žiūriu kaip daugelyje šiuolaikinių skaičiavimo technikos bendrovių jauni specialistai su retomis išimtimis teužsiima tik komercinė veikla „pirk-parduok“ arba tesurenka kompiuterius iš užsienio firmų mazgo, o gambiausi iš jų palieka Lietuvą. Turbūt visa tai yra ir išliks didžiausiu mano gyvenimo nusivylimu, dėl ko, turėdamas galimybes įgyvendinti prisiminimų pradžioje išsakytas utopines gyvenimo svajones, būčiau pasilikęs gamtos paslapčių tyrinėtojo jūrose kelyje.

Neduok Dieve, jeigu panašūs kataklizmai, uždarius ir nepastatčius naujų Ignalinos atominės elektrinės reaktorių, išstiks ir Lietuvos energetiką. Tačiau stengiuosi būti gyvenime optimistu ir kol leidžia jėgos dirbu pedagoginį darbą su jaunąja mūsų karta, skaitau kompiuterinės technikos ir įvairių programavimo kalbų paskaitas.

Mokslinēs diskusijas

RIMVYDAS NOGIS

Gimiau 1936 kovo 18 d. (metrikuose, kovo 19 d.) Girstupio kaime, Pažaislio valsčiuje, Kauno apskrityje ūkininko šeimoje (tikslau, Radvilėnų gatvėje buvusioje gydymo įstaigoje). Tėvai ūkininkavo 13,5 ha trečios kategorijos žemės ūkyje. Tėvų darbštumo ir išradingumo dėka žemė buvo gerai įtrešta (Lietuvos ulonų arklių mėšlu), buvo naši ir ūkis savo pastatais (tėvų statytais) ryškiai pirmavo savo kaime. Priemiestinio ūkio produkcija kiekvieną ankstyvą rytą buvo vežama į miestą. Tėvai nerūkė ir mažai baliavojo. Didžiausios šventės būdavo apsilankius giminėms ir derliaus dorojimo talkų pabaigtuvėse. Atsimenu rusų tankų užėsi 1940 metų birželio 14 dieną, jiems važiuojant į Kauną Ukmergės plentu. Plentas buvo maždaug dviejų km atstumu nuo ūkio. Tėvas ir kiti vyrai lipo į mūsų kiemo pakraštyje augusį beržą pamatyti tankų keliamų dulkių. Atsimenu tą saulėtą rytą, kai 1940 metų birželio 21 d. virš Kauno kilo dūmų ratilai nuo vokiečių numestų bombų. Dabar buvusioje tėvų žemėje stovi “naujojo” Kauno konditerijos fabriko korpusai.

Į mokyklą buvau atiduotas 6 metų į antrą skyrių (tame skyriuje buvau vienas, kiti klasėje buvo, atrodo, trečio skyriaus). Gimnaziją tėvai parinko buvusią Saulės, tada vadintą aštunta. Laimė, pirmus du metus ji buvo Aklių instituto patalpose. Tai kur kas arčiau negu Saulės rūmai, iki kurių buvo virš septynių kilometrų. Baigęs vidurinę mokyklą, mokiausi energetikos specialybės Kauno politechnikos institute Elektrotechnikos fakultete. Baigęs institutą neturėjau tikslaus paskyrimo.

Šeimoje

Savo iniciatyva tris mėnesius dirbau Kauno elektrinėje, po to mano prašymu buvau pervestas į Šiluminės automatikos skyrių Energetikos valdyboje Vilniuje. Ten pradėjau vakarais studijuoti skaičiavimo techniką kursuose prie Vilniaus universiteto. Už metų perėjau dirbti į Specialų konstruktorių biurą prie Vilniaus skaičiavimo technikos gamyklos. Ten buvau įkinkytas į visuomeninį darbą prošajungos pirminku. Bėgdamas nuo visuomenininko karjeros, kitais metais išstojau į aspirantūrą Kaune, pas Joną Mockų. Uždavinius skaičiuodavau Maskvos ir Rygos skaičiavimo centruose. Stažavausi keturis mėnesius Maskvoj Mokslų akademijos Matematikos institute. Aspirantūros metu pradėjau laiptoti į kalnus Kaukaze. Vėliau alpinizmas tapo kasmetinių vasaros atostogų pramoga. Dar vėliau įjunkau žiemą kalnuose slidinėti. Po dviejų metų iš akivaizdinės aspirantūros perėjau į neakivaizdinę, nes pradėjau dirbti Mikroelektronikos centro Vilniaus konstravimo biure algoritmų laboratorijos vadovu. Biuras buvo labai išlaptintas. Apie trečdalį laiko praleisdavau komandiruotėse Maskvoje ar Leningrade. Dalį savo darbo tyrimo darbų praplėčiau ir 1969 metais Maskvoj apgy-

niau technikos mokslų kandidato disertaciją tema “Tolimų povandeninių sprogimo signalų atpažinimas”. 1972 metais perėjau dirbti į Vilniaus inžinerinį statybos institutą Taikomosios mechanikos katedrą. Šioje aukštojoje mokykloje dirbau iki pensijos pradžios 2002 metais. Dar ir dabar mokymo semestrais turiu autorinių sutarčių su Vilniaus Gedimino technikos universitetu. Po profesiniam orietavimui turėjo įtakos 1988 metais iš JAV parsivežtas personalinis kompiuteris. Iš klasikinės mechanikos uždavinių perėjau į kompiuterinio projektavimo tematiką. Stažavausi Birmingeme, Helsinkyje. Apmokiau per programinių produktų platinimo firmas apie porą šimtų Lietuvos inžinierių praktikų nuo Vilniaus iki Klaipėdos.

Vaikų atsirado po antrų vedybų 1976 metais. Išaugo Aurimas – kompiuterininkas, Gustė – architekto diplomo savininkė ir Indrė – studijuojanti regionalinę ekonomiką Konstancos universitete, Vokietijoje.

Šiomet žiemą slidinėjau kalnuose, Italijoje. Tik ką, rugsėjo 26 palaidojau tėtį, bebaigiantį šimtuosius metus.

JUOZAS PAULIUKAITIS

Gimiau 1933 m. sausio 23 d. Akmenės raj. Vieکشnių miestelyje. Vaikystė prabėgo Žemaitijoje. Baigiau Rekečių pradinę mokyklą ir 1942 m. įstojau į Vieکشnių progimnazijos pirmąją klasę. Po karo progimnazija tapo vidurine mokykla, kurią baigiau 1952 m. Vienus metus mokytojavau Tirkšlių vidurinėje mokykloje. 1953 m. įstojau į Kauno Politechnikos institutą, kurį baigęs buvau paskirtas į Panevėžio statybos montavimo valdybą. Valdyboje pradėjau dirbti meistro pareigose, vėliau dirbau darbų vykdytoju, vyr. darbų vykdytoju.

1964 m. sausio mėnesį į užpustytą Žagarės miestelį atėjo žinia, kad man reikia vykti į Vilnių ir prisistatyti tresto valdytojui Patkai ir Vyriausios energetikos valdybos viršininkui Nekrašui.

Viršininkai man pasiūlė Šiauliuose organizuoti naują įstaigą. Už poros mėnesių pradėjo egzistuoti mano vadovaujama Šiaulių mechanizuota kolona Nr. 2. Tokios statybinės organizacijos tuo metu buvo kuriamos visoje Sąjungoje.

Iš pradžių dirbome visoje Respublikoje, statėme aukštos ir žemos įtampų linijas, vykdėme instaliacijos darbus namuose, fermose ir kompleksuose. Nuo 1966 m. dirbome tik savo, t. y. Šiaulių Elektros tinklų zonoje, Raseinių, Radviliškio, Pakruojo, Šiaulių, Joniškio, Kelmės, Akmenės ir Mažeikių rajonuose. Viršininko pareigose dirbau iki 1994 m., po infarkto ir kraujagyslių operacijos iki pensijos dirbau meistru. Taigi, kuo pradėjau darbo karjerą, tuo ir baigiau.

1983 m. man buvo suteiktas nusipelnusio inžinieriaus garbės vardas.

1964 m. sukūriau šeimą. Didžiausias džiaugsmas buvo kai gimė dvynukai – sūnus ir duktė. Sūnus Darius baigė KPI, gyvena ir dirba Kaune, duktė Dainė baigė Šiaulių medicinos mokyklą ir dirba poliklinikoje. 1991m. mirė žmona Nijolė, tai buvo didžiausias smūgis visai šeimai.

Aš dabar gyvenu su dukra ir anūku Ainium.

Seniūno vaidmenyje

JURGIS PEŠECKAS

Gimiau 1933 m. balandžio 22 dieną Alytaus rajone, Žagarių kaime. Mano tėvai – smulkūs ūkininkai, iš savo tėvų paveldėję 7 ha žemės Žagarių kaime ir 2 ha vėjo pustomo smėlio už dviejų kilometrų nuo gyvenamos vietos, tačiau labai gražioje vietoje su nedideliu upeliu, prie miško ir netoli Nemuno, kurio kitoje pusėje dunksojo gerai žinomas Punios šilas su garsiąja aukščiausia Lietuvoje egle. Mes, vaikai, šią vietą labai mėgome ir vadinome „mūsų Birštono kurortas“. Karvių ganyti į šią vietovę mūsų nereikėjo varyti. Čia esančiame upelyje mes maudydavomės, pintine gaudydavome žuvels ir jas kepdavome ant lauže įkaitinto akmens, o šalimais esančiame miške uogaudavome ir grybaudavome.

Mano tėvas, gimęs 1897 metais, nors ir buvo paprastas kaimo žmogus, tačiau baigęs caro laikų rusišką mokyklą, o savo tėvo pamokytas mokėjo skaityti ir rašyti lietuviškai. Daug skaitė, domėjosi astronomija, istorija. Pradėjęs ūkininkauti daug skaitė literatūros apie naujas žemės ūkio ūkininkavimo formas. Motina, gimusi 1910 metais, buvo baigusi pradžios mokyklos pirmą skyrių. Knygas pradėjo skaityti tik užauginusi vaikus (o jų buvo visas dešimtis) ir perkopusi per penkiasdešimt, apsigyvenusi pas mane Vilniuje. Aš gi, baigęs Žagarių pradžios mokyklą, džiaugiausi, kad nebereikės daugiau eiti į mokyklą ir mokyti,

ko labai nemėgau. Už tai teko netgi pasėdėti du metus trečiame skyriuje. Būdamas antramečiu „susitupėjau“ ir pradinę mokyklą baigiau būdamas pirmūnu. Baigęs pradinę mokyklą ir nenorėdamas toliau mokytis, buvau pristatytas prie įvairių ūkio darbų. Reikėjo ganyti karves, kasti bulves ir dirbti kitus ūkio darbus. Padirbėjęs keletą dienų bulvių lauke, pakeičiau nuomonę apie mokslo vaisių skonį ir pareiškiau, kad kitą dieną eisiu į mokyklą. Taip 1946 m. įstojau į Punios progimnazijos pirmą klasę.

Mokslo metai, praleisti Punios progimnazijoje, sutapo su sunkiais ir sudėtingais pokario metais. Mokslas čia nebuvo aukšto lygio. Visi mokytojai buvo jauni, tik ką užbaigę tuometines mokytojų seminarias ar keletą gimnazijos klasių. Sovietiniai aktyvistai ir sribai varinėdavo mokytojus su įvairiomis užduotimis, todėl laisvų pamokų būdavo gana daug. Nors laisvos pamokos mums ir patikdavo, tačiau dėlto mokėmės prasčiau.

Mokslai progimnazijoje sutapo su tuo metu vykusiomis pasipriešinimo kovomis okupacinei valdžiai bei Lietuvos žmonių trėmimais į Sibirą. Dzūkijos krašte partizanų judėjimas buvo didelis, tad ir susirėmimai su sribais ir NKVD kariniais daliniais buvo gana dažni. Jėgos buvo nelygios ir nukautų partizanų buvo nemažai. Jų lavonai būdavo išrenjami, guldomi miestų bei miestelių aikštėse ir visai iš jų tyčiojamasi. Tai kėlė didelį siaubą ir pasipiktinimą mažiems ir dideliems. Mes, vaikai, bijodavome ir pro šalį eiti. Visi išgyvendavome siaubo valandas.

Prisimenu atsitikimą, kai 1946 m. vasario 16 d. švenčių išvakarėse partizanai iškėlė trispalves vėliavas didžiausiame Punios miestelio medyje ir medyje, augančiame Margio piliakalnyje. Jos sukėlė didelį sujudimą sribų ir vietinių kolaborantų tarpe. Miestelyje iš medžio trispalvę iškėlė patys sribai, o į Margio kalne esantį medį sribai lipti bijojo, kadangi galėjo būti apšaudomi iš kitoje Nemuno pusėje esančio Punios šilo. Šiam darbui jie pasirinko du vyresniųjų klasių mokinius. Vienu iš jų buvau aš. Kai atsisakiau lipti į medį, vienas iš sribų išsilaužė lazda ir ruošėsi su jos pagalba mane įvartyti medin. Mano laimei, antrasis mokinys sutiko lipti į medį ir iškelti vėliavą, taigi, lazdos smūgių išvengiau. Tokie tad buvo pokario laikų atsitikimai ir pergyvenimai.

Užbaigęs Punios progimnaziją, 1949 m. įstojau į Alytaus I vidurinės mokyklos (jau reformatos buvusios berniukų gimnazijos) VIII klasę. Šioje mokykloje buvo geras ir profesionalus mokytojų kolektyvas. Nors humanitariniams dalykams ir neturėjau polinkio, užtat tikslieji mokslai man patiko ir šiuos dalykus mokiausi sėkmingai. Supratęs,

kad šioje mokykloje „volioti durniaus“ neišeis, buvau pakankamai geras mokinys ir gavau neblogą pasiruošimą tolimesniam mokymuisi aukštojoje mokykloje.

Šaunus mokytojų kolektyvas, geri mokytojų ir mokinių tarpusavio santykiai turėjo didelės įtakos mūsų klasei. Klasėje buvom 22 mokiniai – visi draugiški ir be vaikėžiškų išdaigų, rimtesnių nesusipratimų nebūdavo. Turėjome gerą klasės auklėtoją, su kuria bendravome ir baigę mokyklą iki jai išėjus Anapilin. Nors praėjo jau daugiau kaip 50 m. nuo mokyklos baigimo, su klasiokais jaučiamės gerais draugais ir džiaugiamės organi zuojamais klasės susitikimais, kurie paprastai vyksta kas penkeri metai, o nepilnoje apimtyje ir dažniau.

1953 m. baigiau Alytaus vidurinę mokyklą. Klasės draugų tarpe vyko didžiausios diskusijos, kas kur stos. Man taip pat reikėjo apsispręsti, kokią specialybę pasirinkti, į kokią aukštąją mokyklą stoti. Kadangi mokykloje labiau patiko ir geriau sekėsi tikslieji mokslai, tad per daug negalvodamas, nutariau stoti į Kauno politechnikos institutą. Elektrotechnikos fakultetą. Panašiai galvojančių klasėje buvo ir daugiau. Laikraštyje buvo paskelbta, kada ir kokius dokumentus reikia pristatyti. Sulaukę nurodyto termino, su draugais nuvykome į Kauną. Aš gi – pirmąkart gyvenime.

Išlipę iš autobuso Kaune, didžiai nustebinti miesto didybės ir iš susijaudinimo drebančiomis širdimis, pradėjome ieškoti centrinių instituto rūmų. Kažkuris iš mūsų žinojo, kuria kryptimi reikia eiti. Sura dome. Kokie jie man tada atrodė didingi ir paslaptingi! Negalėjau patikėti, kad galbūt aš čia mokysiuosi, toks mažas Dievo būželis tuomet jaučiausi... Parašę pareiškimus ir atidavę dokumentus, gavome stojamųjų egzaminų programas. Jautėmės atlikę didelį darbą. Dar kiek pavaikštinėje po miestą, grįžome namo.

Namuose pagal gautas programas puoliau ruoštis egzaminams. Labai jau norėjosi įstoti į institutą ir gyventi tokia me dideliame mieste kaip Kaunas. Iki egzaminų buvo likęs dar visas mėnuo, tad visus programoje nurodytus klausimus išmokau gerai. Jaudino tik būsimi rašomieji darbai ir galimi nenumatyti matematikos uždaviniai.

Stojamųjų egzaminų metu buvo daug nerimo. Kauno mokyklas baigę vaikinai atrodė tokie gudročiai, viską žinantys ir savimi pasitikintys, kad man, kaimo vaikėzui, dažnai kildavo gaudžios mintys – ko aš čia atvažiuau, vis tiek neįstosiu... Bet egzaminus išlaikiau pakankamai gerai ir buvau priimtas į institutą. Gavau bendrabutį, o man tai buvo labai svarbu. Be galo džiaugiausi – įstojau į institutą ir dargi gavau bendrabutį! Važiuodamas namo, rodės, neįaučiau autobuso sėdynės po

savimi, lyg ore kybojau iš tos laimės. Džiaugiaus, kad grįžus į namus, nereikės pasakyti to baisaus žodžio *n e i s t o j a u*.

Ir štai, naujai iškeptas studentėlis, kiek pailsėjęs, dar prieš rugsėjo 1-ąją atidundėjo į Kauną ir apsigyveno bendrabutyje (įžymiuose III-uose rūmuose). Kambaryje gyvenome 14 asmenų – visi pirmakursiai ir vienas trečiakursis (dabartinis Kauno technologijos universiteto profesorius). Prasidėjo mokslo metai. Einame į paskaitas – kaip viskas įdomu! Naujos pažintys, nauji būsimieji draugai – tiek grupėje, tiek kurse, tiek bendrabutyje. Viskas nauja, o aš laimingas. Tačiau ne be reikalo sakoma, kad laimė viena nevaikšto, paskui ją sekioja visokios bėdos ir negandos. Vos prasidėjus mokslo metams, dar kaip reikiant neprisitaikius prie naujo režimo, susirgau vidurių šiltine ir pusantro mėnesio išgulėjau ligoninėje. Grįžęs iš ligoninės ir nuėjęs į paskaitas, apstulbau – matematikos pratybose grupės draugai lukštena man nesuprantamus ribų uždavinius, braižomosios geometrijos jau atlikę ir pridavę bent po penkiolika užduočių, o ir kitų disciplinų jau toli pažengę. Suerimęs maščiau, kad mano studijos jau baigtos, reikia „vynioti meškeres“ ir važiuoti namo... Tačiau mane išgelbėjo vyresnio kurso studentas, su kuriuo gyvenau bendrabutyje viename kambaryje. Jis mane padrašino, kad mano atsilikimas – tai vieni niekai, reikia tik pasistengti daugiau padirbėti ir viskas bus įveikta, o jeigu kur ir užkliūsiu, jis pažadėjo padėti. Taip įveikiau paniką, o didelis noras ir darbas viską nugalėjo.

Iš materialinės pusės mano studentiškas gyvenimas nebuvo labai jau geras. Kaip minėjau, buvau kilęs iš kaimo ir iš gausios šeimos, tad pagalba iš namų buvo minimali. Pirmame kurse iš tėvų dar gaudavau ir maisto, ir pinigų. Bet man esant antrame kurse, tėvai buvo suvaryti į kolūki, viskas atimta, o išmaitinti namuose esančią gausią šeimą nebuvo taip paprasta, todėl ir pagalba man žymiai sumažėjo. Pagrindiniu pragyvenimo šaltiniu tapo stipendija. Kad ją gauti, reikėjo semestrą baigti pažymiais ne mažesniais kaip ketvertas. Nebuvau pirmaujančių studentų gretose, bet ir ne atsilikėlis. Stipendiją gaudavau visų mokslo metų bėgyje.

Na, o koks gi buvo mano gyvenimas visuomeninėje studentiškoje veikloje? Nagi joks... Nedalyvavau nei savi veikloje, nei choruose, nei kitokios veiklos būreliuose. Neturėjau tam nei sugebėjimų, nei noro. Sportininku nebuvau, nors pasportuoti mėgau, ypač pabėgioti. Grupės gyvenime stengiausi neatsilikti nuo draugų. Dalyvaudavau iškylose, kitokio pobūdžio renginiuose. Būdavo ir susitikimų („robakų“) su kitų fakultetų mergaitiškėmis grupėmis. Čia visi aktyviai dalyvaudavome.

Gavę eilinę stipendiją aplankydavome ir restoraną, nors tekdavo vienas butelis dešimčiai studentų, bet kaip sakoma, durmumo mums užteko, o šnapso reikėjo tik dėl kvapo.

Baigiantis eiliniams mokslo metams vykdavo diskusijos, į kokį studentišką statybų būrį užsirašyti ar į kokį turistinį žygį vykti. Tačiau visa tai buvo ne man. Gavęs stipendiją už vasaros atostogas, nenorėjau jos išleisti darbo stovykloje ar turistiniame žygyje, buvo svarbu pasilikti pinigų pragyvenimui sekantiems mokslo metams. Kitų pajamų nebuvo. Vasaros atostogos prabėgdavo tėviškėje, su dalgiu rankose kolūkyje ar tėvų sodyboje. Užtat naujų mokslo metų laukdavau ir atvažiuodavau į Kauną keletu dienų anksčiau. Ten galėjau pailsėti po vasaros darbų, o taip pat pasirinkti bendrabutyje lovą geresnėje kambario vietoje. Tai ir visi vasaros džiaugsmi... O varge tu mano! Kiekvieną vasarą tas pats...

Gana įdomios būdavo išvykos į praktiką. Man tai buvo tas pats kaip turistinės kelionės. Po trečio kurso praktiką atlikau Peterburge, tuometiniame Leningrade, pirmojoje TEC. Tai buvo jau labai sena elektrinė, viena iš pirmųjų šiame mieste. Ši praktika buvo gera proga susipažinti su tokiu puikiu miestu kaip Peterburgas. Po ketvirto kurso praktiką atlikau Ivanovo srityje, Komsomolsko šiluminėje elektrinėje, kūrenamoje durpėmis. Tai taip pat buvo galimybė pamatyti, kas tai yra Rusija. Penktame kurse priešdiplominę praktiką teko atlikti vėlgi Peterburge, antrajame TEC'e. Visose praktikose būdavo smagu, linksma ir įdomu.

Dar vienas prisimintinas įvykis buvo karinė praktika-stažuotė kariniame dalinyje. Užbaigę numatytą programą karinėje katedroje, visa grupė buvome išvežti į karinį dalinį Kaliningrado srityje. Čia susipažinome su kareivišku gyvenimu, disciplina, jaunesniųjų karininkų bukvimu, atsivalgėme kareiviškos košės. Nors ir nesidžiaugėme šia praktika, bet vis dėlto buvo savotiškai įdomu, šiočia tokia gyvenimo patirtis...

Tai štai, pabuvota visas mėnuo kariuomenėje, atlikta priešdiplominė praktika, baigtas penktas kursas, ir 1958 m. priartėjo laikas rašyti diplominį darbą. Man buvo pasiūlyta diplominio darbo tema „Vilniaus TEC-2 110 kV paskirstymo įrengimų rekonstrukcija“.

Diplominį darbą parašiau, reikalingus brėžinius padariau. Laukiame diplominių darbų gynimo dienos. Diplominis darbas sėkmingai apgintas, mokslas institute baigtas, diplomą gautas. Reikia sulaukti skirstymo dienos ir gauti paskyrimą. Vėl nerimas (žinoma, nepalyginamas su nerimu prieš priėmimo komisiją), nežinia, kur tave velnias nuveš. Paskyrimą gavau darbui Klaipėdos elektros tinkluose. Juo buvau patenkintas, tačiau gyvenimas šį reikalą pakoregavo savaip. Diplominio darbo recenzentu buvo Kauno elektros tinklų vyriausiasis inžinierius E. Sipavičius, jis ir suagitavo mane pasilikti dirbti Kauno elektros tinkluose, o formalumus pažadėjo sutvarkyti. Taip ir likau dirbti Kaune. Iš pasiūlytų kelių pareigų pasirinkau aukštos įtampos tinklų meistro vietą. Mano tiesioginiu viršininku buvo puikus kultūringas žmogus ir aukštos kvalifikacijos specialistas, Aukštos įtampos elektros tinklų skyriaus viršininkas K. Natkevičius. Nors šiame skyriuje, ir apskritai Kauno elektros tinkluose, aš dirbau neilgai, tačiau čia gavau bendrą supratimą apie elektros tinklus, įgijau pirmąsias žinias apie jų eksploataciją ir remontą, supratimą apie būtiną jų plėtrą, norint elektrifikuoti šalį.

Baigus institutą ir likus dirbti Kaune, visu rimtumu iškilė gyvenamosios vietos klausimas. Po baigimo su Česlovu gal kokį mėnesį prasitrynėme instituto bendrabutyje, kur ir anksčiau gyvenome. Tačiau bendrabutį teko palikti mokslo metų pradžioje, grįžus visiems studentams. Eik kur nori, o kur eiti?.. Po darbo susitikdavome su Česlovu prie soboro ir vaikštinėdami po Laisvės alėją, mąstydavome, kur reikės nakvoti. Daug kartų gelbėjo Tautvydas, mat jis buvo paskirtas į geležinkelio valdybą, kur jam buvo suteiktas gyvenamasis plotas – visas namas. Mūsų benamystė baigėsi, kai vienas elektros tinklų darbuotojas, gavęs butą, mums užleido kambarėlį, esantį vieno seno namo rūsyje, kur jis anksčiau gyveno. Tačiau tai buvo tik tolimesnių bėdų pradžia. Tame rūsyje gyvenome su Česlovu, pakol jis nutarė mane apženyti. Kaip tarė,

taip padarė... Nuo tada mano gyvenimas pasuko kita vaga. Reikėjo palikti darbą Kauno elektros tinkluose ir persikelti gyventi į Vilnių, mat žmona buvo dar studentė ir mokėsi Vilniaus universitete. Energetikos ūkio valdyboje gavau pervedimą į Vilniaus elektros tinklus su pažadu, kad man gyventi bus paskirtas kambarys monteriniame punkte. Pažadas liko neištesėtas, teko ieškotis darbo kitur, kur galėtų suteikti kokią nors gyvenamą patalpą. Taip įsidarbinau Vietinio ūkio valdybos projektavimo-konstravimo biure. Projektavau 10 kV linijas ir transformatorines pastotes bei vidaus instaliacijos tinklus. Darbas man nelabai patiko ir vis svajojau grįžti į energetinę sistemą. Taigi 1960 m. pabaigoje įsidarbinau Energetikos ūkio valdyboje, technikos skyriuje, numatant vėliau mane pervedti į planuojamą įkurti Energetikos vystymo tarnybą. Ši tarnyba buvo įkurta 1961 m. liepos mėnesį. Čia aš dirbau įvairiose pareigose: vyresniojo inžinieriaus, viršininko pavaduotojo, viršininko – iš viso 40 m., t.y., iki 2000 m. liepos mėnesio, kai išėjau į pensiją. Energetikos vystymo tarnybai, vėliau – Perspektyvinio vystymo tarnybai, buvo pavesta viso Lietuvos energetinės sistemos ūkio vystymo klausimai, t.y., naujų elektros ir šilumos galingumų prijungimo, elektros ir šilumos tinklų perspektyvinės plėtros klausimai, šilumos šaltinių (rajoninių katilinių), esamų ir naujų elektrinių, elektros ir šilumos tinklų eksploatuojančių įmonių gamybinių bazių, gyvenamųjų namų ir kitų objektų projektavimo ir statybos reikalai. Tarnybos pareiga buvo laiku sudaryti planuojamų statyti objektų projektavimo bei statybos metinius ir perspektyvinius planus, apginti aukštesnėse instancijose reikiamas lėšas.

Elektros ir šilumos tinklų, šilumos šaltinių bei elektrą generuojančių galingumų projektavimo ir statybos eiliškumo nustatymui buvo sudaromos stambesnių miestų perspektyvinės šilumos ir elektros tinklų vystymo schemas, taip pat visos respublikos aukštos įtampos elektros tinklų perspektyvinio vystymo schemas. Šių schemų sudarymas būdavo užsakomas kituose projektavimo institutuose, su kuriais bendradarbiaudavome.

Visa, kas čia išvardinta, ir buvo mano darbo sritis. Taip pat teko dalyvauti parenkant statybų aikšteles tokiems stambiems ir svarbiems objektams, kaip Ignalinos atominė elektrinė ir Kruonio hidroakumuliacinė elektrinė, kuruoti šių elektrinių projektavimą ir statybą. Ilgą laiką, apart savo pagrindinio darbo, buvau Lietuvos energetinės sistemos Mokslinės – techninės tarybos Moksliniu sekretoriumi.

Be darbo buvo ir asmeninis gyvenimas. Kaip anksčiau minėjau, 1959 m. sukūriau šeimą. 1960 m. gimė pirma dukra, o 1963 m. – antroji. Gavau dviejų kambarių butą, o 1965 m. pasisekė įsigyti „Moskvič-

408“ markės automobilį. Kolektyvinį sodą įsigijau dar 1961 m. Taip tapau tikru tuometiniu miestiečiu ir aktyviu sodininku, o vėliau gėlininku ir bitininku. Sodininkauti teko kartu su Tautvydu ir Česlovu, mat mūsų sodų sklypeliai buvo greta, tad buvo su kuo ne tik patirtimi pasidalinti, bet ir alaus butelį ištuštinti. Toje pačioje sodų bendrijoje sodininkavo ir Zigmas.

1972 m. mano šeimoje įvyko didelė nelaimė – netikėtai mirė mano vyresnioji dukra. Šią netektį labai skaudžiai pergyvenau. Porą metų skendėjau dideliame liūdesyje, galvodamas, kad gyvenimas baigtas, beliko tik sulaukti galo. Tačiau laikas gydo visas žaizdas, vienas greičiau, kitas lėčiau... Po kiek laiko apgijo ir manoji, reikėjo gyventi toliau. 1974 m. gimė dar viena dukra.

1984 m. mirė mano motina. Artimo žmogaus netektis – skaudus dalykas, tačiau pasirodo, tėvus laidoti lengviau nei vaikus. 1996 m. mirė ir žmona. Likau vienas su dviem dukrom. Vyresnioji jau buvo ištekėjusi, bet gyveno kartu su manimi. Reikėjo pasidalinti turimą butą ir išsiskirstyti. Dabar gyvename visi atskirai. Dukros su savo šeimomis, o aš našlaju vienas. Turiu tris anūkus: vyresniosios dukros mergaitė eina jau 14 metai, o jaunesnioji turi keturmetį bemiuką ir dvimetę mergytę. Tai dideli mano draugai.

Dabartinis mano pensininko gyvenimas kaip ir daugumos pensininkų – nieko įdomaus. Dar gerai, kad yra sodas ir bitės. Bitės žinoma labai įdomus dalykas, patariu visiems jų įsigyti.

Praskaidrina niūrų pensininko gyvenimą tai klasės ir kurso draugų susitikimai, kurių aš visuomet su nekantrumu laikiu. Tai jaunystės dienų prisiminimai. Tik kad per retai jie organizuojami. Reikėtų dažniau.

Baigdamas šį savo rašinį norėčiau pažymėti didelę pagarbą savo tėvams, kurie nors ir būdami paprasti kaimo žmonės, patys gyvendami gana sunkiai, suprato mokslo reikšmę žmogaus gyvenime ir iš dešimties savo vaikų sugebėjo į mokslus išleisti septynis.

Tai gal ir v i s k a s. Ką prisiminiau tą trumpai ir išguldžiau.

*TAUTVYDAS ANTANAS
SINKEVIČIUS*

Gimiau 1935.10.22d. Karčrūdės kaime Šakių apskrityje. Tėvas buvo eigulys, tad mano vaikystė susieta su mišku, Novos upeliu, ganiava, žemės darbai. Didysis išėjimas – Paluobių bažnytėlė, didysis įvykis – kunigo kalėdojimas. Tėvai, nors beveik savamoksliai, buvo kaimo šviesuoliai, perėmę geriausias sodži aus tradicijas ir natūralų žemdirbių mastymo būdą. Buvo darbštuoliai, nuo nulio susikūrę gan priimtinas gyvenimo sąlygas. Vaikus auklėjo savo elgesio ir bendravimo su žmonėmis pavyzdžiais, ypač nenuilstanti, reikli sau ir geraširdė mama, nepastebimai rikiuojanti darbus ir palaikanti pavyzdinę tvarką namuose. Nepaisant visų pokario sunkumų statė namus ir leido keturis vaikus į mokslą. Lukšiuose gyvenom prie mokyklos tėvo specialiai tam pastatytame name. Dvi seserys mirė jaunos, vyriausia išaugino gausią šeimą Sintautuose, vyresnis brolis baigė KPI radijo specialybę. Aš buvau didelis knygų rikiukas, nešiojau jas ganydamas karves gūdžiose giriose, tad kartais ir praganydavau, o tėvas neprataręs žodžio naktį eidavo jų ieškoti. Knygos mane, kaip žašį įdaru, prikimšdavo įvairiausia informacija, kas pagelbėjo mokyklose. Mokiausi ten pat, Karčrūdės mokyklėlėje, Lukšiuose, Griškabūdyje ir Kaune. 1958 metais baigiau KPI Elektrotechnikos fakultetą.

*Su tėvais ir
seserimis*

Pirmieji poststudentiški metai. Dabar jie atrodo trumpi ir nereikšmingi, o tuomet tai atrodė epocha, lemianti gyvenimą. Neturint kito, tuomet dar rėmiausi į studentišką praeitį ir patirtį.

Kai pirmą kartą ėjau pas darbdavį, mintyse vis kartojau, kad neužmirščiau, ko reikės paklausti ir paprašyti. Maniau jei pamiršiu ar pasidrovėsiu – vėliau nieko negausiu, nes darbe galiu apsijuokti, po ko gal neišvarys, bet ir nepadės. Svarbu išgauti pažadus laiku – stogą virš galvos, algą, gal dar ko nors. Aišku, reikia susiorientuoti kas tai per geležinkelio elektros stotis, ką ten veikia meistras, akies krašteliu nužiūrėti kas ten per žmonės.

Iš nerūpestingų studentiškų dienų, kurias dabar traktuočiau kaip antrą vaikystės pakopą, iš kolektyvo, kuriame nebijant iškrečiamų šunybių vis vien jauteisi saugus, žingsniavau į nežinomybę. Inžinierius, reiškia vadas, turėsi spausti žmones, bet būsi stebimas ir vertinamas, vieni gal pasijuoks, kitų plūs, treči gal kailį pavano.

Buvau kupinas ryžto staigiai persiauklėti, dirbti dieną-naktį, įtikti aukščiau stovintiems, išsunkti pavaldinius, žodžiu, pateisinti pareigas, bet šiukštu neišsiduoti svajonių apie karjerą, magančių svajonių apie šviesią ateitį, kuriomis ir pats dar nelabai tikėjau, bet ką turėtų užtikrinti šviežutėlis diplomą.

Už depo, netoli tuometinio Kapsuko prospekto, riogsojo nemažas baltas pastatas, aptvertas apsiliaupusia stačių lentų tvora, kieme krūvos stulpų, aplūžusių ričių, statinių, gelžgalių ir dar kažko, už sandėlio išoriniai laiptai į pastato antrą aukštą, kampe viršininko kambariukas. Už nukrauto popieriais stalo sėdėjo masyvus vyras plačiais ukrainietiškais antakiais, mėsingu smakru ir tokiomis skvarbiomis akimis, kad pagagai nuėjo. Lobikov – buvęs tankistas, perėjęs ugnį ir vandenį,

frontininko įpročiu labiausiai vertinantis tvirtumą, degtinę ir moteris, ežio pirštinėmis laikantis pavaldinius, nesilankstantis prieš viršininkus, vienu žodžiu – Šeimininkas. Su juo tandeme dirbau veik ketvirtį amžiaus, tik pabaigoj persėdęs į pirmą sėdynę. Ne kartą mintyse keikdavau už savimeilę žeidžiančius priekaištus, bet neretai jausdavausi kaip už mūro sienos.

Tada kažkaip abejodamas mane nužvelgė, bet diplomą pakilnojo pagarbiai. Pažadėjo viską – čia pat kieme remontuojamą būstą, padorią algą, avikailio skrandą, kerzinius batus. Ir davė. Vėliau ir aš išmokau laikytis žodžio.

Gerai prisimenu pirmą užduotį. Tai žvalgyba kaip apšviesti Bagotosios stotelę ir pervažą. Turėjau keletą šiltos rugsėjo dienos valandų, kad pavaiškščiočiau prie apsnūdusių vienkiemų, žvilgtelėčiau į keistą dvilaidę aukštos įtampos liniją su įžeminta faze, pažymėčiau popieriuj būsimą apšvietimo linijos trasą, suskaičiuočiau reikiamas medžiagas. Grįždamas traukinuku Kaunan susigriebiau nežinąs, kokia ten įtampa, bet bendradarbiai nuramino – turi būti standartinė.

Rimtesnis kinkadrebis buvo vėlyvą rudenį po lijdros. Išsivažinėjom į avarijas visi. Dviese su monteriu pakliuovom į Garliavą. Mane perspėjo, kad per pervažą dažnai važinėja kariuomenės mašinos, todėl jos saugumu domisi itin rimti organai. Laukai blizga ledu, atvingiuojančios iš miestelio linijos stulpeliai išsiklaipę, vienas papuvęs ir visai palūžęs, kybo ant laido. Darbas ne dviems, bet baisiai nesinorėjo grįžti tuščiomis, laisvų žmonių vis vien nebus. Užsipyrimas kartais padeda, atkapstėm duobelę šalia nulūžusio kamblio, į kurią pasigelbėdami šūksniais įstūmėm tą stulpelį. Bet dar reikėjo užkelti sumazgytą laidą. Gerai, kad monteris buvo liesas vyriokas, įlipo baisiai bijodamas, stulpelis knaptelėjo, aš tik susigūžiau laikydamas

įspirtą kobinį. Pirmąkart taip pajutau, kad geriau pačiam rizikuoti, nei atsakyti už kitą. Vėliau tokia atsakomybė daugelį metų mygė pečius. O tas monterius nukopė išpiltas prakaito, netvirta koja padaužė sušalusių žemę, pažvelgė į palinkusį duobelėje stulpą ir tik krenkstelėjo pradžiuvusią burna. Neužilgo jis išėjo ieškoti lengvesnės duonos. Gal ir kvailai elgiausi, bet aš neišėjau. O gal ir nekvailai. Niekur nelaukė ta lengvesnė duona. Gerokai vėliau supratau, kad duonos skalsumas ir lengvumas daugiausia priklauso tik nuo valgytojo.

Per ilgesnį laiką apsipratau. Jau nesijutau įmestas į svetimą aplinką, dauguma bendradarbių kaip neišvengiamą blogybę priėmė mano valstietišką maksimalizmą, sumodernėjusį, nes taikomą daugiau kitų, nei savo atžvilgiu. Neužmirštu vairuotojo Agurkio pamokėles. Jis prašė: “Jei niekur nevažiuojam, paleiskit, meistre, būtinai reikia pusdienio.” Gerai, - pasakiau, - tik nuskusk dešimt stulpų. Prieš piet atbėga: “Galima tikrint, baigiau skust!” Iš tikrųjų, baltuoja, švarutėliai. Tada aš sudvejojau: gal per mažai uždaviau? Pradėjau mykti, o jis kad įpyko: “Turėkit sąžinę, patys taip paartumėt!” Kas be ko, pirmais metais tekdavo ir popierius tvarkyti ir pačiam paprakaituoti. Kartą mama užklupo mane kraunant su vyrais stulpus iš vagono ir priekaištavo: ar tam per vargą leidom į mokslus, kad dirbtum kroviku? Jai buvo gėda prieš kartu atvykusius kaimynus, iš to aš tik pasijuokiau: sportuot sveika.

Kaip daugumai naujokų, man pasirodė, kad stagnavęs gelžkelio elektros ūkis Kaune sukruoto tik man atsiradus. Malonu jaustis, nors nepelnytai, svarbiu sraigteliu... Taigi, iki tol veikė keletas elektros stotelių, galingiausios Kaune ir Kybartuose, kai kurios vagonuose, be soties reikalauamos kuro, tepalų, kvalifikuotos priežiūros ir remonto. Beatgyvenančios skirstyklos su puodiniais jungtuvais ir lazda atjungiamais skyriklių peiliais, sukrypusios medinių stulpų linijos su sumazgytais įvairaus metalo laidais. Dabar pasipylė anksčiau suplanuoti bet neatlikti darbai: tranšėjos, kabeliai, skirstyklų komplektavimas ir montavimas. Ypač įsiminė nepabaigiamas pavarų derinimas – kol sureguliuoji rėmą ir rankeną, savaime išsireguliuoja traukos ir kontaktų eiga, paskiau atvirksčiai. Stulpams reikėdavo nuskusti žievę, vežti impregnuoti, paskiau visi išsismaluodavo kraudami ir statydami juos rankomis, o dar reikėdavo grįžti patamsy savo pus antrtone iš kokios nors Gimbogalos. Šitą seną neaiškintą mašiną GAZ-AA visad prisiminsiu – išmokau vairuoti, paskiau visokiais keliais ir be kelių teko ja pavažinėti su svetimomis teisėmis... Kaip prisiminsiu ir pagyvenusį darbininką Ivanauską, važinėjusį iš kaimo, perkelta iš būsimo jūros dugno, nepataisomą optimistą, didelės šeimos galvą ir vienintelį maitintoją. Pirmomis die-

nomis Palemone iš jo pramokau duobės kasimo stulpui gudrybių, deja, neišmokau skubėti lėtai ir visada suspėti, o pakeliui dar aplinkiniams palaikyti giedrą nuotaiką. Dar daug ką galėjau perimti iš senų “smetonišku” bendradarbių, bet tas mandrumas - pats su ūsais, diplomuotas...

Todėl, gink dieve, nesureikšminu savęs, lyg tai nuo manęs prasidėjo modernizavimas, tiesiog atėjo tam laikas, aš tik papuoliau į tą nebaigiamų darbų katilą ir jei ką nors gyvenime pasiekiau, tai dėka neatslūgstančios įtampos, iš kurios niekad nepajėgiau išsikapanoti, juolab dvasiškai aptingti. Dar būdamas studentu gilinausi į Lietuvos energetikos statistiką, tai tarytum siedavosi su patriotiniais jausmais – pas mus turi būti daugiausia ir geriausia. Dabar man pačiam tekdavo užpildyti geležinkelio energetinio ūkio statistikos lenteles, prisiminti net ir nežymius pokyčius kiekvienoje stotyje. Tai irgi skatino kiemo patriotizmą, su pasitenkinimu stebint kasmetinį ūkio ūgtelėjimą. Net ir dabar prisimenu daugelio metų pagrindinius darbus, kurių dėka augo energetikos įrenginių kiekis ir kokybė. Su malonumu pasklaidyčiau savo ruoštus dokumentus... Ta proga prisiminiau Lobikovo žodžius, pasakytus aplankius ligoninėje mirtimi besivaduojantį prošajungos techninį inspektorių Rudnickį: “Jis dėjo į segtuvą kiekvieno surašyto akto kopijas ir šiandien turi tą šūsnį”. Tada stebėjausi, o dabar suprantu – tie popieriai yra realiai apčiuopiamas žmogaus gyvenimo pateisinimas, gal palengvinęs paskutines dienas...

Verta prisiminti dramatiškus, dabar jau atrodančius komiškais, epizodus, kuriuos pavadinčiau “Autoritetai moko vakarykštį studentą”. Tai komisijos, susidedančios iš senų vilkų – Liatuko (vėliau tragiškai žuvusio) ar Butkevičiaus (iš Elektros tinklų) ir Zakarkos (iš Energo-realizacijos), mano sumontuotų įrenginių priėmimas. Jie surasdavo tiek trūkumų, kurių neįmanoma nugincyti, kad nusileisdavo rankos. Ypač po mano nevykusio pajuokavimo: ar ne todėl “gaziuko” langas akmeniu suskaldytas, kad prie jo Zakarka sėdi? Užtat juo didesnis džiaugsmas, kai galiausiai nerasdavo priekabių ir leisdavo jungti įtampą.

Taigi žengiau į šitą savarankiško gyvenimo etapą šlubčiodamas, nes viena koja liko anam studentiškam gyvenime. Niekada lengvai nepersiorientuoju, baimina nežinomybė. Tuomet labai trūko to saugumo jausmo, kurį junti būnant tarp draugų ar tėvų gryčioje. Nors patyrimas buvo – juk staigiai, tarsi bodėdamasis ar gėdydamasis, ne taip seniai be gailėsčio buvau atkirtęs moksleivišką gyvenimą. Lėmė statusas – studentiškas nepalyginamai aukštesnis.

Pirmiausia kilo idėja mano laisvame plote – trobelėje elektrinės kieme, šalia pabėgių gamyklos priešgaisrinio baseino ir garvežių depo

katilinės – įkurti klubą, kuris sugražintų ar bent suturėtų besisklaidančią studentiško gyvenimo atmosferą. Pavadiname KKK, arba “Trys K”. Bičiulis Jonas V. išpjovė medinį kirvį ir jį pakabindavome po elektros lempute. Parašiau mani festą, kuris baigėsi pretenzingai: “Suvirpėjus mūsų pasąmonės substancijai vienodu dažnumu, mes susirenkame po tradiciniu kabančiu kirviu, kad atpalaidavę savo dvasios ir kūno pančius pagyventume pagal devizą – “TIK MES VIENI LAIKE IR ERDVĖJE”.

Prisimenu vieną tos svaičiojimų erdvės rezultatą: nebūtin iške-
liavusias mano pirmas savarankiškai išgytas (per didelę protekciją)
šešias ažūrinės Vienos kėdes. Pradžią padarė alpinistas Rimvydas N.–
laikydamas ant apverstos rankos taurę pastatė kėdę ant dviejų kojų ir
lipo pamokslauti. Kėdė iškrypo nepataisomai, o Romas B. pusiau juo-
kais, pusiau rimtai paakino: “Laužykim ir kitas!” Tuokart suturėjau, bet
matyt neilgam.

Į tą dviejų kambarių tamsiais langais nuošalų namelį apsilan-
kydavo neišblaškyti į tolesnes kertes studijų draugai: nepriklausomas
mokslo vyras Albertas N., nepiktybiškai originalus Romas, tarp nenu-
spėjamų montuotojo maršrutų stabtelėdavo Petras L. Gi neperskiriami
draugai – iškalbingasis Česlovas J. ir praktiškasis Jurgis P., kuomet juos
išgrūdo iš studentų bendrabučio, retkarčiais apsinakvodavo. Česlovas
čia kūrė planus kaip išpešti iš valdžios nors kambarėlį, kurie buvo neti-
kėtai greitai įgyvendinti, gavus istorinį pusrūsį Laisvės alėjoje. Jame
surimtėjusius vyrus ir užklupo mergaičių desantas iš Marijampolės,
veikiai ištraukęs abu kaip iš klubo, taip ir iš Kauno. Tiesa, kambarėlį,
neoficialiai Jurgio perimtą iš buvusio gyventojų Randakevičiaus, susi-
griebusi valdžia atėmė, o Česlovas stebėtinai energingai performino sau
Adolfo M. paliktą kambarį Nemuno krantinėje.

Žiemą namelyje šaldavau, nes krosnis be saiko rijo pusvelčiui
gaunamus bet prastai degančius skalūnus, o aš neturėjau laiko kūrėti,
nes išikinkiau vakarais mokytojauti Geležinkelininkų mokykloje Kanto
gatvėje, kur turėjau kęsti nuolatines seno vilko inspektoriaus Tabrio
priekabas. Ten pats nežinau kaip atsispyriau (antrą kartą, po Leningrado)
rusaitės kerams. Paskiau būsimoji traukinių palydovė per paskaitas,
nutaisius nekaltą išraišką, įbesdavo man į akis pašaipiai melsvą žvilgsnį
ir aš mikčiodamas painiodavausi Omo dėsnyje. Gerai kad pavasarį
hormonų audras apramindavo sunkūs variniai kabeliai, kurių tampymas
puikiai derėjo prie plūktos, prisotintos geležim ir betonu miesto žemės
kasimo. Atėjo karšta vasara ir aš, dažnai kaip priedangą pačiupęs tv ar-
kytiną elektros linijų pasą, maudavau į Šančių pakrantę, atsigaivindavau
drumzlinoj srovėj ir klampodamas smėlyje treniravausi bėgimo varžy-

boms. Matyt nuoširdžiai stengiausi, nes rudenio „Lokomotyvo“ spartakiadoje gavau prizą.

Žinoma, turėjau ir laisvalaikio. Pažaisdavau stalo tenisą – vadinamam raudonam e kampelyje mano prašymu atsirado stalas, nueidavau į kiną ir šokius. Bet daugiausia tenkindavau savo atsiskyrėliško gyvenimo būdo pomėgius – rydavau knygas ar klausydavau pamėgtą Leningrado praktikoje klasikinę muziką. Atsiradusios šios tokios lėšos leido nupirkti radiolą ir lankytis knygynuose. Dar ir dabar nesu išmetęs visus užsakomus leidinius, daugiausia iki galo neperskaitytus. Išėjus pensijon tam tarytum atsirado daugiau laiko, bet jau trūksta entuziazmo.

Tą vasarą dažną pavakarį atklysdavo Alfa K., mes išstumdom vom valtį ir irkludavom per Nemuną prie Jiesios žiočių, kur maudydavomės ramiuose žolėtuose užtekiuose. Pavargę supdavomės valtyje, bet net prisimenami studentiški nuotyčiai neištrindavo liūdesio ženklo jo iškilų akių gilumoje. Alfonso delikatumas neleido atvirai išsikalbėti apie šeimyninius ar kitokius nesklandumus. Mane šiek tiek trikdė jo susitaikymas su negandomis, kovingumo stoka. Tai savybės, kurias pats stengiausi nugalėti savyje, todėl daugiau imponuodavo Česlovo veiklumas ar Jurgio gaspadoriškumas. Kitą pavasarį valtį nunešė ledonešis, Alfa išnyko iš mano akiračio, vėliau ankstyva jo mirtis atnešė mintį, kad draugai dažnai pražiopso svarbiausia.

Po gerų dviejų dešimtmečių tokio pat, jei ne didesnio pasyvumo nuodėmę įžvelgiau pas netikėtai pasirodžiusį mano kontorj Algį K., kurį mename su prilipusia nuo studentiškų laikų pagal jo mylimą herojų pravardę – Činga. Tuo metu jis pergyveno nesėkmių ruožą. Nuoširdžiai išklojo kaip prarado žmoną, butą, darbą, paskiau paprašė: „Duok koki darbą, juk gelžkely reikia visokių...“, bet prašė su tokiu netikėjimu, kad pasiseks, net netikėjimu, kad jam to reikia, jog visai natūraliai nuskambėjo mano atsiprašymas – per išgeriančius ir pats kybau ant plauko. Idant negrauztų sąžinė, nusiunčiau vargetą pas Jurgį, į Energetikos valdybą, net neabejodamas šio analogišku atsakymu. Deja, paskiau sąžinė vistiek graužė, o Čingos daugiau neteko matyti.

Grįžkim prie anos besibaigiančios vasaros. Tuomet savaitgaliui su draugu išsiruošėm pas Petrą, aplaistyti šviežiai gauto kambario. Petrą dažnai galima užtikti besvarstantį kokią filosofinę ar etinę problemą, kuri man niekada neparūptų. Jam būdinga pokalbio pradžia: „Žiūrėk... kaip tu žiūri į tą ir aną...“ Nenorom išitrauki, o paskui stebiesi, kad ne gudriose knygose, o pilkoje kasdienybėje susidūrei su minties grynuoliu, problema, kurios net neįtarei esant. Bet tuomet Petras dar tik pradėjo apsitrinti tarp nepraustabumių montuotojų, pasakojo šaunius

nutikimus egzotiškuose Lietuvos kampeliuose, neapeidamas naktinių pokalbių su išsiilgusiomis civilizacijos kaimo mokytojomis. Atsišnekėję mes drašiai išpūstom krūtinėm vaikštinėjom po įtartinas vietas – užkandinę, maudyklę Šventojoje, o vakare nusibeldėm į šokius.

Anykščiuose, kaip reta kokioj vietoj, visada jaučiu paslaptinę poveikį, tarsi įkvėpimą būvio pakilumą, dėka tokios būsenos užvaldžiau jaunutės mielo veido ilgakasės dėmesį. Vėl vasaros pagundų naktis lydint ją tuščia gatvele – tai susiglaudžiam, tai atšlyjam. Ramiau Zita pasijuto tik už užtrenktų vartelių, leidosi paglamonėjama, o kitą dieną pažadėjom susirašinėti. Smagu buvo skaityti naivius gimnazistiškus atsivėrimus su nugirstais samprotavimais apie gyvenimą. Turbūt ir mano buvo ne ką gudresni.

Rudeniop kariuomenės dalinys, kartu su grafo Dementjevo vadovaujama kelio statybos kolona, baigė tiesti plačiavėžį geležinkelį Šeštokai – Alytus. Lobikovas nuvažiavo į mitingą Alytų, o aš – į Šeštokus, priimti eksploatacijon elektrinę. Priėmimas formalus, nes pastatas baloje pastatytas, dyzeliniai agregatai ir kiti įrenginiai išbandyti, užtat daug nebaigtų darbų linijose, juose sukausi visą dieną. Vos spėjau į svarbiausią - vakaro baliuką pas naują elektrinės viršininką Erlingą. Buvau pakilios nuotaikos, nes nepratęs veltui vaišintis, šalia sėdėjo jaunoji šeimininko dukra ir pilstė pasaldintą gėrimą. Suvalkiečio kambary tvyrojo prietema, nes žlibėjo pati mažiausia lemputė. Bet tos šviestelės ir nereikėjo, man švietė mergaitės akys, kaip ir vėliau prieangy, kai mano įkarštį išbaidė jos tėvo veriamų durų girgždesys. Gudrus lapinas tiksliai apskaičiavo sekundes, grįžęs Kaunan negalėjau pamiršti liauno kūno prisiglaudimo, vogčiomis iš po blakstienų metamų žvilgsnių. Ką jie galėjo reikšti? – jaučiau, kad mane traukia į Šeštokus įminti tą jaunystėje neišsprendžiamą mįslę. Viskas vedė prie neišvengiamo – lyriškos mintys, trumpėjančios dienos ir blyški saulė, bet kai išsipusčiau ankstų šeštadienio rytą, pakviestas Erlingo užuominos apie nebaigtus reikalus, prisiminiau, kad kaip paprastai savaitgaliui nuolatinį bilietą esu paskolinęs Česlovui nulėkti pas išrinktąją į Vilnių. Nenuvažiavau.

Tai gi, tapau tampomas tarp šiaurės ir pietų, o kaip žinome priešingi vektoriai silpnina vienas kitą. Labiau linkau prie Šeštokų, mat ir bičiuliams pavydėjau panų - suvalkiečių, kuriose damiai sugyvena poezija ir pragmatizmas, tad už jų vyrai kaip už peči aus. Juk pats kilęs iš lygumų ir ūkininkų krašto, iš pirmo žvilgsnio patriarchališko, bet iš tikrųjų ten šeimose abipusiam pasitenkinimui vyrai atstovauja ir vykdo užduotis, moterys gi rikiuoja ir tvarko.

Nuo Šeštokų atbaidė vienas atsitikimas. Marijampolės stotyje reikėjo sutvarkyti apšvietimo liniją Pavedžiau Šeštokų brigadai, o vakare mane pagavo Lobikovas ir pačiu rūščiausiu tonu pareiškė, jog turėsiu didelių nemalonumų. Su stulpu krito jaunas vyriokas Ancevičius ir neaišku ar išgyvens. Priežastis ne vien Erlingo gobšume – prispyrė monterį lipti į supuvusį stulpą idant neprazūtų deficitiniai izoliatoriai - o todėl, kad meistras Sinkevičius pats neužtikrino saugaus darbo.

Ancevičius, laimei, išgyveno, bet piktumo jausmas Erlingui atšaldė jausmus ir dukrai. Paskutinį kartą dar bandžiau pasimatyti žiemą. Atvažiuoju į Vinčus šaltyje, maniau greitai pastatysim kelis stulpus prie pervažos, bet daužant dalba suakmenėjusį molį su žvyru taip nusiplūčiau, kad galutinai išgaravo visos mintys apie meilę. Matyt, ne be pagrindo. Rimtesniems jausmams dar neatėjo metas, tuomet dar už vis labiau vertinau savo santykinę laisvę.

Reikėtų prisiminti dar vieną Kabančio kirvio klubo suėjimą. Romas atsivedė žmoną, ji kaip paprastai iš pradžių atrodė apsnūdus, bet paragavus vinjako pagyvėjo, tarsi atbudo ir mus pažadino. Tampė šokti, o tas lingavimas kirvio šešėlyje atgaivino mintyse šviesiaakės šeštokietės vaizdinį. Paskiau belydint svečius per prigriozdintą elektrinės kiemą mudviejų lūpos trumpam sulipo, kol prisivijęs Romas piktžiugiškai pratarė “Aha!”, o jo tonas, reiškias, kad nieko kito iš mūsų ir nesitikėjo, prablaivė geriau, nei kokią pykčio tirada. Romo neišmuši iš vėžių koku išsišokimu, jis pats išsišokimų meistras. Nors tai, kad iki šiol prisimenu šį epizodą, rodo, kokia praraja tarp dabartinio ir tuometinio jaunimo požiūrio į moralę. Dėl to spontaniško bučinio pergyvenau kaip dėl mirtinos nuodėmės ar kokios išdavystės.

Tuo metu viengungiai krito kaip musės. Pirmieji Romas ir Alfa, paskiau Jurgis bei Česlovas, vėliau liūdijau Alberto laisvės paradimą. Alberto, to didžiojo meilės skeptiko, kuris bet kokią jausmų pasireiškimą priskirdavo aklam gyvasties bruzdesiui ir kapituliacijai prieš hormonus. Užbėgdamas priekin pasakysiu, kad piršliau Antano J., o taipgi vaikystės draugo Vytauto T. vestuvėse. (Man būdinga lipti į veiklą, kurioje nesu kompetentingas). Petras jau ketino į Ukmergę nuotaką atsivežti iš Anykščių. Pavasarį susvyravau ir aš - dėl kartą Joninių minioje Dainų slėnyje staiga apėmusio aštraus vienišumo jausmo. Dar po metų galutinai įtikino ūsuotas greitosios pagalbos felčeris. Vieną rudens vakarą gal nuo sauso maisto taip smarkiai pradėjo raižyti vidurius, kad užklydę tuo metu kažkurie iš jaunavedžių iškvietė medikus. Ūsočius pamaigė pilvą ir giliamintiškai nusprendė: ženykis ir būsi sveikas!

Bet mano vedybos būtų jau kelių sekančių metų istorija. Aš gi užsibrėži au papasakoti pirmųjų savistovių, dar kaunietišku metų vaizdelius. Toliau ėjo dar keturi dešimtmečiai Vilniuje, išstisas gyvenimas, po kurių tuometinės aistros, fat ališki ženklai, kova už būvį ir už principus, visas, anot Alberto, jaunystės bruzdėjimas blanksta ir nyksta kaip šmėklos rūke.

Pradžioje Vilniuje, uždareme geležinkelių pasaulyje, pasijutau izoliuotas. Tame gyvenimo etape mūsų kart a labiausiai rūpinosi duona kasdienine. Augo vaikai. Nenutrūkti ryšiams su kauniečiais Albertu N. ir matematiku Vytautu T. padėjo prasidėjusios kelionės baidarėmis. Tai buvo tarsi antrasis gamtos atradimas. Atsiskleidė mažai pažįstamas ežerų ir upelių pasaulis. Ne kartą gerėjomis Dzūkijos lakštingalų alėja – Merkiu, kilome ir leidomės šnekiaja Ūla, yrėmės švaruolių Lakajos ir Žeimenos vingiuose, sūpavom plačiuose Naručio-Neries ir Nemuno vandenyse. Atsiradus mašinoms, be savų paežerių, leisdavomės į tolimesnius kraštus – Karpatus ar link Kivačo. Gamta dosniai atseikėdavo jėgų nugalėti dvasios silpnumą ir gyvenimo negandas.

Vėliau savotiška atgaiva tapo sodai, žemės darbai juose, statybos. Per juos antrą kart suartėjau su kaimynais - senais draugais Jurgiu P. ir Česlovu J.

Toliau – Nepriklausomybė ir darbas Geležinkelių direkcijoje, ne mažiau audringi verslininko metai draudimo kompanijos vadovo poste. Dėl bankų griūties, mafijos suplanuotos operacijos ir mano lengvabūdiško patiklumo kompanija keletą kartų buvo atsidūrusi ant prarajos krašto.

Tyrinėju tą buvusį gyvenimą iš aukšto ir iš tolo, vos įžiūrėdamas, tarsi koks Ateivis, nors susigriebus patikslintum - Išėivis... Seniau vis žvelgdavau į ateitį, vildamasis teigiamų permairių, dabar gi vis dažniau atsigrėžiu atgal, į praeitį, kurioje nemalonūs įvykiai jau išsitrynę arba prašviesėję. Kažkur tame tarpe matyt buvo pakiliausias laikotarpis, tarsi kalno perėja. Šiame laikotarpyje buvo išimintiniausias gyvenimo darbas – geležinkelio ruožo elektrifikavimas, gauti nusipelnusio inžinieriaus ir garbės geležinkelininko vardai, Lietuvos geležinkelių direktoriaus postas. Duok dieve, kad tolesnis kopimas žemyn būtų kuo lėkštesnis. Kas išgyventa – gerai, toliau gyventi irgi geriau, nei atvirkščiai.

Dar noriu grįžti į praeito amžiaus aštuntojo dešimtmečio vidurį. Man beveik keturiasdešimt, branda, todėl ir šiaip įtemptame geležinkelininko gyvenime, matyt, sugebėjau dar sukaupti atsargų atslenkančiai naujų iššūkių griūčiai. Nors jau praėjo geležkelio elektrifikavimo techninių sąlygų sudarymo, projektavimo ir įvairių komisijų laikotarpis, patys

darbai užgriuvo lyg ir netikėtai. Pagal partijos XXIV suvažiavimo direktyvų trumpučiam Lietuvos skirsnyje esanti įrašą "Elektrifikuoti Vilniaus geležinkelio mazgą" beveik visi turėję vykti darbai buvo atidėti į paskutinius 1975 metus. Tų metų pradžioje aš buvau įstrigęs į kitą klampią ir tąsą Švenčionėlių – Utenos geležinkelio statybą, veikiau į jos energetinę dalį. Išsikrapštes iš Utenos molžemio pakliuvau į patį elektrifikacijos įkarštį. Vilniaus – Kauno ruožan buvo suginta margaspalviai statybininkų taborai iš sostinių Maskvos, Rygos, Kijevo ir Minsko, tik elektros montuotojai buvo iš Viazmos ir Krasnodaro. Tankistas Lobikovas pasinėrė į naują frontą. Kietas rūstus charakteris atitiko laikmetį, pasitikėjo tik akimis, nusiramindavo tik pačiupinėjęs. Tai gelbėjo padailintų raportų karalystėje. Dienomis trunkėsi po statybas, barė, gašdino ir ištraukinėjo naujus pažadus, kuriuos naudojo raportuodamas visų lygių štabams, po jų posėdžių vidumaktį paskubomis dar išlenkdavo stiklinę skaidriosios. Aš stengiausi neatsilikti (išskyrus stiklinę), nors nemažai laiko prapuldavau brėžiniuose.

Pabaigoje dalyvavau paleidžiant traukos pastotes. Menu anų Kalėdų trumpas dienas ir ilgas naktis Lentvaryje ir Žasliuose. Apmirusiom širdim stebėjome atgyjančias voltmetrų rodykles, kaip mieliausios muzikos klausėmės charakteringo aukštos įtampos traškesio izoliatoriuose. Rūškaną gruodžio 30 dienos popietę Žasliuose praleidome pirmą elektrinį traukinį, jo viduj žvaigždėti gelžkelių vadai, prakaituoti partiečiai aušino šaltu skysčiu mitinge įkaitusias balso stygas, kituose vagonuose svirduliavo statybininkai, atlapaširdžiai kagėbistai, kruopščiai atrinkti perkarę darbininkėliai. Traukinys-vaiduoklis lėtai ir tyliai prашliaužė, už langų be garso žiopčiojant įraudusiems žmonėms, dingo už pervažos, mes gi pasiveržėm tabaluojančius diržus ir grįžom prie pultų irgi tabaluojančiomis širdimis – ar užteks įtampos iki tolimojo Kauno?

Nuo tada gyvenimas pasikeitė. Nemaža iš pirmos atvykėlių – specialistų bangos pasirodė beesą iš neramos komunizmo statytojų kartos, laisvūnai, menkai paisantys drausmės ir darbų saugos reikalavimų. Nemažai jų vėliau prasigėrė, išvažinėjo į naujas statybas, keletas žuvo. Po pirmosios žūties kontaktiniam tinkle, savadarbiui įžemikliui neatlaikius indukuotos įtampos, na, ir po to sekusio tampymo po instancijas, Lobikovas palūžo. "Užteks! Ir mano gyvenimas tik vienas. Imkis vairo!" Jis tai pasakė man, o ne iš Maskvos atsiųstam pavaduotojui Saltykovui, kurio nežabotas elgesys buvo išgašdinęs net ir jo tautiečius – čiabuvius. Gi aš dar privalėjau įstoti į partiją, kas dėl įvairių priežasčių - amžiaus, nuobaudų už darbininko žūtį, limitų ir to pačio Saltykovo skundų pasirodė ne taip jau paprasta. Pavyko atlaikyti. Saltykovo

vienuolikos puslapių skunde rajkomui buvo parašyta: “etot Sinkevičius – litoviec”, kas, atsižvelgiant į autoriaus leksiką ir momento nuotaiką, turėtų reikšti nuo žaismingo vertinimo “glupiec” iki nuoširdaus “zasraniec”. Bet tame skunde autorius neatsargiai užkabino ir senus frontininkus – Lobikovą ir Abramovskį, kurie partiniame susirinkime, svarstant Saltykovo naktinius jaunučių mergelių - traukos pastočių budėtojų - patikrinimus, buvo balsavę už nuobaudą jam... Dėl to nomenklatūrinių požiūris nusviro ne jo naudai. Vėliau Saltykovas perėjo į darbą suvirinimo aparatų gamyloje, iš kur, netrukus sukėlęs naują skandalą, grįžo į motiną Rusiją.

Tapau viršininku, bet tai tik uždėjo papildomą atsakomybės našta. Kaip sutelkti labai skirtingus žmones bendram darbui? Reikėjo spręsti techninius rebusus, ieškant paslėptų statybininkų klaidų, ypač ten, kur sąveikauja traukos srovės su silpnomis signalizacijos ir valdymo srovėmis. Reikėdavo dalyvauti avarių likvidavimo darbuose, nežiūrint paros laiko, nes geležinkely buvo tokia tvarka – į avarijos vietą nedelsiant prisistato pirmieji operatyviųjų tarnybų asmenys. Tik po eilės metų, atlikus pačių sumanytus įrengimų ir schemų patobulinimus, pastačius daugybę automatinių elektros stotelių bei naujų linijų, naktinių skambučių sulaukdavau gerokai mažiau... O kaip pagelbėt žmonėms, ypač sprendžiant jų socialines problemas? Neatsitiktinai, tapus nepriklausomų Lietuvos geležinkelių direktorium, vienas pirmesnių darbų tapo socialinių reikmių fondo steigimas. Tik išėjęs į pensiją išsivadavau nuo atsakomybės už kitus naštos. Beliko suskaičiuoti sutrumpintus gyvenimo metus ir skolą šeimai, ypač dviems sūnums, kurie gal ir stokojo tėvo dėmesio. Tiesa, dabar daugiau prisimenu tik smagius dalykus, gerą patirtį ir tai labai padeda. Vienas malonesnių įvykių – kuomet surinkau literatūrinius bandymus ir 2001 metais išleidau apsakymų knygele.

Pas Monsinjorą

Idiliškas požiūris į praeitį nenubaido dažnai sukirbančios minties: o galima buvo ir geriau! Tačiau ar tai ne vėlyvas tuštybės pasireiškimas? Gyvenimas galėjo susiklostyti ir blogiau. Nė kartą tekdavo sutelkti visas dvasias atsargas prieš negandas, o būtų užtekę tik susvyruoti, pasukti pasroviui... Mano pasyvoką prigimtį nugalėdavo išsipareigojimai kitiems ir baimė prarasti iškovotą socialinį statusą, dalinai ir suvalkietiškas užsispyrimas. O dabar, santykinai poilsiaujant, ar galima visiškai atsipalaiduoti? Deja, to neleidžia įpratimas, o ir išsipareigojimai kitiems visiškai nepradingsta. Galiausiai, tikėkimės, kad dar yra rezervų tobulinti save, pamatyti pasaulį ir patirti naujus nuotykius, juolab, kad jau nemažai ir patirta: dar kartą metus pagyvenau Kaune, vėliau tris - Klaipėdoj, grįžau į Vilnių, pakeliavau po daugelį Europos ir pora Afrikos valstybių, dar vis pavartinėju knygas, susitinku su bičiuliais, turiu užtektinai visuomeninio darbo...

ANZELMAS STIRBYS

Gimė 1933 10 21 Klaipėdos rajone Jocių kaime. Vidurinę mokyklą baigė Šilutėje.

Vedė ekonomistę Birutę dar mokydamasis paskutiniame kurse. Liūdininkas buvo grupės draugas, taip pat anksti miręs Masčinskas.

Pradžioj dirbo Baltosios Vokės durpyne, paskiau Lietuvos VRE statyboje, po dviejų metų persikėlė į Kėdainius, kur dvejus metus dirbo vyr. energetiku Chemijos kombinate, paskiau pervestas į direktoriaus pavaduotojo statybai pareigas. Pablogėjus sveikatai, ieškodamas sveikesnės aplinkos, pervaziavo į Mažeikius, kur dirbo statomoje naftos gamykloje vyr. energetiku. Paleidus gamyklą sveikata vėl sušlubavo ir 1982 m. persikėlė arčiau gimtojo pajūrio, į Usėnų kaimą. Ten ir mirė 1991 04 03 nuo vėlai nustatyto kasos vėžio.

Vaikystėj buvo klapčiukas, todėl, anot žmonos, vėliau tapo idealus partietis. Visose pareigose pasižymėjo organizatoriaus talentu. Visą sąmoningą gyvenimą grojo klarnetu, Usėnuose paskutinį kartą organizavo dūdų orkestrą. Išaugino du sūnus, vienas liko Mažeikiuose, kitas Klaipėdoj, tarnauja pasienio policijoje.

Palaidotas Pagėgiuose.

T. Sinkevičius

ALGIS ŠAKĖNAS

Algis Šakėnas gimė 1935 metais birželio mėn. 1 d. Kaune, Lietuvos kariuomenės majoro ir mokytojos šeimoje. Tėvas, sovietams okupavus Lietuvą, 1941 m. birželio mėn. su kitais Lietuvos karininkais buvo suimtas ir išvežtas į Norilsko lagerius, kur iškalėjo iki 1947 metų. Be abejojimo, dėl šios priežasties Algio vaikystė buvo sunki, nors vėliau tėvas buvo reabilituotas. Tėvą suėmus šeima persikėlė į Uteną, kur 1942 metais Algis įstojo į pradžios mokyklą. Vidurinę mokyklą baigė Anykščiuose 1953 metais ir įstojo į Kauno politechnikos instituto Elektrotechnikos fakultetą, kurį baigė 1958 metais.

Baigęs Kauno Politechnikos institutą, 1958 m. rugsėjo 1 d. pradėjo dirbti Lietuvos energetikos ūkio valdyboje relinės apsaugos, automatikos ir elektros matavimų tarnybos inžinieriumi, po poros metų paskirtas šios tarnybos vyresniuju inžinieriumi. 1960 m. įsteigus Ryšių tarnybą (nuo 1968 m. – Dispečerinio ir technologinio valdymo priemonių tarnyba), perėjo dirbti į ją 1962 m. lapkričio 15 d. buvo paskirtas tarnybos viršininko pavaduotoju, o 1970-1994 m. laikotarpiu vadovavo Dispečerinio ir technologinio valdymo priemonių tarnybai (vėliau pervadintai Ryšių ir teleinformatikos tarnyba).

Mirė Algis Šakėnas 1996 m. balandžio 25 d., eidamas Ryšių ir teleinformatikos tarnybos viršininko pavaduotojo pareigas.

Visa ryšių ir telemechanikos kūrimo pradžia ir vystymasis glaudžiai susietas su A. Šakėno darbine veikla. Tuo laikotarpiu vystėsi automatinė telefonija ir duomenų perdavimas per aukštos įtampos elektros linijas, buvo diegiamos pirmos telemechanikos relinės, vėliau puslaidininkinės ir mikroprocesorinės sistemos, buvo paklota apie 600 km žinybinio vario ryšio kabelių. Ypatingai didelį ir reikšmingą indėlį A. Šakėnas įnešė vystant Energetikos sistemos ryšių ir teleinformacines

sistemas, sudarant jų vystymo strategiją bei ją įgyvendinant. Jis buvo vertinamas ir TSRS energetikos ministerijoje, ilgus metus dalyvavo naujos technikos priėmimo komisijos darbe. Atkūrus nepriklausomybę, nežiūrint pablogėjusios sveikatos, energingai pradėjo nagrinėti naujas galimybes telekomunikacijų srityje, gerai mokėdamas anglų kalbą ir būdamas komunikabilus dalyvavo daugelyje išvykų į atsivėrusio užsienio giminingas pagal veiklą bendroves. Daugelis idėjų buvo pradėta įgyvendinti jam dar gyvam esant.

Šalia gamybinės veiklos A. Šakėnas žinomas kaip entuziastingas etnografinio ansamblio įkūrėjas, organizatorius ir dalyvis. Būdamas daug darbuotojų apimančio padalinio vadovu, pasižymėjo jautriu ir nuoširdžiu bendravimu su darbuotojais, rūpinosi jų šeimyniniais reikalais ir materialinėmis problemomis.

J.Peseckas

**Jaunystės ir vėlesnių metų
bendravimo su A. Šakėnu
prisiminimai.**

Mes su Algiu susipažinome pačią pirmąją rugsėjo savaitę 1953 metais, kai įstojome į KPI Akademinį chorą. Nors buvome skirtingų specialybių – jis energetikas, o aš tekstilininkė, tačiau visą gyvenimą

dalijomės sėkmėmis ir nesėkmėmis darbe, bendravome šeimomis iki pat Algio išėjimo Anapilin.

Meniniuose kolektyvuose paprastai susidaro bendraminčių būrys, kuriuos sieja bendri interesai ir dvasinis ryšys. Mūsų artimiausiais draugais buvo panevėžiečiai, anykštėnai, kauniečiai, vilniečiai, ir aš viena marijampolietė S. Makauskienė (buv. Kondrackaitė). Tas draugų būrys bendravome ne tik choro repeticijose, bet rengdavome ir turistinius žygius: pirmiausia susipažinome su Kauno architektūra ir istoriniais paminklais – aplankėme Karo ir Dailės muziejus. Vėliau III-e kurse keliavome į Karaliaučių, pakeliui aplankydami Panemunės pilis. Akcentai visada būdavo sudedami paminint Lietuvos istorijos didybę, įžymius kultūros ir istorijos veikėjus, kas buvo įmanoma tais laikais tik tarp artimų ir patikimų žmonių. Ypač norisi pabrėžti, kad mūsų choristų grupelė visada švėsdavome Vasario 16-ąją privačiame bute. Vėliau buvo nepamiršamos kelionės pas Baltarusijos lietuvius, aplankant Naugarduką, Lydą, Ašmeną ir kt. Ten net buvome persekiojami sovietinės milicijos.

Atskirai reikėtų paminėti mūsų dalyvavimą Dainų šventėse ir Pabaltijo studentų dainų šventėse, kur įsigijome nuoširdžių draugų Estijoje ir Latvijoje ir visa tai vyko Algio Šakėno iniciatyva.

Norėčiau paminėti nuolatinį ryšį su „Varpo“ choristais nuo pat choro įsteigimo 1959 metais. Su Algio žmona Danguole tapome draugėmis nuo pat jų vestuvių ir bendraujame iki šiol. Su šia puikia šeima bendravome ir liūdnomis, ir geromis gyvenimo akimirkomis. Algis buvo nuostabus žmogus: mažai kalbėdavo, bet visada degdavo entuziazmu. Mus siejo su juo nepertraukiama draugystė ir stiprus dvasinis ryšys, buvome tikri draugai.

Salomėja Makauskienė

Pasodinkime Atminimo ažiolą.

Su Algiu Šakėnu susipažinau 1958 metų žiemą, kai Vilniaus universiteto Istorijos- filologijos fakulteto kraštotyrininkai pasikvietė į vakaronę Kauno politechnikos instituto kraštotyrininkus. Pavasarį kauniškiai pasikvietė mus. Taip abu kolektyvai pradėjo draugauti, organizuoti susitikimus, bendras ekskursijas. Kitais metais dauguma kauniečių pradėjo dirbti Vilniuje. Atsirado progų išsiaiškinti pažiūras, siekius, pomėgius.

Toje grupelėje, kur dalyvavo ir Algis su savo draugais, buvo tvirtai nutarta: mūsų gyvenimo tikslas – tamystė Lietuvai. Net prisie-

kėme, kad ilgai nekursime šeimų, kad galėtume visas jėgas paskirti šiai kilniai idėjai. Tuo metu jau dalyvavau Vilniaus mokytojų namų tautinių šokių ansamblyje. Jis buvo įkurtas universiteto lituanistų dėstytojų ir kitų Vilniaus šviesuolių iniciatyva (prof. Meilės Lukšienės, dr. Jadvygos Kardelytės, prof. Donato Saukos, prof. Juozo Pikčilingio ir kt.), kad visų trijų aukštųjų mokyklų atstovai – būsimieji humanitarai, dailininkai, muzikai, aktoriai – lankytų Vilnijos krašto ir Gudijos lietuviškus kaimus, koncertuotų, vežtų vadovėlius ir knygas, organizuotų vakarones Vilniuje ir kviestųsi į folklorinius renginius šių kaimų žmones. Manyta, kad taip galėsime atitolinti nutautinimo pavojų.

Tam tikslui reikėjo lėšų, kad įsigytas knygas galėtume paskleisti po lietuviškus kaimus ir perduotume Lenkijos lietuviams. Algis buvo nuostabus organizatorius (juk tai buvo daroma slaptai): kiekvieną savaitę arba pats, arba kuris jo draugas perduodavo pinigus man į „Taurą“ bendrąją. O sekmadieniais (ir šalčiausią žiemą tik dengtu sunkvežimiu) dardėdavome apsikrovę ryšuliais į tolimiausias vietas. Jei negalėdavome kurį sekmadienį nuvažiuoti, keliaudavome pėstute, kartais arkliais pakeleiviai paveždavo, kartais ant kopūstų galvų prikrauto sunkvežimio užsikerėplindavome...

Bėgo metai. Prasidėjo dar vienas rūpestis – okupuotoji Mažoji Lietuva. Dr. Napalys Kitkauskas pradėjo kelti iš griuvusių pasaulinio garso mūsų poeto Kristijono Donelaičio bažnytėlę, vėliau – kleboniją. Reikėjo ne tik ekskursantų, bet ir talkininkų. Iš visos Lietuvos, o ypač iš Kauno ir Vilniaus, važiavo ir važiavo būriais ne tik su kastuvais, bet ir lietuviškomis knygomis, sąsiuviniais, rašikliais Karaliaučiaus krašto lietuviams ir jų vaikams. Ir čia Algiui buvo pilna...

Sąjūdžio tarybai nutarus, Vilniaus ir Švenčionių rajonuose lietuvių žadinti išpareigojo vilniečiai, kauniečiai – Šalčios žemėje. Nors ir po sunkios ligos, ir vėl aktyviausiai reiškėsi Algis: belsdavo į Švietimo ministerijos duris, kad operatyviau spręstų lietuviškų mokyklų problemas, įstaigose ir organizacijose kaulydavo pinigų, ieškodavo transporto.

„Lietuvai reikia“ – šie žodžiai Algiui skambėjo kaip įstatymas. Prisimenu, kaip vidumaktį paskambino man lietuvių kalbos mokytoja iš Karaliaučiaus krašto Aldona Strojėva: dukra pavėlavo įteikti dokumentus dėl stojimo į Vilniaus universitetą. Skambinu Algiui – padėk. Vakare sulaukiu atsakymo – sutarta, tik tegu atvažiuoja.

1989 metų balandžio 15 d. pasodinę Lazdynėliuose, Poeto gimtinėje ažuolyną, klausėmės visų gerbiamo dr. Napalio Kitkausko ekskursijos žodžių. Jam pasidžiaugus, kaip gerai, kad atėjo tokie laikai, kai

Lietuvos šviesuoliams sodinami ažuolai, susiradau akimis Algį (iš vieno žvilgsnio suprasdavo) ir iškėliau vieną pirštą. Linktelėjo galvą. Sušukau, kad ir mes pasodinkime ažuolą šių dienų šviesuoliui Napaliui. Kol minia plojo, Algis atnešė ažuoliuką. Pasodinome liauną medį prieš bažnytėlės duris, kurias atverdavo Poetas, kad užkopęs laiptais kreiptųsi į savo būrus.

...Ažuoliukas puikiai auga, tvirtėja. O ar negalėtume pasodinti Atminimo ažuolo ir Algiui, lietuviškos dvasios aristokratui, visą savo gyvenimą dalijusio kitiems ir Lietuvai? Tame darbovietės kieme, kuriame viešpatuoja tik betonai, stiklas ir metalas...

Genovaitė Kuckailienė (Dimavičiūtė)

Dukters Jurgos Sprindžūnienės (Šakėnaitės) atsiminimai apie tėvą

Kai galvoju apie tėvą, ilgiuosi ramybės ir pasitikėjimo gyvenimu jausmo, kuris supo mūsų šeimą, jam esant gyvam. Mama tikėjo, kad su tėveliu viskas sekasi, „net oras atostogų metu negali būti prastas“. Šis pusiau rimtas prietaras kaip geros fėjos užkerėjimas saugojo mano ir brolio vaikystę.

Daug vėliau supratau, kad tėvelio drąsa ir nesiblaškydas, saugant ir ginant išpažįstamas vertybes, buvo turbūt svarbiausia sąlyga tokiam paprastam ir džiugiam tikėjimui palaikyti. Atrodo, tėtis mažai galvojo apie save, nebijojo dėl savęs, rūpinosi ir buvo pasirengęs aukotis dėl visuotinai svarbių dalykų. Šitaip pamiršdamas save, kartais suklysdavo vertindamas savo arba artimųjų poreikius, bet visada elgdavosi nesavanaudiškai, ir visada žinojome, kaip jis mus myli.

Tėvai mokėjo gyventi tarsi švęsdami. Nors gyvenome be santaupų, nuo algos iki algos, visko užteko. Gal todėl, kad materialiniai poreikiai buvo nedideli. Ypatingai kukliai viskuo naudojosi tėtis. Ir materialiai, ir dvasiškai. Nereikalavo sau nei geresnio drabužio ar maisto, nei ypatingesnio dėmesio ar vaikų paklusnumo. Tiesiog rūpinosi, tarnavo, stengėsi suprasti. Namie buvo tylus, beveik nepastebimas. Mažokai kalbėjomės (savo reikalus daugiausia svarstydavome su mama), bet jis viską apie mus žinojo ir prireikus patardavo. Nors širdyje nepritarė ir ne visai suprasdamas, gerbė ir palaikė kai kuriuos mano padarytus žingsnius.

Sunku suvokti, kaip jis visur suspėdavo. Turbūt nemažai buitinių rūpesčių perimdavo mama. Kita vertus, namuose tėtis neatsisakė daryti „moteriškus“ darbus, ką reikėjo, tą ir darė. Neatrodė, kad sku-

bėtų, o reikalų atlikdavo daugybę. Nors dirbo iki 18-os valandos, dar dainavo chore, vėliau ir folkloro ansamblyje, vis tik daug laiko praleisdavo su mumis. Stebėjome, koks jis su giminaičiais, bičiuliais, kolegomis, kaimynais, gatvės praeiviais, mūsų draugais, kelionių bendražygiais. Buvome atvira šeima, daugybė mums svarbių dalykų vyko ne namuose. Tėtis mėgo pasižmonėti vienas, bet taip pat mėgo išsitempti ir savo „sunkiąją artileriją“, kaip juokais mus vadino. Daug keliavome po Lietuvą ir toliau. Važiuodami savo automobiliu, dažnai dainuodavome. Išmokau daug dainų ir „turavojimo“ meno. Specialiai neauklėdamas, tėtis savo domėjimusi įvairiais dalykais padėjo formuoti mūsų kultūriniam interesams, skatino profesinį ir etinį maksimalizmą. Didžiavosi savo vaikais ir gal net per daug tikėjo mūsų galimybėmis. Norėjo sudominti mus daugeliu jų patį dominusių sričių – istorija, kraštotyra, architektūra, profesionaliųjų ir liaudies muzika, senovės ir primityviųjų kultūrų egzotika. Kartais specialiai važiuodavome pažiūrėti jo pamatyto gražaus gamtovaizdžio ar miesto panoramos iš neįprasto taško.

Stengėsi aprėpti labai daug. Tarp darbų ir kelionių dar rasdavo laiko padirbėti pamėgtus žemės darbus sode. Bet čia jau skubėdamas, pervargdamas. Paskutinę gyvenimo dieną ten ir dirbo, nepajusdamas, kad peržengė ribą. Šį kartą stengėsi dėl 8-erių mėnesių anūkės – „vis kokia uogelė prinoks Elenytei“ ...

Kai tėvelį ištiko lemtingas širdies smūgis, brolis kaip tik važiuvo pasiimti atspausdinto diplominio darbo. Paliko mus jau išmokytus..

*SERGIJUS IGNAS
ŠIMAKAUSKAS*

Gimiau 1934 vasario 1d. Marijampolės apskr. Komenkos kaime prie Lietuvos ir Lenkijos demarkacijos linijos. Mama pasakojo, jog atrodžiau nesveikas, todėl skubėjo krikštyti, kol nemiriau. Visą žiemą mama turėjo miegot šiltai apsirengus, nes buvo žiema, kaimo troboj šalta, o aš buvau labai neramus-didelis rėksnys.

Tėvai ūkininkavo. Turėjo 28 ha žemės. Nors ūkis buvo Suvalkijoje, bet žemė tik III kategorijos: kalnuota ir nelabai derlinga. Tėtis prenumeravo “Ūkininko patarėją” ir pažangiai ūkininkavo. Vertėsi daugiausia pienininkyste. Buvo pastatyti nauji pastatai, nupirkti kai kurie arkliniai mechanizacijos padargai. Tėtis caro laikais buvo baigęs 4 pradžios mokyklos skyrius, gerai kalbėjo, skaitė ir rašė lietuviškai, rusiškai ir lenkiškai, neblogai mokėjo aritmetiką, todėl man buvo pirmuoju sąlyginių uždavinių mokytoju. Motina buvo vienmetė su S. Nėrimi, tačiau beraštė. Šeimai buvo be galo atsidadus. Tėvai buvo numatę mokyti bent vieną vaiką.

Vyriausioji sesuo Onutė. Baigė šešis pradžios mokyklos skyrius, labai norėjo mokytis toliau, bet taip ir liko ūkininkauti kaime. Vyresnysis brolis-Vytautas būtų buvęs ūkio paveldėtoju, tačiau kolchozų kūrimas viską sumaišė. Jaunimas bėgo iš kaimo. Taip ir jis. Pradžioj įstojo į proftechninę upeivių mokyklą Kaune, vėliau į Kauno politechnikumą. 1956 metais jis - statybos meistras Vilniuje. Per jo rankas per-

ėjo visi Vilniaus namų statybos kombinato pastatyti nauji gyvenamieji rajonai. Mirė 1997 sulaukęs 66 metų Vilniuje. Turėjau dar jaunesnįjį brolių Justina, tačiau jis mirė, turėdamas 3,5 metų. Jaunesnioji sesuo-Danutė tapo profesionalė muzike. Jos profesijai nemažai įtakos turėjau ir aš. Kai kaime baigė septynias klases, aš jau buvau tapęs muzikantu mėgėju. Buvau grojęs tuomet geriausiame Kalvarijos vidurinės mokyklos (pradžioje gimnazijos) orkestrėlyje, KPI styginių orkestrėlyje, todėl, žinodamas, kad ji irgi muzikali, pasiūliau stoti į Kauno J. Gruodžio muzikos mokyklą. Toliau viskas priklausė nuo jos pačios. Ji tapo kanklininke, grojo „Lietuvos“ ir kituose ansambliuose, su savo kanklėmis apkeliaavo pusę pasaulio. Ji dar ir dabar Kauno konservatorijos dėstytoja.

Žmoną - Stefanią Dambrauskaitę suradau dar dirbdamas energetiku Petrašiūnų VRE. Dirbo buhalterijoje ir mokėsi tekstilės technologijos Kauno politechnikumo vakarinio skyriaus antrame kurse. Labai veržėsi į mokslus, tačiau anksti neteko tėvo ir jos šeimai labiau rūpėjo duona, bet ne Stefanijos mokslai. Susituokėme 1959.10.17. Liudinin-kais buvo studijų grupės draugas Albertas su savo Irena. Kai ištekėjo už manęs, planai pasikeitė ir mokslus ji pradėjo iš naujo bibliotekinin-kystėje: pradžioje technikumė Vilniuje, vėliau universitete. Sulaukėme sūnaus Audrio. Jis taip ir liko vienturčiu. Pradžioje atrodė, kad viskas aišku – pasėks tėvo pėdomis. Baigęs KPI įgijo elektroniko specialybę, pradėjo rašyti disertaciją, bet po didelių ieškojimų tapo dailininku – dizaineriu. Dėl to labai krintosi motina, tačiau dabar, kai valdžia mokslą visai nustekeno, jis laimi ir net daug. Trys jo vaikai – Rokas, Kotryna ir Karolis dar tik ieško savo kelio.

Mano mokymasis prasidėjo vokiečių okupacijos metais kaime, pradžios mokykloje. Mokykla buvo už trijų kilometrų, o namuose žibalinė lempa. Trys pirmieji metai (1941 – 44) praėjo gana ramiai. Ketvirtos skyriaus nepradėjau, nes mūsų kaime jau birželio mėnesį įsitvirtino vokiečiai. Mat už poros dešimčių kilometrų jau buvo Vokietija. Mūsų sodyba pakliuvo tarp dviejų priešų pirmųjų linijų. Jos toje vietoje išbuvo daugiau negu tris mėnesius, o mus išvarė. Turta pradėjo grobstyti vokiečiai, vėliau – rusai, nes jiems pavyko vokiečius pastumti kelis šimtus metrų į vakarus ir užimti mūsų sodybą. Kai rudenį, po sėkmingo rusų puolimo Klaipėdos link iš mūsų apylinkių vokiečiai buvo pastumti į vakarus iki Vokietijos sienos, radome savo pavyzdingą sodybą sulygintą su žeme. Matėsi abiejų užkariautojų naikinimo ir grobimo pėdsakai. Artėjo žiema. Apie tolimesnį mokymąsi nebuvo nė kalbos. Juo labiau, kad mūsų tuo metu naują mokyklą užėmė ir joje nuolatiniam

gyvenimui įsikūrė rusų pasienio kordono įgula. Tik apie Naujuosius metus vienoje kaimo troboje vėl pradėjo veikti šiokia tokia pradžios mokykla. Į ją buvo arčiau, negu į ankstesniąją, bet dabar gyvenome, sakyčiau, žeminėje. Nebuvo net žibalinės lempos, bet kažkokia rūkstanti spingsulė. 1945 metų pavasarį baigėsi karas, o aš baigiau pradžios mokyklą. Ką daryti toliau? Vyresnioji sesuo įkalbėjo, kad pas kaimo mokytoją pasiruoščiau ir po metų bandyčiau stoti į antrąją Kalvarijos gimnazijos klasę. Nors buvome karo labai nualinti, tačiau tėvai šiam planui pritarė, o aš jį sėkmingai vykdžiau. Po metų tapau antros klasės mokiniu. Pirmo trimestro vidurkis buvo 3,4, antro – 4,0, o trečio – 4,2. Kuriozas įvyko trečioje klasėje, kai visus egzaminus išlaikiau penketais, o fizinio lavinimo mokytojas Gabrys už kažką buvo pastatęs dvejėtą ir ir išvedęs trejetą. Klasės auklėtoja Urbanavičiūtė per pedagogų posėdį už tai jam vos akių neišdraskė. Gabrys ištaisė iš trejeto į ketvertą. Kažkodėl tas Gabrys manęs labai nemėgo, buvo labai grubus. Vėliau iš gimnazijos atleistas.

Tėvai gyveno prie Lenkijos sienos savo sugriautame ūkyje. Atėitis buvo neaiški: Lietuvos partizanai kariavo su okupacine valdžia, jų išdarytus kūnus išmesdavo miesto aikštėje. Žmonės atpažindavo savuosius. Prasidėjo represijos, turto nacionalizavimas, ūkininkų išbuožinimas, artėjo kolchozų kūrimo metas. Mūsų šeima pakilo iš skurdo ir mane moksleivį rėmė kiek galėjo. Tačiau rusų valdžia nusprendė pasienyje su draugiška, bet matyt nepatikima Lenkija, įkurti 800 metrų mirties zoną. Gyventojus išvarė pas numatytus išvežti ūkininkus. Mus už 20 kilometrų. Mes nevažiavome, bet glaudėmės tai pas vieną, tai pas kitą. Per kraustymus praradome daug ir taip mažai turėto turto. Iš buožių luomo perėjom į biedniokus ir tai gal mus išgelbėjo nuo Sibiro. Nebadavome, bet visi rūbai buvo pasiūti iš namuose austos medžiagos. Kalvarijoje mokiausi nuo 1946.09.01 iki 1953 mokslo metų pabaigos. Tie metai buvo vieni iš įdomiausių mano gyvenime. 1946 metais pradėjau domėtis technika. Greit tapau foto ir radijo mėgėju. Tokiu esu iki šiol. Pirmasis mano fotoaparatas buvo rusiškas “Komsomolec”. Tais laikais pats pigiausias. Pirmasis fotografijos paslapčių mokytojas buvo kitos gimnazijos mokytojas – pusbrolis Sigitas Babinskas. Vėliau įsigijau naudotą fotoaparata “Fed”, paskui “Zenit” ir kitus. Dabar turiu apie 6 ir planuoju įsigyti dar skaitmeninį. Per tuos metus fotografavau viską. Be moksleiviškų, studentiškų ir šeimyninių nuotraukų bandžiau kurti ir menines, nors čia pasiekimai labai kuklūs. Vėliau studijuodamas KPI foto parodoje buvau apdovanotas trečiosios vietos diplomu. Dar tikiuosi ką nors įdomesnio padaryti su skaitmeniniu fotoaparatu.

Fotografuodamas buvau pakliuęs į NKVD akiratį. Mat vieną kartą Kalvarijoje atsitiktinai nufotografavau kalėjimo mašiną, taip vadinamą “Čiomyj voron” (Juodas varnas). Saugumas iškratė namus, atėmė fotoaparata “Fed”, pusę paros išlaikė areštinėje, ištardė. Ieškojo ryšių su “banditais”. Sudarė giminės medį. Pasirodė, kad dėdė ir teta išstremti kažkur į Irkutsko miškus, o pusbrolis Sigitas “sėdi” Magadano aukso kasyklose, nuteistas 25 metams. Visi už ryšius su partizanais. Tai atsitiko man esant priešpaskutinėje klasėje. Atrodė, kad mano karjerai atėjo galas. Tačiau likimas buvo palankus. Greit mirė Stalinas ir varžtai susilpnėjo.

Elektrotechnika, o vėliau ir radiju susidomėjau, kai lietuviškai buvo išleista knygelė apie elektros ir garo variklių mėgėjiškas konstrukcijas (apie 1947 m.). Labiau domėjausi radijo aparatais, nes valstybės sienos buvo aklinau uždarytos, o radijo klausytis nebuvo draudžiamą. Įsigijau detektorinį radijo imtuvą. Jam reikėjo milžiniškos antenos, o girdėjosi tik Vilnius ir Varšuva. Tuomet “Jaunimo gretose” pasirodė praktiška vienos lempos radijo imtuvo schema. Ją susimontavau ir vakarais, kai labai gerai sklinda vidutinės radijo bangos, galėjau klausytis visos Europos. Tai buvo nuostabu. Sėdi sau vakare, o naktį dar geriau, ir keliauji per Europą. Taip susidomėjau ir kalbomis. Pradėjau jas atskirti vieną nuo kitos. Šis užsiėmimas taip patiko, jog pradėjau konstruoti imtuvus vieną po kito, dalyvavau fizikos būrelio veikloje, demonstravau savo imtuvus mokyklos parodose. Tai skatino ir fizikos mokytojas Armalis – žemaitis, atklydęs ir šaknis įleidęs Suvalkijoje. Ruošiausi studijuoti ką nors šioje srityje. Radijo sritį labai akylai sekė saugumas, todėl studijoms 1953 m KPI pasirinkau radiotechnikai giminingą sritį – elektrotechniką, o baigęs specializavausi ir visą gyvenimą dirbau elektronikos srityje.

Mokantis gimnazijoje (vėliau vidurinėje) daug džiaugsmo teikė dalyvavimas meno saviveikloje. Dainavimas tiems, kas turėjo klausą, buvo būtinas, bet tautinių šokių ratelyje, mokyklos orkestre ir kitur buvo savanoriškas. 1950 m. Vilniuje dainų šventėje dalyvavau kaip choristas. Kelis kartus buvome išsiųsti kaip vieno geriausių Lietuvos kolūkių “Tarybų Lietuva” (prie Kalvarijos) šokėjai į Kauno srities kažkokį turą Kaune. Bet daugiausia atsiminimų liko iš grojimo gimnazijos orkestrėly. Jį organizavo bendraklasis Gediminas Bendaravičius. Grojo visi 12 mūsų klasės berniukų. Aš – smuiku ir mandolina. Grojome moksleivių vakarams šeštadieniais ir miestelio visuomenei – sekmadieniais. Už sekmadienius gaudavome net atlyginimą – po 5 rublius už vakarą (1947 metų kursu).

Šalia Žiemos rūmų

Studijuoti KPI nebuvo lengva. Elektrotechnikos fakultete buvo aukštas mokslo lygis, stipendiją mokėjo tik gerai ir labai gerai besimokantiems, todėl visas linksmybes ir pagalbinius užsiėmimus teko atidėti į šalį. Iš provincijos pakliuvęs į didelį miestą (taip man atrodė Kaunas) jaučiausi prislėgtas. Žmonių daug, pažįstamų mažai, šeima už 100 kilometrų, kasdien intensyvus mokslas. Būdavo dienų, kai paskaitos tęsėsi nuo 9 iki 21 valandos, egzaminai 2 kartus per metus. Kartais suabejodavau pasirinkimu. Tačiau per pusmetį apsipratau. Šiek tiek fotografavau, dalyvaudavau parodose, buvau net fakulteto foto būrelio pirmininku. Turėjome tamsų kampatį, vadinamą fotolaboratorija. Užtat visas vasaras (po 2 mėnesius) praleisdavau kaime su savo senais draugais. Dirbau visus ūkio darbus namuose ir kolchoze. Partizanai jau buvo beveik išnaikinti. Jei dar vienas kitas buvo gyvas – aktyviai neveikė, nors pasyvus pasipriešinimas tęsėsi. Kaime šeštadieniais ir sekmadieniais organizuodavome vakarėlius. Daugiausia grodavo buvę mūsų klasės orkestrėlio muzikantai. Tarp jų buvo dabar plačiai žinomas Jungėnų kapelos “Gegužio žiedai” vadovas Vincas Svitojus. Kartais, gavę kolūkio sunkvežimį, išvykdavome koncertuoti ir organizuoti vakarų į atokesnes apylinkes. Po tokios vasaros vėl pasiilgdavau studijų, nes dauguma jaunimo, vasarojusio kaime, irgi išvykdavo.

Studijuoti darėsi vis įdomiau, nes prasidėjo specialybės dalykai, praktikas tuomet “didžiosios tėvynės” miestuose, kaip Leningradas, Užpoliarėje, Gruzijoje ir kitur. Daug kultūros renginių organizavo instituto vadovybė bei mes patys. Tai festivaliai, instituto vakarai “Trečiuosiuose rūmuose”, fakulteto grupių ir draugų susibūrimai. Tuos laikus primena išlikusios nuotraukos. Nepastebimai prabėgo penkeri metai ir diplominio darbo gynimas. Buvau paskirtas dirbti į Petrašiūnų elektrinę. Tai buvo geras paskyrimas. Turėjau dirbti būdinčiuoju elektrinės inžinieriumi. Tuomet tai buvo didžiausia Lietuvos elektrinė, dirbusi izoliuotai tik Kaunui. Kaunas buvo turbūt didžiausias Lietuvos pramonės miestas. Budintis inžinierius, ypač vakaro ir nakties metu, turėjo vadovauti visam jos darbui. Kadangi aš ten pakliuvau tiesiai iš studijų todėl tris mėnesius ruošiausi, praktikavausi, laikiau egzaminą, stažavau ir pagaliau pradėjau savarankiškai dirbti. Nebuvo lengva. Darbas pamainomis. Ypač sunku naktį. Buvo neblogas atlyginimas, ilgos išėiginės (56 ir 32 valandos), tačiau neįdomus darbas: sėdėk ir lauk, kas nors negero atsitiks. Nors tai elektrinė, bet su elektros įrenginiais mažiausia rūpesčių. Visos bėdos – katilų ceche, nes blogas kuras – neišdžiovinτος durpės. Pradėjau galvoti, kad ne čia mano vieta. Įstojau studijoms į Neakivaizdinį inžinierių tobulinimosi fakultetą Maskvos energetikos institute.

Elektrinėje buvo nemažai sporto ir turizmo entuziastų. Gavau turistinį dviratį ir 1959 m. pavasarį Kauno apylinkėmis nuvažiauvau kelis tūkstančius kilometrų, organizavome kelias išvykas su nakvyne už Kauno ribų, aplankėme Lietuvos VRE statybos vietą. Su dviračiu ir be jo visada dalyvavau elektrinės spartakiadose ir visada laimėdavau prizus. Ten buvo neblogas sporto klubas. Tose spartakiadose dalyvaudavo ir Algirdas Brazauskas, nes dirbo techninio skyriaus inžinieriumi. Jis taip pat laimėdavo prizus, tačiau konkurentais mes nebuvom. Jis rungėsi sunkiuose sektoriuose, o aš lengvuose.

Elektronika nepaliko manęs ramybėje, verčiausi į SKB prie Vilniaus skaičiavimo mašinų gamyklos, todėl persikėliau į Vilnių. Pradžioje dirbau Energetikos valdyboje, o, kai 1961 m. baigėsi trijų metų atodirbis, perėjau į SKB. Nuo tada tapau profesionaliu elektroniku. Skaičiavimo mašinų elektroninius elementus konstravau šešis metus. Pradžioje minėtam e SKB, vėliau Mikroelektronikos konstravimo biure “Venta”. Per tą laiką baigiau fakultetą Maskvoje, bet mano mokslo ieškojimai nesibaigė. 1967.01.01 padariau staigų posūkį ir įstojau į Lietuvos žemės ūkio akademijos stacionarią aspirantūrą. Šiam žingsniui turėjo įtakos ir tai, kad konstravimo biure vyr. inž. Janušonis, pavada-

vęs direktorių Zanevičių, parašė man papeikimą. Dirbau gerai, bet nesutikau būti visuomeniniu slapto (pirmo) skyriaus tvarkdariu savo laboratorijoje. Jis turėjo žiūrėti, kad laboratorijos darbuotojai tinkamai elgtųsi su slaptais dokumentais. Buvau ižestas ir pasiskundžiau saugumo atstovui, kuris kuravo mūsų įmonę. Šis direktoriui, grįžusiam iš atostogų išaiškino, kad man papeikimas buvo pareikštas neteisėtai. Direktorius jo nepanaikino, todėl aš nusprendžiau, kad, jei mane laiko piemeniu, geriau eisiu į žemės ūkį ir įstojau į aspirantūrą LŽŪA. Darbo tema: "Karbiuratorinio variklio tyrimas su elektronine uždegimo sistema". Atlyginimas (stipendija) sumažėjo 2,5 karto. Galvojau disertaciją baigt per 2 metus. Rašiau 5. Neįvertinau daugelio faktorių. Reikėjo intensyviau ieškoti temos ir į aspirantūrą stoti anksčiau. Bet nors pasirinkimas ir nebuvo pats geriausias, viskas baigėsi gerai. 1972.01.18 apgyniau disertaciją, o rudenį pradėjau dirbti Vilniaus inžineriniame statybos institute automobilių katedroje. Čia daugiau negu 30 metų buvau vienintelis elektrikas tarp mechanikų. Dėščiau "Automobilių elektros ir elektronikos įrenginius". Šioje srityje dirbdamas ir sulaukiau didžiausio pripažinimo. Rašiau mokslo straipsnius, vadovavau mokslo tiriamiesiems ir bandomiesiems konstravimo darbams, išradinėju, rašiau knygas, mokiau studentus. Labiausiai vertinu penkis įregistruotus savo išradimus, bronzos medalį už eksponatą Visasajunginėje parodoje Maskvoje 1977 metais ir 2003 metais išleistą knygą "Automobilių elektros įrenginiai"

Šiuo metu esu pensininkas, mėgstu konstruoti elektroninis įtaisus ne tik automobiliams, su draugais, gyvenančiais įvairiose šalyse, susirašinėju 7 kalbomis. Turiu 6 dviračius. Mėgstu jais važinėti. Per sezoną dar nuvažiuoju 3-4 tūkstančius kilometrų.

PETRAS ŠIMKEVIČIUS

Gimiau 1933 m. rugpjūčio 28 d. Plungėje, ūkininko šeimoje. Tėvas, 1918-20 m. Lietuvos nepriklausomybės kovų dalyvis, netoli Plungės buvo gavęs žemę. 1953 m. baigiau Plungės vidurinę mokyklą. 1958 m. baigiau Kauno politechnikos institutą, buvo suteikta inžinieriaus elektriko kvalifikacija, elektrinių, elektros tinklų ir sistemų specializacija.

Prie II-ųjų rūmų

Kaip jaunas specialistas buvau paskirtas dirbti į Klaipėdos elektros tinklų įmonę gamybinės-techninės tarnybos inžinieriaus pareigoms. 1963 m. buvau paskirtas Klaipėdos m. elektros tinklų rajono viršininko pareigoms. Tuo metu Klaipėdos m. elektros tinklų rajonui priklausė visų įtampų elektros tinklai Klaipėdos ir Neringos miestuose bei Klaipėdos rajone. Tuo laikotarpiu Klaipėdos regione, kaip ir visoje Lietuvoje vyko audringas energetikos ūkio vystymasis. Miestas augo, prieškariniai energetikos įrengimai nebepatenkino išaugusio energijos poreikio. Buvo rekonstruojami seni ir statomi nauji elektros tinklai. Žemaitijos regiono elektrifikavimas prasidėjo kaip tik nuo Klaipėdos rajono. Tada Klaipėdos mieste ir rajone didžiausia įtampa buvo 15 kV. Tai buvo orinės 15 KV linijos iš Klaipėdos į aplinkinius miestus, Klaipėdos mieste skirstomasis kabelinis tinklas buvo 6 kV, elektros tinklų rajonui priklausė apie 50 transformatorių pastočių. Elektros energiją gaminanti Klaipėdos elektrinė sunkiai patenkino miesto poreikius. Įvedus pirmąją 110 KV pastotę eksploatacijon ir pastačius 110 kV linijas, miesto tinklai buvo susijungti su Lietuvos energetine sistema. Tai buvo svarbus įvykis visiems Klaipėdos elektros tinklų darbuotojams. Nuo tada prasidėjo didžioji elektrifikacija. Mieste sparčiai vystėsi pramonė, miestas smarkiai nusitęsė į pietus, išaugo nauji gyvenamieji kvartalai. Visų tų permainų priekyje reikėjo eiti mums, energetikams. Reikėjo užtikrinti patikimą ir kokybišką energijos tiekimą. Techninių sąlygų objektų prijungimui ruošimas, projektų derinimas, darbų vykdymo kontrolė, naujų objektų priėmimas ir įvedimas eksploatacijon - tai klausimai, kuriuos reikėjo spręsti kasdien. Klaipėdos administraciniame rajone prasidėjo žemės ūkio elektrifikavimas. Klaipėdos rajone pirmą kartą mūsų įmonėje buvo pradėtos naudoti gelžbetoninės atramos oro linijoms. Nebuvo aišku kaip įvairių tipų gelžbetoninės atramos atlaikys pajūrio audras, kaip jas veikia žemėnimo srovės. Buvo išsiaiškinta, kad ne visų tipų atramos yra tinkamos mechaninio atsparumo atžvilgiu. Žemėjimo srovės turėjo įtakos oro linijų atramoms, jas pažeisdavo. Pirmą kartą tai buvo pastebėta ir buvo imtasi priemonių nelaimingiems atsitikimams išvengti visame regione. Be administracinio darbo man daug teko užsiiminti techniniais klausimais. Reikėjo iš montažinių organizacijų priiminti naujai pastatytus energetinius objektus. Teko prisiminti dar institute prof. L. Kaulakio paskaitas apie orinių linijų laidų įsvirimus, leidžiamus laidų įtempimus, tarpustiebių optimalų dydį. Tai buvo tik gairės. Aiškinantis su linijų montuotojais reikėdavo įrodinėti pasitelkus techninę literatūrą, projektus. Teko rūpintis ir dyzelinėmis elektrinėmis. Neringos mieste, gyvenvietėse buvo trys senos elek-

trinės, perimtos į mūsų elektros tinklų balansą. Agregatai gesdavo, kil-davo remonto, kuro, tepalų problemos. Pastąčius 35 kV liniją Klaipėda-Nida ir reikiamas transformatorines gyvenvietėse, džiaugėsi gyventojai, džiaugėmės mes, energetikai. Klaipėdos m. energetikos vystyme buvo padaryta ir klaidų, kurias teko taisyti. Klaipėdos senamiestyje buvo 6 kV įtampa, Klaipėdos elektrinė taip pat buvo 6 kV įtampos. Prie to, prisitaikant buvo pastatytos trys naujos 110/6 kV pastotės. Toliau buvo statomos 110/10 kV pastotės. Dvi įtampos sudarė daug nepatogumų ir mažino energijos tiekimo patikimumą. Nelengvas darbas buvo 6 kV skirstomųjų tinklų pervedimas į 10 kV įtampą.

Man kartu su Klaipėdos miesto ETR kolektyvu pavyko įgyvendinti patikimą ir lanksčią Klaipėdos miesto skirstomųjų tinklų schemą, kurią eksploatuoti ir dabar yra patogiu.

Klaipėdos elektros tinklų įmonė buvo pirmoji ir vienintelė darbovietė mano gyvenime. Joje dirbau 41 metus, iš jų 26 metus dirbau Klaipėdos miesto elektros tinklų rajono viršininko pareigose.

Su žmona Alvyta gyvenu jau 42 metus, ji Klaipėdos elektros įmonėje dirbo 40 metų. Dirbo dispečere, vėliau dispečerinės taisybos viršininkės pareigose. Žmona man daug padėjo gyvenime ir darbe. Sūnus Valdas turi nuosavą verslą, anūkai Akvilina ir Mindaugas - moksleiviai.

Nuo 2000 01 02 esu nedirbantis pensininkas. Tėvų žemę iš Plungės rajono persikėliau prie Klaipėdos, joje su sūnaus šeima sodinu mišką.

JEHOŠUA ŠOCHOTAS

Gimiau 1933 m. Telšiuose, matematikos mokytojo šeimoje. Tėvas anksti mirė. Šeimoje buvome du berniukai, kuriuos, lietuvės auklės padedama, augino mama. 1940 m. pradėjau mokytis Telšių mokykloje, kurioje dėstė žydų (jidiš) kalba, nors prieš rusams okupuojant Lietuvą, visose Telšių žydų mokyklose (buvo net trys ir mokytojų seminarija) buvo mokoma ivrito (hebrajų) kalba. Rusai laikė, kad ivritas yra sionistų kalba, o sionistai yra Tarybų Sąjungos priešai, tad žydai turi kalbėti ir mokytis jidiš kalba. Visos ivrito mokyklos buvo uždarytos. Mano brolis, kuris buvo pusantrų metų vyresnis, pirmą klasę dar baigė mokydamasis ivrito, o antrą klasę – jau jidiš kalba.

1941 metais baigiau pirmą klasę, vėliau, keturis karo metus visai nesimokiau. Vokiečių okupacijos metais buvau uždarytas į Rainių ir Gerulių stovyklas ir Telšių getą. Getas buvo likviduotas 1941 m. gruodžio pabaigoje. Dauguma Telšių žydų, tarp jų ir mano giminės, žuvo. Iš visos buvusios mano klasės gyvas likau aš vienas. Pirmoji mano mokytoja Gita Liberman sušaudyta Rainiuose, dauguma klasės draugų – Geruliuose. Po Telšių geto likvidavimo slapstėmės ir gyvenome nelegaliai pas lietuvius valstiečius įvairiuose kaimuose, daugiausia Telšių ir Plungės rajonuose. Aš buvau net trylikoje lietuvių šeimų. Iš visos giminės likome gyvi keturiese: mama, jos sesuo, brolis ir aš. 1945 metų pavasarį teta ir brolis paspruko ir nuo rusų, bastėsi po pokario Europą,

kol pasiekė Palestiną. Brolis į ten atvyko 1946, o teta – 1947 metais. Lietuvoje likom dviese su mama.

Iš naujo lankyti mokyklą pradėjau 1945 metais. 1953 m. baigiau Telšių Žemaitės vidurinę mokyklą. Gavau sidabro medalį, todėl į KPI įstojau be egzaminų.

Dar būdami studentais gerai žinojome Lenino tezę, kad komunizmas yra tarybų valdžia plus visos šalies elektrifikacija. Tarybų valdžia tais laikais Lietuvoje buvo tvirta, taigi, lieka tik elektrifikuoti šalį ir bus komunizmas. Ne dėl šio teiginio, kuriuo mažai tikėjau, o dėl noro patekti arčiau Vilniaus, gavau paskyrimą dirbti į Energetikos statybos tresto Lentvario statybos – montavimo valdybą. Į skirstymo komisiją ėjau vienas pirmųjų, tad visai nesunku buvo gauti meistro vietą šioje valdyboje, kurią dar prieš man pradėdant dirbti perkėlė į Vilnių. Apsigyvenau sostinėje ir su entuziazmu pradėjau dirbti. Gavau dvi elektromonterių brigadas ir puoliau vykdyti Centro nurodymą – elektrifikuoti kolūkinį kaimą. Medininkų pusėje, kur teko dirbti, dauguma kolūkiečių namų buvo supuvę, net nebuvo prie ko tvirtinti izoliatorius, bet tai niekam nerūpėjo, svarbiausia – vykdyti partijos direktyvą.

Meistro darbas reiškė, kad kiekvieną rytą išvažiuoji iš namų nežinodamas kada grįši, sėdi vakarais ir išieginėmis dienomis prie procentavimo aktų ir kitų popierių, užsiimi įvairiomis machinacijomis tiekiant objektams reikalingas medžiagas, braidai po rudens purvą ir žiemos pusnynus. Mano entuziazmas palaipsniui ėmė blėsti.

Vieną dieną Vilniuje atsitiktinai sutikau kurso draugą Gelumbauską. Pakviečiau jį pas save pernakti, išsikalbėjome. Pasirodo, kad abu esame nelabai patenkinti darbu, o atsirado puiki proga persikvalifikuoti ir pakeisti darbovietę į naujai kuriamą prie Vilniaus skaičiavimo gamyklos specialų konstravimo biurą. Jame bus kuriama nauja skaičiavimo technika, todėl renkami inžinieriai elektrikai ir radistai o taip pat fizikai bei matematikai, kurie siunčiami tobulintis į Maskvą. Aš užsidegiau šia idėja. Man niekada nebuvo sunku mokytis. O viengungiui pagyventi pusantrų metų Maskvoje, studijuoti gaunant vyresnio inžinieriaus algą yra labai viliojantis dalykas. Tokia proga gali niekada nepasikartoti, todėl būtų nedovanotina ja nepasinaudoti. Liko dvi problemos: pirma, kad mane priimtų į tuos kursus (juk esu jaunas specialistas ir dirbu pagal paskyrimą), o antra, kad atleistų iš darbo. Statybos montavimo valdybos viršininkas pažadėjo atleisti iš darbo, jei mane priims į tuos kursus, tik prašė pareiškime nurodyti, kad noriu toliau mokytis. Parašiau pareiškimą į Skaičiavimo mašinų gamyklą, bet ilgai negavau atsakymo. Tik kuomet būsimo SKB viršininku buvo paskirtas buvęs

Elektrotechnikos fakulteto komsorgas Antanas Nemeikšis, kurį gerai pažinojau, reikalai pajudėjo. Mane priėmė ir 1959 metų pavasarį atsidūriau Maskvoje. Gyvenimas ten ir mokslas vilčių neapvylė. Manau, kad tai buvo vieni įdomiausių gyvenimo metų.

1960 metų rudenį grįžau su visa grupe į Vilnių, pradėjau dirbti ir gana sparčiai kilti karjeros laiptais. Lygiagrečiai spėjau apsivesti (1961 m.), gimė dvi dukros (1962 ir 1967 m.).

Po 1967 metų taip vadinamo šešių dienų karo tarp Izraelio valstybės ir kaimyninių arabų šalių, kuris baigėsi pasakiška Izraelio pergale, Tarybų Sąjungos (tarp jų ir Lietuvos) žydai pakėlė galvas ir pradėjo reikalauti teisės emigruoti. Aš 1969 m. su SIGMOS darbuotojų grupe lankiausi Rumunijoje. Mama, kuri tuo metu jau gyveno Vilniuje, apie tai parašė laišką seseriai į Izraelį. Teta atvažiavo į Rumuniją, surado mane Eforijoje. Mudu kartu praleidome nemaža laiko, daug kalbėjomės. Aš pradėjau linkti prie idėjos, kad nežiūrint visų sunkumų reikėtų palikti Lietuvą ir vykti į Izraelį. Grįžus iš Rumunijos sužinojau, kad viena pažįstama vilniečių šeima gavo leidimą išvažiuoti. Tai tik sustiprino mano norą. Bet buvo ir rizika. Jeigu paduosiu pareiškimą išvažiuoti bet neišleis, tai gal iš darbo ir neišmes, bet niekada jau nepaaukštins. O jeigu pradėsiu per daug reikalauti leidimo išvykti – „triukšmauti“, tai gali net į kalėjimą pasodinti. Pasvarstęs ir pasitaręs su šeima ryžausi ir 1969 m. gale kartu su mama padaviau pareiškimą. Aš tuomet buvau pirmasis iš visų dirbusių SKB žydų, ryžęsis paduoti tokį pareiškimą. Prie pareiškimo reikėjo pridėti charakteristiką iš darbovietės. Jos prašyti reikėdavo viešai pareikšti, kad noriu išvykti. Nenorėdamas apkrauti savo viršininko nemaloniu jam darbu, aš pats parašiau tą charakteristiką. Ir

skyriaus viršininkas ir SKB vadovas Nemeikšis kliūčių nedarė, charakteristiką pasirašė.

Noriu pabrėžti, kad lietuviai - kolegos ir vadovai suprato mano poelgį ir iš to problemų nedarė. Vienintelis patirtas “nuostolis” yra šis. Lenino gimimo šimtmečio proga 1970 metais daugelis gerai dirbančių buvo apdovanojami medaliais. Skyriaus viršininkas Bičiūnas, tarp kitko nepartinis, apdovanojimui pristatė ir mane. Kandidatų sąrašą svarstant SKB partiniam biure vienintelis skyriaus rusas Deščic pasisakė, kad būtų stambi politinė klaida Lenino medaliu apdovanoti žmogų, padavusį pareiškimą išvykti į Izraelį. Mane iš to sąrašo išbraukė.

1970 m. pavasarį gavome atsakymą, kad mamą išleidžia emigruoti, o mane su šeima – ne. Pradėjau rašyti naujus prašymus, bet visi atsakymai buvo neigiami be jokių paaiškinimų. Tik tai po to, kai suradau kam duoti kyšį (du tūkstančius rublių), mus išleido ir 1972 m. gegužės 23 d. atvykome į Izraelį.

Izraelyje įsikūrimą ir darbo karjerą teko pradėti iš naujo, o tai nebuvo lengvas procesas. Visų pirma teko pramokti ivrito kalbos, kurios visai nemokėjau. Iš karto atsidūriau prieš dilemą, kurioje srityje ieškoti darbo. Visi elektrikai inžinieriai Izraelyje skirstomi į dvi grupes: stipriųjų srovių (energetikai, pramonės įmonių elektrinės įrangos, pavarų specialistai ir pan.) buvo vadinami inžinieriais – elektrikais, o silpnų srovių (radistai, skaičiavimo technikos, pramoninės elektronikos ir pan.) buvo vadinami inžinieriais – elektronikais. Aš gi pagal diplomą esu inžinierius – elektrikas, o pagal darbo patyrimą buvau inžinierius – elektronikas. Baigęs Maskvoje kursus gavau ne diplomą, o tik pažymėjimą. Pasvarstęs nusprendžiau, kad nežiūrint diplomo, prisistatysiu inžinierium – elektroniku. Gan greit paaiškėjo, kad ne taip svarbu koki turi diplomą, o svarbu, ką moki dirbti. Ir beveik visu darbu Izraelyje metu buvau laikomas inžinieriumi – elektroniku.

Izraely darbo karjerą pradėdant iš naujo teko daug mokytis. Daugiausia laisvu laiku – vakarais ir išėiginėmis dienomis. Pirmiausia, jei Lietuvoje teko naudotis lietuvių ir rusų kalbomis, tai dabar teko pereiti prie naujų kalbų – ivrito ir anglų. Techninė literatūra, kuria teko naudotis, katalogai, prietaisai buvo kitokie, nei buvau įpratęs, ir visa tai reikėjo įsisavinti. Praėjo kokie trys metai, kol pradėjau jaustis užtikrintai ir įgavau pasitikėjimą savimi. Viso Izraelyje pakeičiau tris rimtesnes ir dvi nereikšmingas darbo vietas.

Paskutinius 15 metų dirbau aviacijos pramonėje, kur vadovavau mechaninių konstrukcijų statinio apkrovimo ir nuovargio bandymų centrui. Aš buvau vienas iš to centro projektuotojų ir kūrėjų. Populiariai

kalbant tas centras vykdė mechaninių konstrukcijų, nuo atskirų detalių iki ištisu lėktuvų, bandymus hidraulikos, elektronikos ir skaičiavimo technikos pagalba.

Sulaukęs 60 metų išėjau į pensiją. Nors atvažiavau į Izraelį ne toks jaunas, 39 metų, bet dar spėjau užsidirbti neblogą pensiją. Dabar taip pat gyvenu Izraelyje, turiu žmoną ir dvi ištekėjusias dukras bei penkis anūkus. Vyriausia anūkė jau tarnauja armijoje.

Baigdamas norėčiau pasakyti, kad savo darbo veikloje vadovausi maždaug šiais principais:

1. Nebijojau keisti darboviečių ir veiklos sričių. Visada stengiausi prisitaikyti prie besikeičiančių gyvenimo ir darbo reikalavimų.

2. Visą laiką mokiausi. Jokia mokykla – vidurinė ar aukštoji – negali žmogui suteikti profesijos visam gyvenimui. Tad visą gyvenimą reikia mokytis pačiam. Mokykla gali tik duoti mokslo pagrindus, įprantinti siekti žinių.

P. S. Šias eilutes parašiau lankydamasis Lietuvoje 2004 metais.

Diplomų aplaistymas

ALBERTAS VALIKONIS

Aš gimiau 1935 metų vasario 10 dieną Ramygaloje. Atsitiko tai sekmadienį, buvo gražus žiemos vakaras. Mano tėvai, seneliai, proseneliai – visi buvo žemdirbiai, tėvas ir seneliai turėjo žemės, na o proseneliai, manau, buvo baudžiauninkai, dvarų neturėjo.

Mokyklą pradėjau lankyti, berods, 1941 metų rudenį. Pirmosiose klasėse, iki pradėdavo šalti ir pavasarį, žemei atšilus, į mokyklą eidavome basi. Visi berniukai iki 8 klasės privalėjo trumpai kirpti plaukus. Iki 4 klasės mus mokė mokytojas J.Grižas. Tai buvo stambiaus sudėjimo vyriškis. Mes, mokinukai, jo labai bijodavome, nes už pamokų neparuošimą jis pasimėgaudamas sprigteldavo mums į smilkinį. Tas sprigtas būdavo toks galingas, kad net akyse sužaibuodavo. Už prasižengimus turėdavome ištiesti jam delną, o jis pliaukšteldavo per jį medine liniuote. Tai vekdavo labai raminančiai, kurį laiką po to apie jokiais išdaigais net pagalvoti nesinorėdavo. Dideli pavojai mokinukų tykodavo pertraukų metu. Bėbėgiojant ir beišdykaujant, reikėdavo labai akylai saugotis mokyklos sargo. Pakliuęs jam po ranka, gaudavai “peisų”, t.y. jis brūkšteldavo tau per pliką galvą trintuku, o tai, kiek prisimenu, itin didelio malonumo nesukeldavo.

Mokytis mokykloje sekėsi neblogai. Nuo 7 klasės visą laiką buvau pirmuoju klasės mokiniu. Kaip man tai pavykdavo - pats nesu-

prantu, nes, kiek prisimenu, niekada nebuvo „zubryla“, tik visada stengdavai kruopščiai atlikti užduotus namų darbus. Labiausiai mėgau ir geriausiai man sekėsi matematika, labiausiai nemėgau istorijos ir chemijos. Baigiau mokyklą 1953 metais sidabro medaliu, tik to medalio kažkodėl negavau. Brandos atestatai mums irgi buvo įteikti ne iškilmingame susirinkime, kaip įprasta, o kiekvienam atskirai skirtingomis dienomis mokyklos raštinėje. Iš viso, kiek prisimenu, atmosfera tiek mokykloje, tiek mūsų klasėje buvo slogi, visą laiką jautėsi kažkokia įtampa. Gana atkakliai mus vertė stoti į pionierių, vėliau į komjaunimo organizaciją. Tačiau tai buvo tuščios pastangos, visoje mokykloje tebuvo gal kokie 5 ar 6 komjaunuoliai, iš jų vienas mūsų klasėje. Mokantis 9 klasėje, buvo suimti keletas mokinių, tarp jų 2 iš mūsų klasės. Baigiant 10 klasę, 2 mūsų klasės mokiniai buvo pašalinti iš mokyklos, o 11 klasėje netekome dar 2 draugų, jie irgi buvo pašalinti. Be jokios priežasties, reikalaujant partijos ir komjaunimo rajono komitetams, siekiant įbauginti. Reikšdami savo tylų protestą prieš tokią savivalę, mes atsiskėmė dalyvauti iškilmingame brandos atestatų įteikimo susirinkime ir neorganizavome išleistuvių vakaro.

Baigęs mokyklą, 1953 metais įstojau į Kauno Politechnikos instituto Elektrotechnikos fakultetą. Institute mokytis sekėsi neblogai, stipendiją gaudavau visą laiką, tai reiškia, kad įskaitų knygelėje buvo tik geri ir labai geri pažymiai. Tarp kitko, pirmaisiais mokslo metais gavau padidintą stipendiją, buvau mokslo pirmūnas. Pirmame kurse, pavasarį, prieš pat sesiją iš kažkur susigriebiau dešiniojo plaučio pleuritą ir visą gegužės mėnesį, kada mano draugai laikė egzaminus, aš pragulėjau Kauno klinikinėje ligoninėje. Egzaminai man buvo nukelti į rudenį. Iki rugsėjo 15 dienos turėjau išlaikyti 8 egzaminus ir surinkti visas įskaitas, kurių neprisimenu kiek buvo. Teko tada gerokai pabėgioti ir paplušėti, begaudant dėstytojus. Prisimenu, vieną dieną per dieną išlaikiau 3 egzaminus ir gavau 2 įskaitas. Šiandieną net pačiam sunku tuo patikėti.

Ypatingai prisimintinų įvykių ir įspūdžių iš studijų dienų lyg ir nėra. Prisimenu, tada buvau lieknas ir, manau, neblogos išvaizdos jaunuolis. Svėriau 76 kg (dabar apie 100), ūgis buvo 183 cm. (dabar apie 180), kartais labai norėdavosi valgyt, bet nebuvo ko. Kai jau visai pasidarydavo striuka, eidavome į uostą krauti akmens anglį. Manau, tai normalus reiškinys, tokia jau studento dalia.

1958 metais institutą baigiau, gavau paskyrimą dirbti į Panevėžio Statybos – montavimo kontorą. Berods, į ten iš mūsų laidos važiauvome trise – aš, Juozas Pauliukaitis ir Zigmąs Gelumbauskas. Jie statė 10 ir 35 kV linijas, o man buvo pavesta statyti 35/10 kV transformatorines pastotes Nedaug aš jų tepastačiau, tik tai 2 – Joniškyje ir Linkuvoj, mat, neilgai ten tedirbau, tik tai 5 mėnesius. Čia turiu paaiškinti, kad dar studentu būdamas Ramygaloje nusižiūrėjau tokią bibliotekininę Eleną Urbonavičiūtę. Graži ji buvo, bent man taip rodėsi, tokia graži, kad ir dieną ir naktį man iš galvos neišeidavo, vis apie ją galvodavau ir kas savaitgalį į Ramygalą lėkdavau, studentu būdamas – iš Kauno, o dirbdamas – iš Joniškio ir Linkuvos. O spalio 19 dieną 1958 metais mes susituokėme. Negalėjau gi aš, turėdamas jauną ir gražią žmoną, kažkur Linkuvoj minkyt batais molį ir vartytis šaltoj ir tuščioj lovoj nuo šono ant šono. Taigi, nuvažiavau vieną gražią dieną į Vilnių pas Vyr. Energetikos valdybos vyriausiąjį inžinierių A. Stumbrą, išdėsciau jam savo problemas, pasiskundžiau, kad Panevėžio SMK neaprūpina manęs, kaip jauno specialisto, gyvenamu plotu ir paprašiau, kad duotų sutikimą nutraukti paskyrimą 2 metus atidirbti Energetinėje sistemoje. Mat, buvau susitaręs su Skaičiavimo mašinų gamykla, kad, gavęs iš Energetinės sistemos tokį atleidimą, būsiu priimtas į Skaičiavimo mašinų gamyklą ir pasiūstas į 2 metų persikvalifikavimo kursus į Maskvą. Vietoje atleidimo man buvo pasiūlytas darbas Rėkyvos elektrinėje. Sutikau..

Tokiu būdu 1959 metų vasario viduryje su savo jauna žmona atsidūrėme Rėkyvoje. Ten pradžioje dirbau techniniame skyriuje vyresniuoju inžinieriumi, vėliau elektros laboratorijos viršininku.

Tuo metu buvo pradėta kalbėti apie numatomą Lietuvoje statyti sunkiai įsivaizduojamos galios - 1200 MW – elektrinę, vėliau gavusią Lietuvos vardą ir išplėstą iki 1800 MW. Nei kiek nedvejodamas pasiryžau ten važiuoti. Šiek tiek pastangų ir tikslas pasiektas, 1962 05 03 pradėjau dirbti elektros laboratorijos viršininku. Jokios laboratorijos, aišku, tuo metu nebuvo, pačios elektrinės nebuvo, tik keletas stulpų ir milžiniškų kranų strėlės didžiulėje dauboje stūksojo. Atvažiavęs ten jau radau bedirbančius elektrinės statybos valdyboje Mindaugą Maščinską, Antaną Liepinį, Anzelmą Stirbį.

Nelengva buvo. Vasara buvo neįtikėtinai lietinga, visur neišbrendamas purvas, rudenį ir žiemą nešildomos gamybinės ir buitinės patalpos. Tačiau visi tada buvome jauni, entuziazmas ir energija tiesiog tryško, viskas buvo nauja ir labai įdomu. Nežiūrėjome į laikrodį, neskaiciavome darbo valandų, žiūrėjome tik į kalendorių ir skaičiavome, kiek dienų liko iki Naujųjų Metų – iki to laiko turėjome paleisti ir įjungti į tinklą pirmąjį elektrinės bloką. Ir ką gi, tai, kas atrodė sunkiai įsivaizduojama ir nerealų, įvyko. Pirmasis blokas buvo sinchronizuotas 1962 metų gruodžio 30 dieną.

Nelengva buvo dar ir ta prasme, kad trūko tiek profesinio, tiek ir organizacinio patyrimo. Elektros laboratoriją teko organizuoti nuo nulio, reikėjo išmąstyti jos struktūrą, parinkti ir paruošti personalą. Dabar tai atrodo paprasta, yra normos, reglamentai, metodiniai nurodymai ir kt., tada gi beveik viską teko sugalvoti patiems. Taip pamažu susiformavo personalas, nusistovėjo tradicijos ir darbo stilius.

1983 metais buvau paskirtas elektros įrenginių remonto baro viršininku. Baras buvo labai apleistas, personalas iškrikęs, sunkiai suvaldomas. Teko imtis griežtų ir radikalių priemonių. Padėtis pamažu tapo valdoma. Baras iš atsiliekančio, tradiciškai užimančio paskutinę vietą, tapo pirmaujančiu. Tuo metu prasidėjo Gorbačiovo “perestrojka”, kažkas sugalvojo, kad kolektyvų vadovus turi išsirinkti patys kolektyvai. Tai va, mano kolektyvas nežymia balsų dauguma manęs baro viršininku nepatvirtino. Neprisimenu, kaip tai atsitiko, tačiau savo pareigose išlikau ir dirbau iki 1998 metų vasario.

1998 metų vasarį kartu su žmona išvykome į Kolumbiją. Ten dirbau ant Sinú upės statomos Urrá hidroelektrinės elektros įrenginių montavimo techniniu prižiūrėtoju. Pragyvenome mes ten beveik 2 metus, grįžau namo 2000 metų išvakarėse.

Grįžęs porą metų dar padirbėjau Lietuvos elektrinėje, o nuo 2001 rugpjūčio perėjau dirbti į AB “Lietuvos energija”, kur tebedirbu iki šiol. Faktiškai darbo vieta liko ta pati, pasikeitė tik darbdavys. Dabar esu Perdavimo tinklo Vilniaus skyriaus pastočių sektoriaus grupės vadovas. Man pavesta vadovauti Lietuvos elektrinės 330 ir 110 kV skirstyklų eksploatacijai. Šiuo metu baigiame 330 kV skirstyklos rekonstrukciją. Visi įrenginiai, kuriuos prieš 40 metų statėme ir kuriais labai žavėjomės, nugriauti, vietoj jų montuojame naujus, nepalyginamai tobulius. Kartais pasąmonėje šmėsteli mintis, kad aš pats jau panašus į tuos pasenusius griozdus, kad ir mane greitai nurašys ir pasidaro truputį liūdna.

Tokia tai mano darbinė biografija. Tačiau be pagrindinio darbo dirbau dar ir antraeilį. Maždaug 1970-80 metais Elektrėnuose veikė Kauno Politechnikos instituto ir Kauno Politechnikumo vakariniai fakultetai. Daugelį metų tuose fakultetuose aš dėčiau relinės apsaugos ir automatikos bei pereinamųjų procesų kursus, praktinių užsiėmimų pravedimui organizavau Politechnikumo elektrotechnikos laboratoriją. Kiek prisimenu, studentams mano paskaitos būdavo įdomios, jie noriai jas lankydavo. Na, o man pačiam irgi būdavo įdomu ruošti užsiėmimams ir juos praveisti, be to, keletas papildomų rublių prie atlyginimo tais laikais labai praversdavo. O atlyginimas tada susidėjo iš algos ir taip vadinamų premijų, kurios siekė iki 60% nuo pagrindinės algos. Tas premijas elektrinės vadovai galėjo mokėti, galėjo sumažinti arba visai nubraukti. Tai būdavo baisu, daugiau, kaip pusės atlyginimo netekimas, kada nuo algos iki algos skaičiuojamas kiekvienas rublis, prilygdavo katastrofai, šeima likdavo be pragyvenimo šaltinio. O tai atsitikdavo neretai. Kartą, nebegalėdamas pakęsti aiškios neteisybės, kada už sutrikimą įvykusį ne dėl mano kaltės, man buvo pilnai nubraukta premija, kreipiausi į darbo ginčų komisiją. Ji nustatė, kad dėl sutrikimo kalti visai kiti. Premija man buvo atstatyta. Tačiau po to ilgą laiką aš jos nemačiau ištisai, buvo keršijama už nenuolankumą ir pasipriešinimą vadovų valiai.

Ne itin maloniai prisimenu atmosferą elektrinėje, kuri mane lydėjo maždaug iki 1980 metų. Užėmiau aš viršininko pareigas, o nebuvau partijos nariu. Iš mano pusės tai buvo įžūlus akibrokštas. Ir dar, aš reikalavau elektros laboratorijos techninę dokumentaciją tvarkyti lietuvių kalba, tarnybinius raštus rašydavau lietuviškai, susirinkimuose ir pasitarimuose kalbėdavau lietuviškai, tuo tarpu viskas elektrinėje buvo rusų kalba. Ne kartą man buvo pasiūlyta susiprasti ir persiorientuoti, tačiau nepaklusau. Vėliau pradėjo sklisti kalbos, kad aš buvau vidurinėje mokykloje veikusios pagrindinės organizacijos narys, kad yra kažkokių neaiškumų dėl mano tėvų lojalumo tarybų valdžiai ir t.t. ir pan. Elektrinės direktorius keletą kartų man aiškiai pasakė, kad man bent kiek pakilti tarnybiniame karjere nėra jokios perspektyvos, kad esu priėjęs "tupiką". Neatsiklausus mano nuomonės, į laboratoriją buvo paskirtas dirbti itin aršiai komunistiškai nusiteikęs inžinierius rusas, daugelį metų pragyvenęs Lietuvoje, tačiau lietuviškai kalbėti taip ir nepramokęs. Buvo akivaizdu, kad ruošiamasi susidoroti su manim, kad greitai neteksiu darbo arba pareigų. Reikėjo kažką daryti. Stojau į partiją, tačiau rajono komitetas manęs nepatvirtino. Mat, ten dirbo toks Tichomirovas, buvęs komjaunimo Ramygalos rajono komiteto instruktoriaus.

rius, su kuriuo, dar mokantis vidurinėje mokykloje, sėdint prie naminio alaus uzbono, teko pasiginčyti pasaulėžiūros klausimais. Tada man tapo aišku, iš kur tos paskalos apie mano praeitį.

Vėliau į partiją aš visgi įstojau. Ir dėl to nesigailiu. Neliko įtampos, atsirado galimybė drąsiau išsakyti savo nuomonę įvairiais klausimais, ypatingai Sąjūdžio laikais. Dėl mano pasisakymo Sąjūdžio Elektrėnų skyriaus steigiamajame susirinkime buvo sukviestas partijos elektrinės biuro posėdis, kuriame mėginta mane įbauginti, nutildyti, anksčiau, girdi, už tokį pasisakymą būtų šalinama iš darbo, dabar gi tenka tik pagraudenti. Manau, kad nemažai prisidėjau paspartinant visokių leninų ir kitokių neskoningų teplionių išnykimą iš Elektrėnų ir elektrinės. Tuomet tuo ideologinės propagandos šlamštu buvo nukabinėti visi Elektrėnų pastatai ir elektrinė. kažkas, pasidavęs bendrai tendencijai, Lenino šimtmečio proga net tualete ant sienos pieštuku buvo parašęs “šis šikimas neeilinis, šimtmetis lenininis”.

Taigi beveik visą savo sąmoningą gyvenimą pragyvenau Elektrėnuose. Ką gi aš čia veidavau sugrįžęs namo po darbo? Man atrodo, žmogaus gyvenimo būdą formuoja aplinka, kurioje jis gyvena, kolektyvas, kuriame jis dirba. Neperdėsiu sakydamas, kad beveik visi elektrinės darbuotojai gerokai prieš įsižiebiant bent menkai vilties kibirkštei kada nors įsigyti automobilį, pradėjo statyti garažus. Paskui prasidėjo kolektyviniai sodai, namelių juose statyba. Dar vėliau – individualių sodybų kūrimasis, gyvenamųjų namų statyba. Kas turėjo lėšų, samdėsi meistrus, kas neišgalėjo – viską darė savo rankomis. Iš bendro fono neišsiskyriau ir aš. Pasistačiau garažą, namą kolektyviniame sode, gyvenamąjį namą sodyboje. Mėgstu meistrauti, daugumą darbų atlikau pats savo rankomis. Tai ir surydavo visą laisvą laiką. Tačiau tai nereiškia, kad be Elektrėnų nieko daugiau nemačiau. Kai buvau jaunesnis, atostogas dažnai leisdavau turistinėse kelionėse, su šeima važiuodavome poilsiauti prie jūros. Esu pabuvojęs daugelyje Europos šalių, Šri Lankoje ir Indijoje, Kamčiatkoje, Vidurinės Azijos respublikose, Kaukaze, Kryme ir kitose vietovėse. Nemėgstu ilgo gulinėjimo prie jūros. Po 3 dienų mane apima baisus nuobodulys, pradedu niršti, reikalauti važiuoti namo. Dėl to dažnai kildavo nesutarimai šeimoje. Daugelį kartų esu važiavęs slidinėti į Kaukazo, Chibinų, Tatrų bei Alpių kalnus. Vienu metu buvau susirgęs kalnų liga – eilę metų užsiiminėjau alpinizmu. Sunku buvo, mano svoris tam didokas, be to, amžius jau buvo solidokas, tačiau tą laiką aš prisimenu su malonumu, laikau, kad tai buvo pačios geriausios mano atostogos. Tai gali suprasti tik tas, kas pats yra tai patyręs, kas bent keletą dienų yra praleidęs laukinėje gamtoje, kur

nėra laikraščių, radijo, telefono, kur spengianti tylą ir 100 ar daugiau kilometrų aplinkui stūksančios snieguotos kalnų viršūnės.

Gyvename dabar dviese su žmona savo sodyboje Elektrėnuose. Netoliese gyvena ir viena dukra su šeima, kita įsikūrusi Kaune.

Taigi, gyvenimas jau beveik nugyventas, reikia manyti, kad ne itin daug jo beskirta. Ar prasmingai aš jį nugyvenau, ar buvau laimingas? Sunku vienareikšmiškai atsakyti. Buvo gyvenime daug džiaugsmingų ir šviesių akimirku, tačiau buvo ir nusivylimo, nuoskaudų, apgaulės. Pagaliau, kas yra laimė? Galbūt suvokimas, kad tu kažką naudingą padarei sau ir visuomenei, kad tu kažką pasiekėi? O galbūt laimė yra nesijausti visiškai laimingu, suvokti, kad dar ne viską padarei, kad dar yra koks nors, galbūt ir menkas, tikslas ir turėti energijos bei ryžto to tikslo siekti. Jeigu taip, tai šiandieną aš kol kas dar nesijaučiu esąs visiškai laimingas.

**KURSA BAIGĘ INŽINIERIAI, APIE KURIUOS
IŠSAMIŲ ŽINIŲ NETURIME**

ZIGMAS GELUMBAUSKAS

ALGIMANTAS KARGAUDAS

ALGIRDAS KUČINSKAS

ADOLFAS MORĖNAS

ALGIRDAS ŠIMONIS

KPI Centriniai rūmai

Pirmieji rūmai

**RYTAS. VAKARAS.
GYVENIMAS**

*Sudarytojas ir redaktorius T.Sinkevičius
Viršelio nuotraukos L.Vasausko ir T.Sinkevičiaus
Maketavo G.Sinkevičius*

